

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.1 ประวัติความเป็นมา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นที่ตั้งของเทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา อันเป็นอดีตราชธานีเก่าของไทยมานานถึง 417 ปี โดยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (สมเด็จพระเจ้าอู่ทอง) ทรงสร้างราชธานีเมื่อวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 1893 มีพระมหากษัตริย์ปกครองติดต่อกันมารวม 33 พระองค์ และอาณาจักรกรุงศรีอยุธยาได้ล่มสลายลงไปเมื่อ พ.ศ. 2310

ในขณะที่เป็นราชธานีอยู่นั้น กรุงศรีอยุธยาเป็นที่เกิดของเหตุการณ์หลากหลายที่ส่งผลกระทบต่อประชาคมโลกหลายทางด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และวิทยาการสาขาต่างๆ อยุธยาจึงไม่เพียงแต่เป็นที่รู้จักของโลกในฐานะที่เป็นเมืองๆ หนึ่ง หรือราชธานีหนึ่งของคนไทยเท่านั้น แต่เป็นเมืองและ "อาณาจักร" ที่สำคัญมากแห่งหนึ่งของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในประวัติศาสตร์โลกด้วย

ภายหลังจากกรุงศรีอยุธยาแตกในปี พ.ศ.2310 กรุงศรีอยุธยาก็อยู่ในสภาพบ้านแตกสาแหรกขาด บ้านเรือนถูกทำลาย แต่ก็ยังมีซากวัดถุและโบราณสถานต่างๆ ทางประวัติศาสตร์เหลืออยู่มาก แต่อย่างไรก็ตามกรุงศรีอยุธยาก็มิได้เป็นเมืองร้าง เนื่องจากเป็นเมืองชุกชุมน้ำ และเป็นชุมทางการคมนาคมสู่ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นเพียงระยะเวลาประมาณ 60 ปีต่อมาอยุธยาก็กลายเป็นเมืองที่มีประชากรอยู่กันอย่างหนาแน่น และมีความเจริญตามพัฒนาการด้านเศรษฐกิจ และสังคมจนถึงปัจจุบัน

เนื่องจากกรุงศรีอยุธยาเป็นอาณาจักรที่มีความเจริญรุ่งเรืองมากในบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่ปลายพุทธศตวรรษที่ 19 จนกระทั่งพุทธศตวรรษที่ 24 ร่องรอยที่ยังปรากฏอยู่ในปัจจุบันแสดงถึงอารยธรรมความเจริญต่างๆ ในยุคนั้นได้เป็นอย่างดี จนได้รับการขึ้นทะเบียนเป็น "มรดกโลก" เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2534

จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีได้มีความสำคัญแต่เพียงเท่านั้น ในปัจจุบันจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้กลายเป็นสถานที่รองรับความเจริญด้านการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมของประเทศต่อ

เนื่องจากภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีความพร้อมในการพัฒนากิจการเขตอุตสาหกรรม และพัฒนาให้เป็นเมืองอุตสาหกรรมในอนาคต ตามนโยบายการกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาค จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ในเขตการส่งเสริมการลงทุนเขต 2 ซึ่งจะได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ มากกว่าเขตการส่งเสริมการลงทุนเขต 1 จึงมีนักลงทุนสนใจที่จะเข้ามาลงทุนตั้งโรงงานและกิจการเขตอุตสาหกรรมกันมาก เนื่องจากอยู่ใกล้แหล่งตลาด ใกล้ท่าเรือและสนามบินที่จะส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้ง่าย ซึ่งในปัจจุบันได้มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขึ้นแล้ว 3 แห่ง และสวนอุตสาหกรรมอีก 1 แห่ง

จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีศักยภาพเป็นเมืองเกษตรกรรม อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมการผลิตเพื่อการส่งออก มีการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการจำหน่ายระดับภาค และพัฒนาเป็นเมืองศูนย์กลางภาคระดับรองจากจังหวัดสระบุรี นอกจากนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ แต่เนื่องจากผลกระทบจากเศรษฐกิจโลก และแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ ส่งผลให้การลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมในจังหวัดมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และในขณะเดียวกันจังหวัดก็ได้รับการพัฒนาทางด้านระบบชลประทานในการเกษตร ประมาณร้อยละ 70 ของพื้นที่ เพื่อให้พื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการเป็นเมืองเกษตรกรรมที่สำคัญของประเทศ ดังนั้นการจัดสรรการใช้ที่ดินจึงต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ เพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุด และไม่เกิดผลเสียหายในระยะยาว

3.2 ลักษณะพื้นฐานทางกายภาพ

3.2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 2,547.6 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,608,981 ไร่ ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มภาคกลางของประเทศ ประมาณละติจูดที่ 14 องศาเหนือ ลองจิจูดที่ 101 องศาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ไปทางทิศเหนือ ประมาณ 75 กิโลเมตร โดยมีอาณา-เขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ เขตอำเภอบ้านแพรก อำเภอมหาราช ติดต่อกับจังหวัดอ่างทอง และลพบุรี

ทิศตะวันออก เขตอำเภท่าเรือ อำเภอภาชี อำเภออุทัย และอำเภอวังน้อย ติดต่อกับจังหวัดสระบุรี

ทิศตะวันตก เขตอำเภอมักไม้ อำเภอบางซ้าย ติดต่อกับจังหวัดสุพรรณบุรี

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.1 ที่ตั้งของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ————— ขอบเขตจังหวัด - - - - - ขอบเขตอำเภอ ————— ขอบเขตตำบล ● ที่ตั้งอำเภอ ■ ที่ตั้งจังหวัด 	<p>มาตราส่วน 0 2.5 5 km.</p>
<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>	

ทิศใต้ เขตอำเภอลาดบัวหลวง อำเภอบางไทร และอำเภอบางปะอิน
ติดต่อกับจังหวัดนครปฐม ปทุมธานี และนนทบุรี

3.2.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นที่ราบลุ่มและทุ่งนา ไม่มีภูเขา มีแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน 4 สาย ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำน้อย มีลำคลองต่อเนื่องกับแม่น้ำเกือบทั่วบริเวณพื้นที่จังหวัด ทำให้ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม น้ำท่วมขัง ซึ่งเรียกว่า “ที่ราบลุ่มเดลต้า” พื้นที่ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลเฉลี่ยประมาณ 3.50 เมตร

3.2.3 ลักษณะภูมิอากาศ

ภูมิอากาศของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาค่อนข้างร้อน เป็นอากาศแบบทุ่งหญ้าเมืองร้อน หรือทุ่งหญ้าสะวันนา อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 31°C อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 24°C แต่การที่จังหวัดตั้งอยู่บริเวณภาคกลางตอนใต้ค่อนข้างมาทางอ่าวไทย ทำให้ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จากอ่าวไทยโดยตรง เป็นระยะเวลาจนถึง 5 เดือน จึงมีฝนตกชุก ตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งจังหวัดประมาณ 1,342.7 มิลลิเมตรต่อปี ฤดูกาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำแนกได้ดังนี้

- ฤดูฝน** : ระยะเวลา 5 เดือน คือตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคมโดยจะมีฝนตกชุกที่สุดในเดือนสิงหาคมและกันยายนปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,191.9 มิลลิเมตรต่อปี และมีวันฝนตกเฉลี่ย 107 วันต่อปี
- ฤดูหนาว** : ระยะเวลา 3 เดือน คือเริ่มตั้งแต่เดือน พฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม
- ฤดูร้อน** : ระยะเวลา 4 เดือน คือเริ่มตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม

3.2.4 ทรัพยากรธรรมชาติ

ก. ทรัพยากรน้ำ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีแหล่งน้ำที่สำคัญดังนี้

(1) แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลอง ห้วย หนอง และลำน้ำต่างๆ แม่น้ำลำคลองสายสำคัญในจังหวัดมีดังนี้

- แม่น้ำเจ้าพระยา เริ่มจากปากน้ำโพจังหวัดนครสวรรค์ ผ่านเขื่อนเจ้าพระยาที่จังหวัดชัยนาท ไหลผ่านจังหวัดสิงห์บุรี อ่างทอง เข้าเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่

ที่มา : สำนักผังเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.2 พื้นที่น้ำท่วมซ้ำ

สัญลักษณ์

 พื้นที่น้ำท่วมซ้ำ

มาตราส่วน

2.5 0 2.5 5 km

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อ. บางบาล แยกเป็นสองสาย สายที่ 1 ผ่าน อ. บางบาล อ. บางไทร ระยะทาง 68 กิโลเมตร สายที่ 2 ผ่าน อ. บางบาล อ. พระนครศรีอยุธยา อ. บางปะอิน ระยะทาง 55 กิโลเมตร มาบรรจบกับแม่น้ำเดิมที่บ้านบางไทร อ. บางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

- แม่น้ำลพบุรี เริ่มจาก ต. ม่วงหมู อ. เมือง จังหวัดลพบุรี ผ่าน อ. บ้านแพรก อ. มหาราช อ. บางปะหัน อ. พระนครศรีอยุธยา แล้วไหลมารวมกับแม่น้ำป่าสักที่วัดตองปุในเขต อ. พระนครศรีอยุธยา ระยะทาง 85 กิโลเมตร

- แม่น้ำป่าสัก มีต้นกำเนิดที่จังหวัดเพชรบูรณ์ไหลผ่าน อ. ชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ผ่าน อ. แก่งคอย และ อ. เสาไห้ จ. สระบุรี เข้าสู่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ อ. ท่าเรือ ผ่าน อ. นครหลวง และไหลมาบรรจบกับแม่น้ำเจ้าพระยาที่ ต. ป้อมเพชร อ. พระนครศรีอยุธยา รวมความยาวของแม่น้ำป่าสักที่ไหลผ่านจังหวัดได้ 52 กิโลเมตร

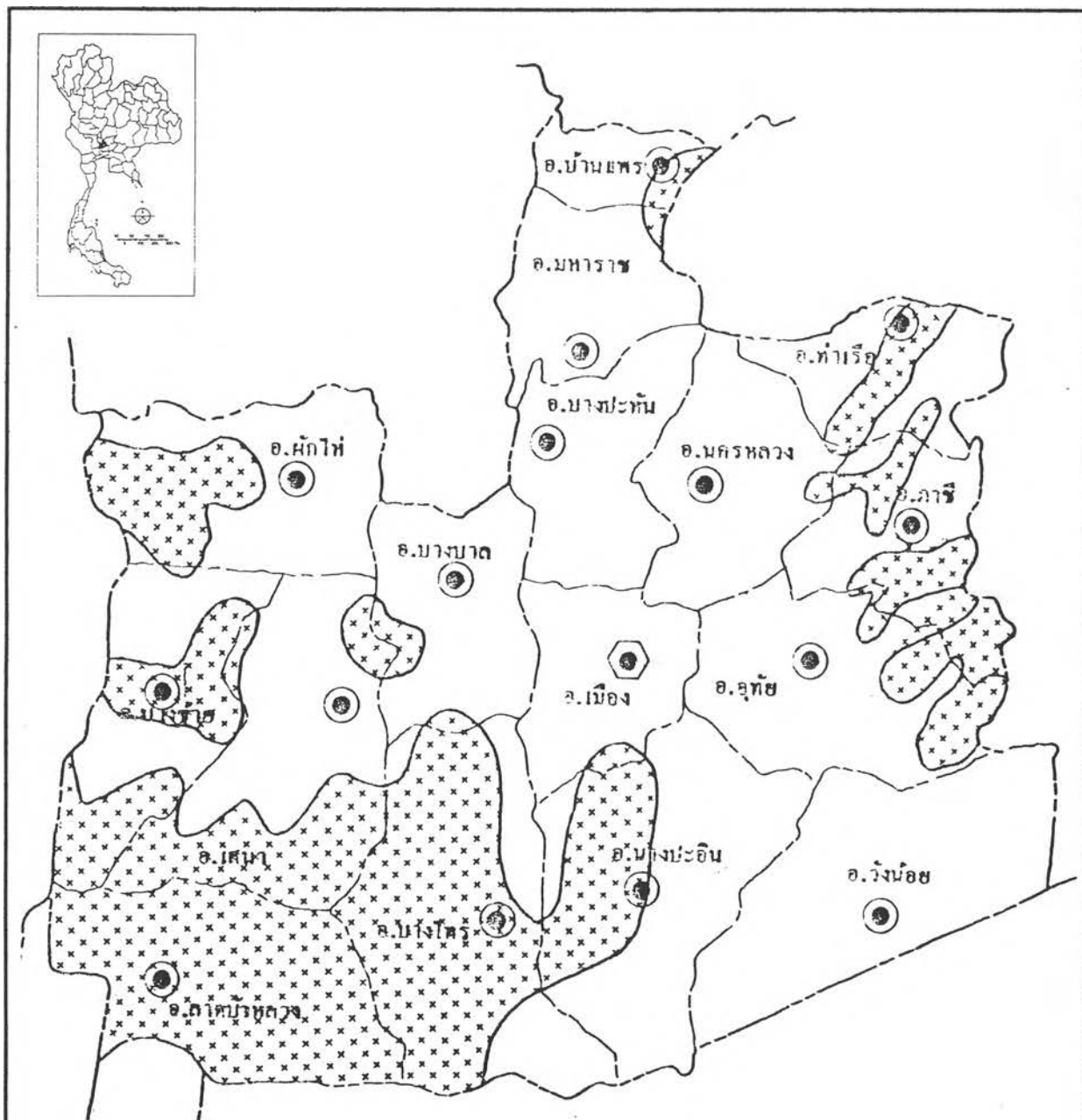
- แม่น้ำน้อย เริ่มต้นจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่ประตูระบายน้ำบรมธาตุผ่านจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง เข้าเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ อ. ผักไห้ มาเชื่อมกับแม่น้ำเจ้าพระยาที่ อ. เสนา รวมระยะทางที่ไหลผ่านจังหวัดได้ 27 กิโลเมตร

- ลำคลอง ลำคลองสำคัญที่ใช้ในด้านชลประทานและขนส่งสินค้ามีมากมาย ได้แก่ คลองบางบาล คลองบางปลาหมอ คลองบางหลวง คลองมหาราช คลองบางแก้ว คลองพระครู คลองลาดชะโด คลองบางพระครู คลองกุฎี คลองลาดชิด คลองนาคู คลองสระเทพ คลองพระยาบันลือ คลองขุนศรี คลองไผ่พระ คลองกกแก้ว คลองร่มไทร คลองปากกราน และคลองน้ำเค็ม

(2) แหล่งน้ำใต้ดิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีแหล่งน้ำใต้ดินที่ค่อนข้างสมบูรณ์ โดยพบที่ระดับความลึก 15-20 เมตรลงไป คุณภาพค่อนข้างดี จึงมีการเจาะน้ำบาดาลขึ้นมาใช้เป็นจำนวนมาก

(3) แหล่งน้ำชลประทาน จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีโครงการชลประทานทั้งสิ้น 13 โครงการ มีพื้นที่ส่งน้ำ 1,472,723 ไร่ และพื้นที่ชลประทาน 1,412,618 ไร่ โครงการเจ้าเจ็ดบางยี่หน เป็นโครงการที่มีพื้นที่ชลประทานมากที่สุด คือ 280,650 ไร่ รองลงมา ได้แก่ โครงการนครหลวง ผักไห้ บางบาล ตามลำดับ

โครงการชลประทานในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทั้งฝั่งขวาและฝั่งซ้าย นับตั้งแต่ส่วนใต้ของตัวจังหวัดลงมา จะเห็นได้ว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ได้เปลี่ยนสภาพเป็นที่ตั้งโรงงานและชุมชน และมีแนวโน้มเพิ่มมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของราคาที่ดินที่สูงมากจนเกษตรกรขายที่ดินเพราะผลตอบแทนการใช้ที่ดินด้านการเกษตรต่ำกว่าค่าเสียโอกาสที่ดินมาก

ที่มา : สำนักผังเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.3 พื้นที่ลประทานฤดูแล้ง

สัญลักษณ์

พื้นที่ลประทานฤดูแล้ง

มาตราส่วน

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จะเห็นได้ว่าขนาดคานไถลี้ปัญหาของผลกระทบของมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมตลอดจนเขตอนุรักษ์น้ำดิบเพื่อการประปานครหลวง ได้แก่ พื้นที่ ต.สนามชัย อ.บางไทร ต.เกาะเกิด ต.บางกระสั้น ต.เชียงรากน้อย อ.บางปะอิน จะได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง

ข. ทรัพยากรดิน

ลักษณะดินของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกได้ 6 กลุ่ม ได้แก่

(1) กลุ่มดินร่วน อยู่ในเขตอำเภอมหาราช จำนวน 330 ไร่
 (2) กลุ่มดินเหนียว อยู่ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา เสนา บางปะอิน บางปะหัน ท่าเรือ นครหลวง อุทัย ผักไห่ บางซ้าย ลาดบัวหลวง วังน้อย และบางไทร จำนวน 1,370,929 ไร่

(3) กลุ่มดินเหนียวปนดินร่วน อยู่ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา บางบาล มหาราช บ้ายแพรก จำนวน 207,719 ไร่

(4) กลุ่มดินเหนียวปนดินทราย อยู่ในเขตอำเภอภาชี ผักไห่ จำนวน 47,942 ไร่

(5) กลุ่มดินทราย มีอยู่ในเขตอำเภอท่าเรือ จำนวน 8,800 ไร่

(6) กลุ่มดินร่วนปนทราย อยู่ในเขตอำเภอนครหลวง จำนวน 12,300 ไร่

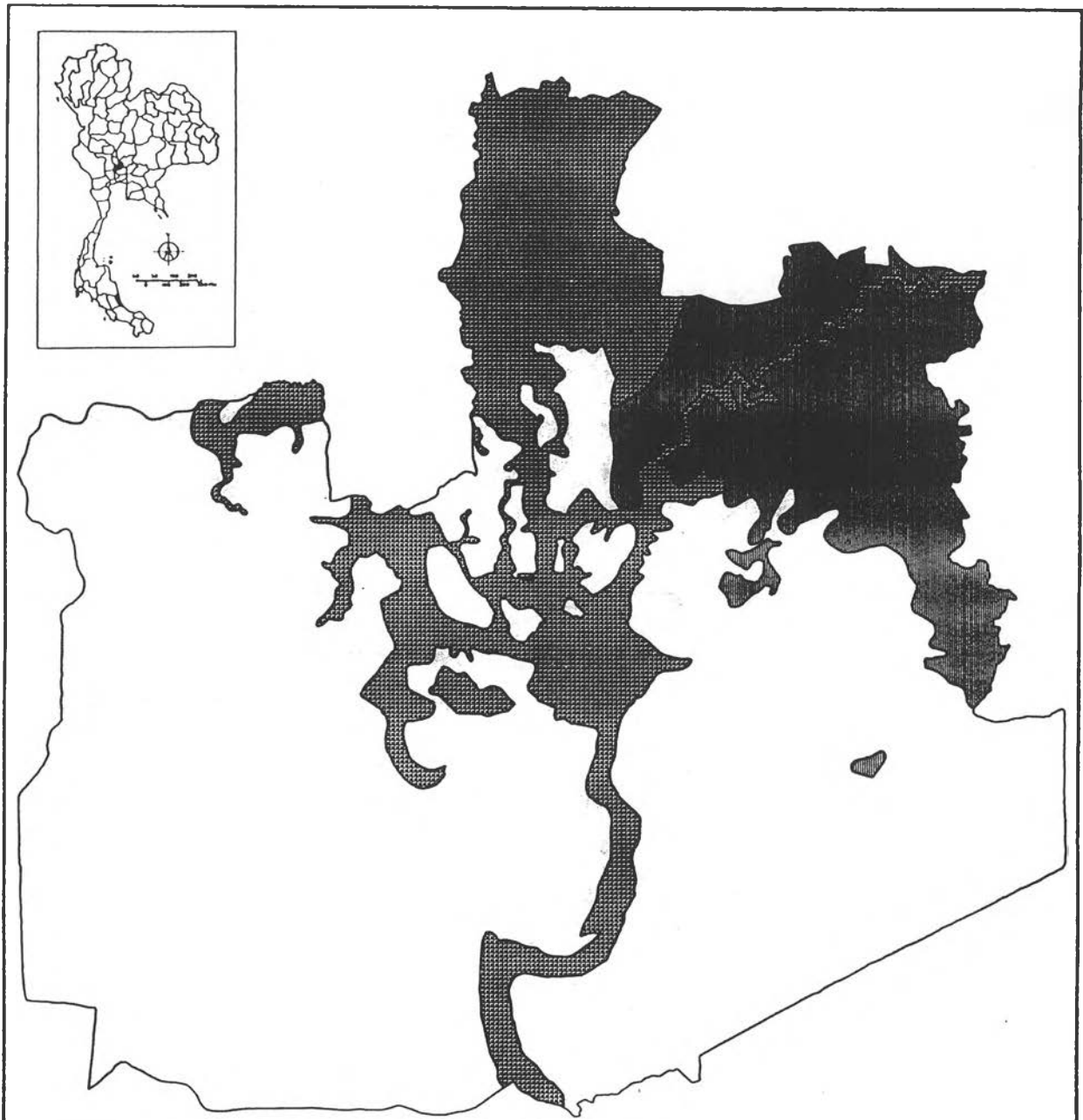
ค. ทรัพยากรแร่ธาตุ

แร่ธาตุที่สำคัญ ได้แก่ ทราย ซึ่งมีทั้งทรายบกและทรายแม่น้ำ เป็นแหล่งวัตถุดิบในการก่อสร้างที่สำคัญของกรุงเทพฯ และบริเวณใกล้เคียง นอกจากนี้ยังมีดินเหนียว ที่เหมาะสมกับทำอิฐ โดยเฉพาะอิฐมอญซึ่งเป็นอาชีพที่สำคัญอีกอาชีพหนึ่ง

จากลักษณะของทรัพยากรธรรมชาติข้างต้น เมื่อนำมาประมวลผลร่วมกันพบว่าพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีศักยภาพในการทำเกษตรกรรม โดยเฉพาะการทำนาแต่อาจจะมีปัญหาบ้างในเรื่องการขาดแคลนน้ำในบางพื้นที่ (แผนที่ 3.5)

3.2.5 สรุปลักษณะทางกายภาพ

ความได้เปรียบทางด้านทำเลที่ตั้ง สภาพที่ตั้งทางภูมิประเทศของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่อยู่ในพื้นที่ภาคกลาง สามารถติดต่อกับภาคอื่นๆ โดยสะดวกทั้งทางรถยนต์และทางรถไฟ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำเลที่ตั้งของจังหวัดซึ่งอยู่ทางใต้สุดของภูมิภาค จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงเปรียบเสมือนประตูเชื่อมการติดต่อระหว่าง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กับกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จึงเหมาะที่จะรองรับการกระจายความเจริญของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล นอกจากนี้จังหวัดพระนครศรีอยุธยายังมีข้อได้เปรียบทางด้านความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ มีชื่อเสียงในฐานะเป็นอู่ข้าวอู่น้ำที่สำคัญของประเทศ เนื่องจากมีดินที่อุดม

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

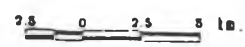
แผนที่ 3.4 คุณสมบัตินิเวศดิน

สัญลักษณ์

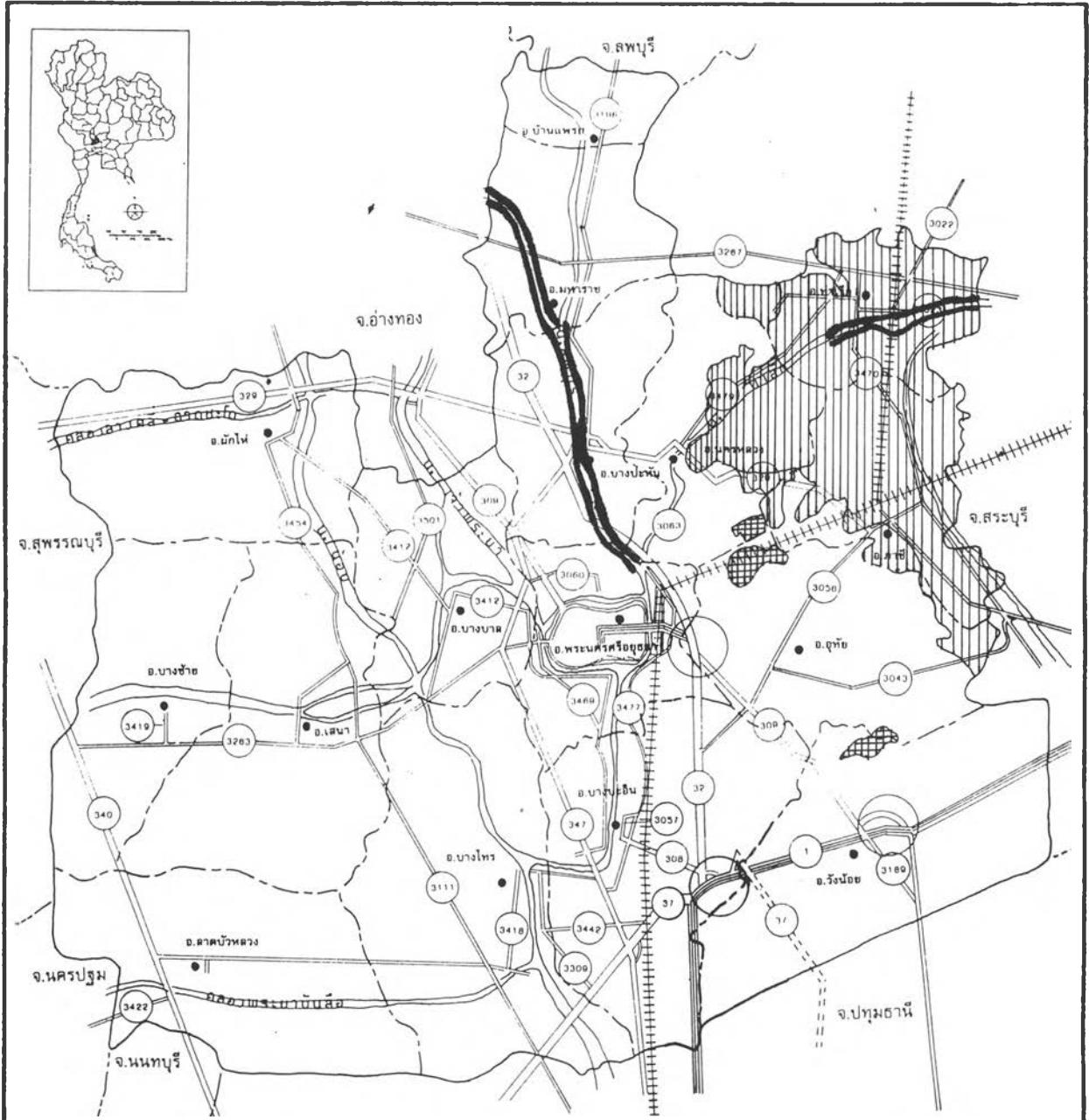
	พื้นที่(ตร.กม.)
 กลุ่มดินนา	1785.83
 กลุ่มดินไร่	457.36
 กลุ่มดินที่มีสภาพเป็นกรด	306.17

มาตราส่วน

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : การวิเคราะห์

การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

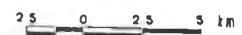
แผนที่ 3.5 สมรรถนะที่ดินทางการเกษตร

สัญลักษณ์

- เหมาะสมสำหรับทำนาแต่มีปัญหาหน้าท่วม
- เหมาะสมสำหรับทำนา
- เหมาะสมสำหรับทำนาแต่มีปัญหาขาดน้ำบางครั้ง
- เหมาะสมสำหรับปลูกไม้ยืนต้น

มาตราส่วน

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมบูรณ์เหมาะแก่การทำนา พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตชลประทาน แต่เนื่องด้วยจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีศักยภาพในการพัฒนาต่อช่วงจากพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล การทำการเกษตรซึ่งจากเดิมเป็นการทำแบบยังชีพ และได้เปลี่ยนแปลงเมื่อรัฐได้พัฒนาระบบการชลประทานขึ้นเพื่อเป็นการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรเพื่อการส่งออก และต่อมาเมื่อแผนพัฒนาประเทศได้เน้นการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านการเกษตรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงเริ่มชะลอตัวลง การพัฒนาอุตสาหกรรมจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในจังหวัดแทน แต่เนื่องด้วยพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดเหมาะกับการทำการเกษตร ดังนั้นการพัฒนาอุตสาหกรรมจึงไม่ควรเข้าไปทำลายการเกษตร แต่ควรจะเป็นการพัฒนาที่ควบคู่กันไปตามความเหมาะสมของพื้นที่

ข้อดีและข้อเสียของการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีต่อลักษณะทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อม

ข้อเสีย

1. โรงงานอุตสาหกรรมเข้าไปตั้งบุกรุกพื้นที่เกษตรกรรมชลประทาน และพื้นที่ที่มีคุณสมบัติของดินเหมาะสมต่อการพัฒนาเกษตรกรรม
2. โรงงานอุตสาหกรรมเข้าไปตั้งในพื้นที่ลุ่ม น้ำท่วม ทำให้การลงทุนก่อสร้างโรงงานต้องใช้เงินลงทุนสูงเพื่อการถมที่ดิน
3. พบสารมลพิษทางอากาศ เช่น ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ คลอรีน ไฮโดรเจนคลอไรด์ แอมโมเนีย และปรอท ในบรรยากาศ ในบริเวณพื้นที่อุตสาหกรรม และริมทางหลวงสายสำคัญ
4. เกิดมลพิษทางเสียง จากสถานประกอบการ และจากการจราจรในถนนสายหลัก
5. เกิดมลพิษทางน้ำ ซึ่งสาเหตุมาจากชุมชน โดยเฉพาะเทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา โรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีมากในเขต อ.บางปะอิน อุทัย บางปะหัน ส่วนใหญ่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่นอกเขตนิคมอุตสาหกรรม

3.3 ลักษณะการเมืองการปกครอง

3.3.1 การบริหารการปกครอง

เขตการปกครอง ปัจจุบันจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 16 อำเภอ ได้แก่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอท่าเรือ อำเภอนครหลวง อำเภอบางไทร อำเภอบางบาล อำเภอบางปะอิน อำเภอบางปะหัน อำเภอผักไห่ อำเภอภาชี อำเภอลาดบัวหลวง อำเภอวังน้อย อำเภอเสนา อำเภอบางซ้าย อำเภออุทัย อำเภอพระราชและอำเภอบ้านแพรก และแบ่งออกเป็นตำบลจำนวน 209 ตำบล แบ่งเป็นหมู่บ้านจำนวน 1,465 หมู่บ้าน แบ่งเป็นเทศบาลจำนวน 3 เทศบาล และแบ่งเป็นสุขาภิบาลจำนวน 24 สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบล 27 แห่ง

รูปแบบการปกครองและการบริหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจัดรูปแบบการปกครองและการบริหารเป็น 3 รูปแบบคือ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

- การบริหารราชการส่วนกลาง ประกอบด้วยส่วนราชการสังกัดส่วนกลางซึ่งมาจัดตั้งสำนักงานเพื่อปฏิบัติงานในจังหวัด รวมทั้งสิ้น 69 หน่วยงาน

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจัดรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการส่วนภูมิภาคเป็น 2 ระดับ ได้แก่

ระดับจังหวัด ประกอบด้วยส่วนราชการระดับจังหวัด 40 หน่วยงาน

ระดับอำเภอ แบ่งการปกครองออกเป็น 16 อำเภอ 209 ตำบล 1,465 หมู่บ้าน

- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีจำนวนทั้งสิ้น 55 หน่วยงาน จำแนกเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 3 แห่ง และสุขาภิบาล 24 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 27 แห่ง

3.3.2 การแบ่งเขตการปกครอง

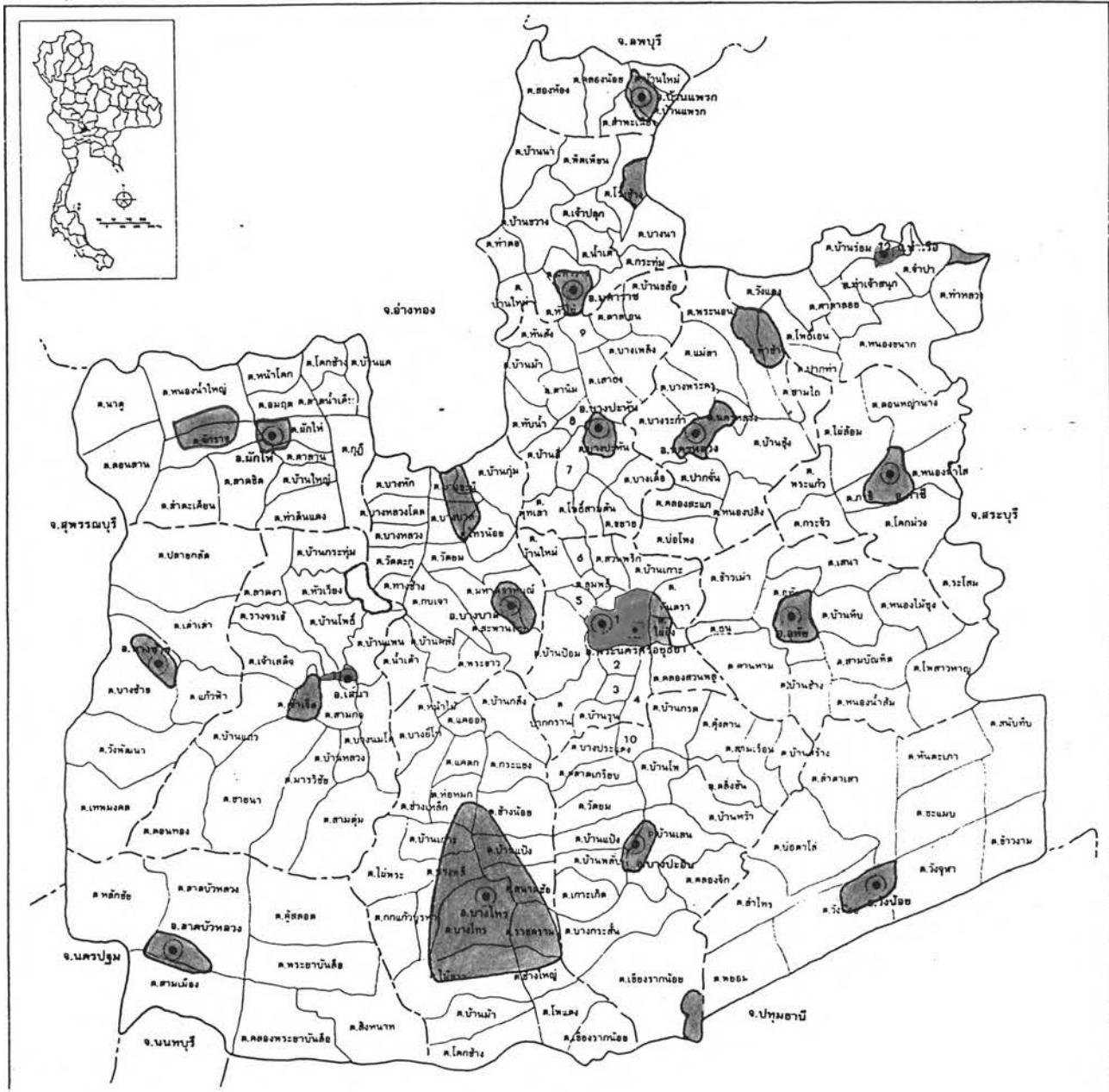
ตารางที่ 3.1 การแบ่งเขตการปกครอง ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อำเภอ	จำนวนหน่วยการปกครอง (แห่ง)					
	ชั้นอำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล	สุขาภิบาล	อบต.
1. พระนครศรีอยุธยา	1	21	120	1	1	-
2. เสนา	1	17	128	1	2	2
3. ท่าเรือ	1	10	84	1	1	1
4. ผักไห่	2	16	126	-	2	-
5. บางปะอิน	1	18	148	-	3	5
6. วังน้อย	2	10	68	-	1	4
7. ลาดบัวหลวง	3	7	57	-	1	-
8. ภาชี	3	8	72	-	1	-
9. อุทัย	2	11	107	-	1	2
10. บางบาล	4	16	111	-	2	-
11. บางปะหัน	3	17	94	-	1	-
12. บางซ้าย	4	6	53	-	1	-
13. มหาราช	4	12	58	-	2	-
14. บางไทร	2	23	136	-	2	-
15. บ้านแพรก	4	5	27	-	1	-
16. นครหลวง	2	12	74	-	2	-
รวม	39	209	1,463	3	24	15

3.4 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

3.4.1 สภาพทางเศรษฐกิจ

1) เครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจส่วนรวม เครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจส่วนรวมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อาจพิจารณาได้หลายปัจจัย กล่าวคือ พิจารณาจากภาวะการผลิตหรือ

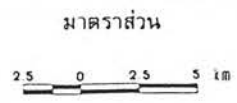
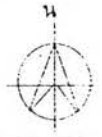
ที่มา : สำนักผังเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.6 เขตการปกครอง

สัญลักษณ์

- อำเภอ
- เทศบาล
- ตำบล
- สุขาภิบาล

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด รายได้ต่อบุคคล โครงสร้างการผลิตในแต่ละสาขา อัตราการเติบโตของสาขาเศรษฐกิจ และดัชนีราคา ซึ่งสรุปได้ดังนี้

(1) มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี กล่าวคือมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในราคาตลาดปี 2532 มีมูลค่าเท่ากับ 14,544.441 ล้านบาท ต่อมาในปี 2537 มีมูลค่าสูงขึ้นเป็น 53,973.169 ล้านบาท หรือสูงขึ้นประมาณ 3.71 เท่า ในช่วงระยะเวลา 6 ปี

(2) รายได้ต่อบุคคลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีแนวโน้มสูงขึ้น กล่าวคือในปี 2532 รายได้ต่อบุคคลเท่ากับ 22,070 บาทต่อปี ต่อมาในปี 2537 สูงขึ้นเป็น 75,067 บาทต่อปี หรือสูงขึ้นประมาณ 3.40 เท่า ในช่วงระยะเวลา 6 ปี

(3) โครงสร้างการผลิต พบว่า สาขาการผลิตที่สำคัญมาก มี 4 สาขา ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การค้าส่งและค้าปลีก และสาขาบริการ โดยสาขาอุตสาหกรรมเป็นสาขานำและมีความสำคัญมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 61.05 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งจังหวัด ในปี 2537

(4) อัตราการเจริญเติบโตของสาขาเศรษฐกิจในผลิตภัณฑ์มวลรวม เมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในราคาคงที่ปี 2531 ตั้งแต่ปี 2532 จนถึงปี 2537 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี แต่การที่สาขาเกษตรกรรมเป็นสาขาเศรษฐกิจที่สำคัญสาขาหนึ่งของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อผลิตผลเกษตรในปีใดลดลง ก็มีผลทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดมีแนวโน้มลดลงด้วย ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดส่วนหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศและราคาสินค้าเกษตรด้วย แต่ในช่วง 2533-2537 สาขาเกษตรกรรมมีความสำคัญลดลงในสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด และสาขาอุตสาหกรรมมีความสำคัญมากขึ้นส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี

อัตราการเปลี่ยนแปลงของสาขาการผลิต สาขาการผลิตที่มีอัตราการเติบโต (Relative Change) ในช่วงปี 2532 - 2537 สูงสุดคือ สาขาอุตสาหกรรม รองลงมาคือ สาขาการธนาคาร ประกันภัย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ สาขาการก่อสร้างและสาขาการคมนาคม ส่วนสาขาการผลิตที่มีอัตราการเติบโตลดลง คือ สาขาเกษตรกรรม (สาขาการผลิตย่อยที่ลดลงคือ สาขาป่านไม้) รองลงมาคือสาขาเหมืองแร่และยอหิน และสาขาที่อยู่อาศัย

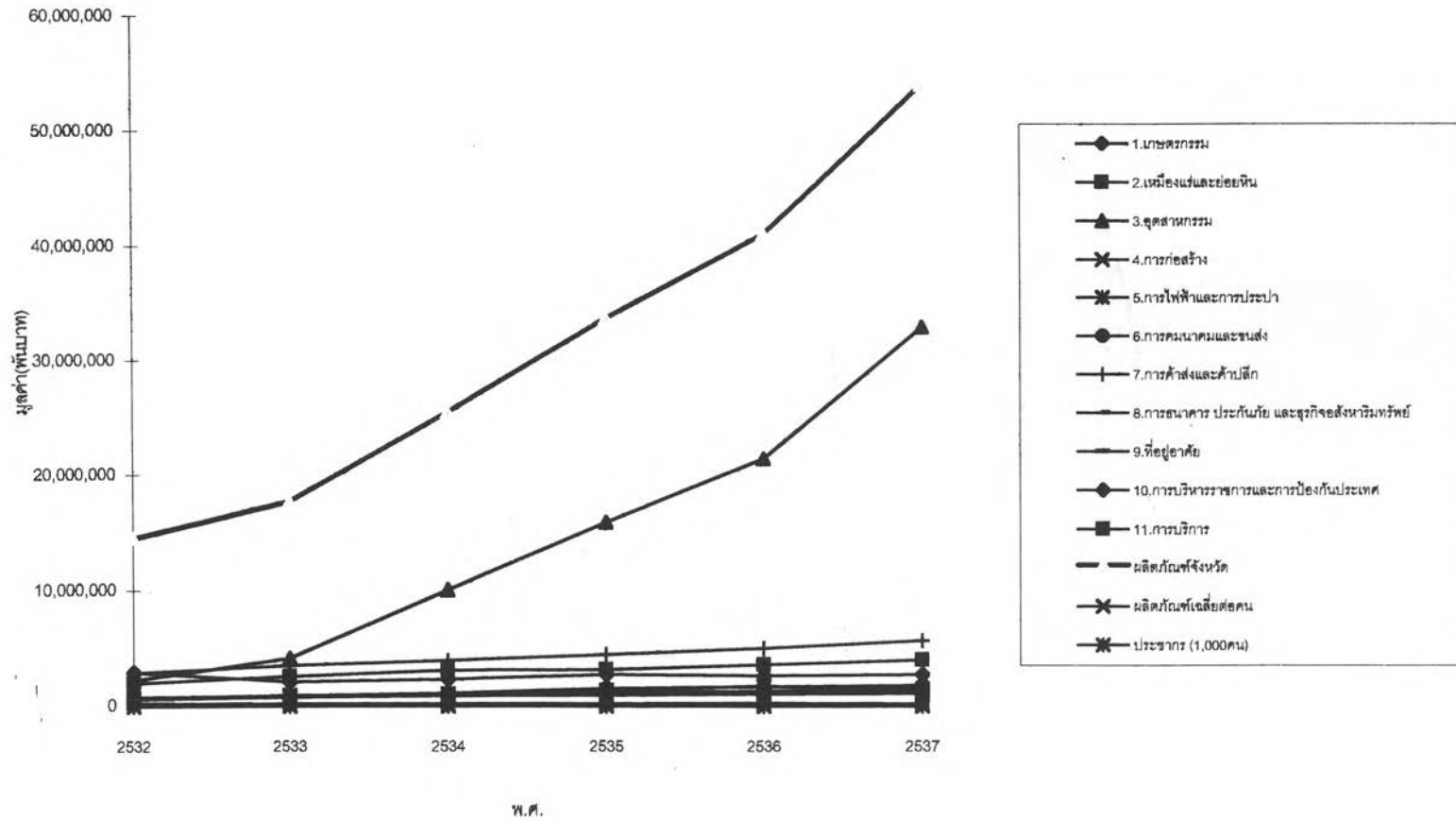
ส่วนสาขาการผลิตที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากที่สุด (Absolute Change) คือ สาขาอุตสาหกรรม รองลงมาคือ สาขาการค้าส่งและค้าปลีก และสาขาบริการ สาขาที่มีการ

ตารางที่ 3.2 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดตามราคาตลาด จำแนกตามสาขาการผลิต พ.ศ. 2532-2537

(พันบาท)

สาขาการผลิต	2532	2533	2534	2535	2536	2537	อัตราการเติบโต/ปี
1.เกษตรกรรม	2,948,896	2,127,388	2,306,458	2,730,305	2,624,319	2,737,281	-1.44
1.1 กสิกรรม	2,102,541	1,177,385	1,180,291	1,787,012	1,594,512	1,615,846	-4.63
1.2 ปศุสัตว์	406,662	453,749	605,598	368,399	420,289	477,661	3.49
1.3 ประมง	104,816	136,267	135,349	126,564	125,413	114,319	1.81
1.4 ป่าไม้	99	0	0	399	1	16	-16.77
1.5 บริการทางการเกษตร	134,982	123,775	129,153	137,470	132,308	145,390	1.54
1.6 การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	199,796	236,212	256,067	310,461	351,796	384,049	18.44
2.เหมืองแร่และย่อยหิน	273,482	210,073	218,210	209,784	248,533	232,555	-2.99
3.อุตสาหกรรม	2,263,799	4,171,656	10,026,665	15,897,248	21,437,953	32,952,250	271.12
4.การก่อสร้าง	632,514	956,293	994,929	1,123,730	1,146,376	1,460,494	26.18
5.การไฟฟ้าและการประปา	732,727	841,293	1,027,204	1,341,156	1,716,152	1,229,325	13.55
6.การคมนาคมและขนส่ง	784,591	893,423	1,092,546	1,513,158	1,687,956	1,766,786	25.04
7.การค้าส่งและค้าปลีก	2,871,932	3,509,363	3,962,031	4,462,345	5,016,488	5,692,961	19.65
8.การธนาคาร ประกันภัย และธุรกิจสหกรณ์ทรัพย์	613,877	826,453	1,075,943	1,245,873	1,243,626	1,571,295	31.19
9.ที่อยู่อาศัย	790,245	843,260	883,704	969,815	1,030,742	1,093,402	7.67
10.การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ	656,232	770,872	878,123	1,067,181	1,338,301	1,222,361	17.25
11.การบริการ	1,976,146	2,593,407	3,082,553	3,154,127	3,567,558	4,014,459	20.63
ผลิตภัณฑ์จังหวัด	14,544,441	17,743,481	25,548,366	33,714,722	41,058,004	53,973,169	54.22
ผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อคน	22,070	25,204	36,085	47,286	57,344	75,067	48.03
ประชากร (1,000คน)	659	704	708	713	716	719	1.82

แผนภูมิที่ 3.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดตามราคาตลาด พ.ศ.2532-2537

เปลี่ยนแปลงลดลงมากที่สุดคือ สาขาเกษตรกรรม รองลงมาคือสาขาเกษตรกรรม และสาขาเหมืองแร่และย่อยหิน

โครงสร้างการผลิต เมื่อพิจารณาโครงสร้างการผลิตมวลรวมของจังหวัด (GPP) ปี 2537 พบว่า สาขาการผลิตที่สำคัญมี 4 สาขา คือ สาขาเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ค้าส่ง และค้าปลีก และสาขาบริการ สัดส่วนของสาขาทั้ง 4 เท่ากับร้อยละ 84.10 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งจังหวัด โดยโครงสร้างการผลิตของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสาขาอุตสาหกรรมสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีสัดส่วนร้อยละ 61.05 รองลงมาคือสาขาการค้าส่งและค้าปลีก มีสัดส่วนร้อยละ 10.55

อย่างไรก็ตามหากพิจารณาสาขาการผลิตที่มีบทบาทนำ (Leading Sector) ที่พิจารณาจากสาขาการผลิตที่มีอัตราการเจริญเติบโตสูงในระยะเวลาที่ผ่านมา และมีส่วนแบ่งมากกว่าร้อยละ 10 ในโครงสร้างการผลิตของจังหวัด จะเห็นได้ว่าสาขาอุตสาหกรรมเป็นสาขาที่มีบทบาทนำของจังหวัด และมีอัตราการเติบโตสูง ส่วนสาขาเกษตรแม้ว่าจะมีสัดส่วนในผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสูง 1 ใน 4 สาขาการผลิตสำคัญแต่มีอัตราการเติบโตลดลง

แต่อย่างไรก็ตามผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดยังมีอัตราการขยายตัวที่ผันผวน เนื่องจากภาคการผลิตต่างๆ มีอัตราการขยายตัวที่ผันผวนมาก ไม่ว่าจะเป็นภาคเกษตรหรืออุตสาหกรรม ซึ่งประสบปัญหาต่างๆ มาก ทั้งทางด้านการผลิต และทางด้านการตลาด แต่เมื่อพิจารณาถึงอัตราการขยายตัวโดยเฉลี่ยแล้วพบว่า การที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสามารถขยายตัวได้ในระดับนี้เป็นผลมาจากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเป็นสำคัญ

3.4.2 สภาพทางการเงินและการคลัง

สถาบันการเงินและธุรกิจประกันภัย มีการกระจายตัวอยู่ตามอำเภอต่างๆ ของจังหวัด โดยในปี พ.ศ. 2539 มีธนาคารพาณิชย์ทั้งสิ้น 69 สาขา จากธนาคารจำนวน 18 ธนาคาร มีสาขาของบริษัทประกันภัยและประกันชีวิต จำนวน 25 แห่ง โดยส่วนใหญ่จะรวมตัวอยู่ใน อำเภอพระนครศรีอยุธยา ถึง 17 แห่ง นอกจากนี้ยังมีสหกรณ์ประเภทต่างๆ ถึง 52 แห่ง

ปริมาณเงินหมุนเวียนภายในจังหวัดในปีที่ผ่านมา มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2531-2535 พบว่าสาขาอุตสาหกรรมและการก่อสร้างได้เข้ามามีบทบาทด้านเศรษฐกิจมากขึ้น ปริมาณเงินหมุนเวียนผ่านคลังจังหวัด ปี พ.ศ. 2528-2538 แสดงดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 แสดงปริมาณเงินหมุนเวียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปีงบประมาณ	เงินรับ(ล้านบาท)	เงินจ่าย(ล้านบาท)
2528	6,506.61	6,500.12
2529	5,473.44	5,467.98
2530	5,560.18	5,554.84
2531	6,800.18	6,803.36
2532	9,143.46	9,145.46
2533	12,219.07	12,203.94
2534	12,228.49	12,225.57
2535	14,744.69	14,728.10
2536	14,750.45	14,859.85
2537	14,957.24	14,825.76
2538	22,286.67	22,243.65
อัตราการขยายตัว	24.25	24.22

3.5 การท่องเที่ยว

พระนครศรีอยุธยาเป็นอดีตราชธานีที่มีความสำคัญยิ่งต่อประวัติศาสตร์ชาติไทย เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและสังคมของราชอาณาจักร ซึ่งในปัจจุบันคณะรัฐมนตรี มีมติอนุมัติเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2533 ให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดท่องเที่ยว ซึ่งมีผลให้ภาคเอกชนมาลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากขึ้น ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจในช่วงนี้ตกต่ำ การที่จะกอบกู้ภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงควรใช้ทรัพยากรของจังหวัด คือ ทรัพยากรทางประวัติศาสตร์มาเป็นรากฐานในการพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในอนาคต โดยถือเอาเศรษฐกิจในการท่องเที่ยวมาเป็นปัจจัยหลักปัจจัยหนึ่งในการผลักดันเศรษฐกิจของจังหวัดให้เป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ และระดับนานาชาติ การท่องเที่ยวจึงสมควรได้รับการกำหนดให้มีบทบาททางเศรษฐกิจและมีการส่งเสริมอย่างจริงจังโดยมีแผนและกำหนดแนวทางอย่างสอดคล้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยวนี้

จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สลับซับซ้อนน่าสนใจ จนได้รับการขึ้นทะเบียนเป็น "มรดกโลก" จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้เข้ามาเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจำนวนมากและเพิ่มขึ้นทุกปี ประกอบกับลักษณะการท่องเที่ยวภายในจังหวัดสามารถกระทำได้ในลักษณะไปเช้า-เย็นกลับ (one day trip) เพราะอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร จึงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวมาก (แผนที่ 3.7)

เมื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดให้เต็มศักยภาพ โดยเป้าหมายของการเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวจากปี พ.ศ.2530 ซึ่งคาดว่าเท่ากับ 121 ล้านบาทไปเป็น 171 ล้านบาทใน พ.ศ.2544 หรือเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 10 ต่อปี ซึ่งสามารถคาดประมาณจำนวนนักท่องเที่ยวได้ดังตารางที่ 3.4

แต่การท่องเที่ยวก็มีปัญหาที่ต้องแก้ไขบ้างคือ

1) จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มในอัตราที่ลดลง
 2) คุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมยังไม่ประทับใจนักท่องเที่ยว เนื่องจากโบราณสถานเสื่อมโทรม เพราะมีอายุเก่าแก่กว่า 600 ปี และขาดการปรับปรุงบำรุงรักษา ประกอบกับมีปัญหาการบุกรุกโบราณสถาน ปัญหามลพิษและสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม

3) ขาดระบบการประชาสัมพันธ์ที่ดีทั้งในระดับประเทศ และระดับจังหวัด

สรุปสภาพทางด้านการเมืองการปกครอง สภาพเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว

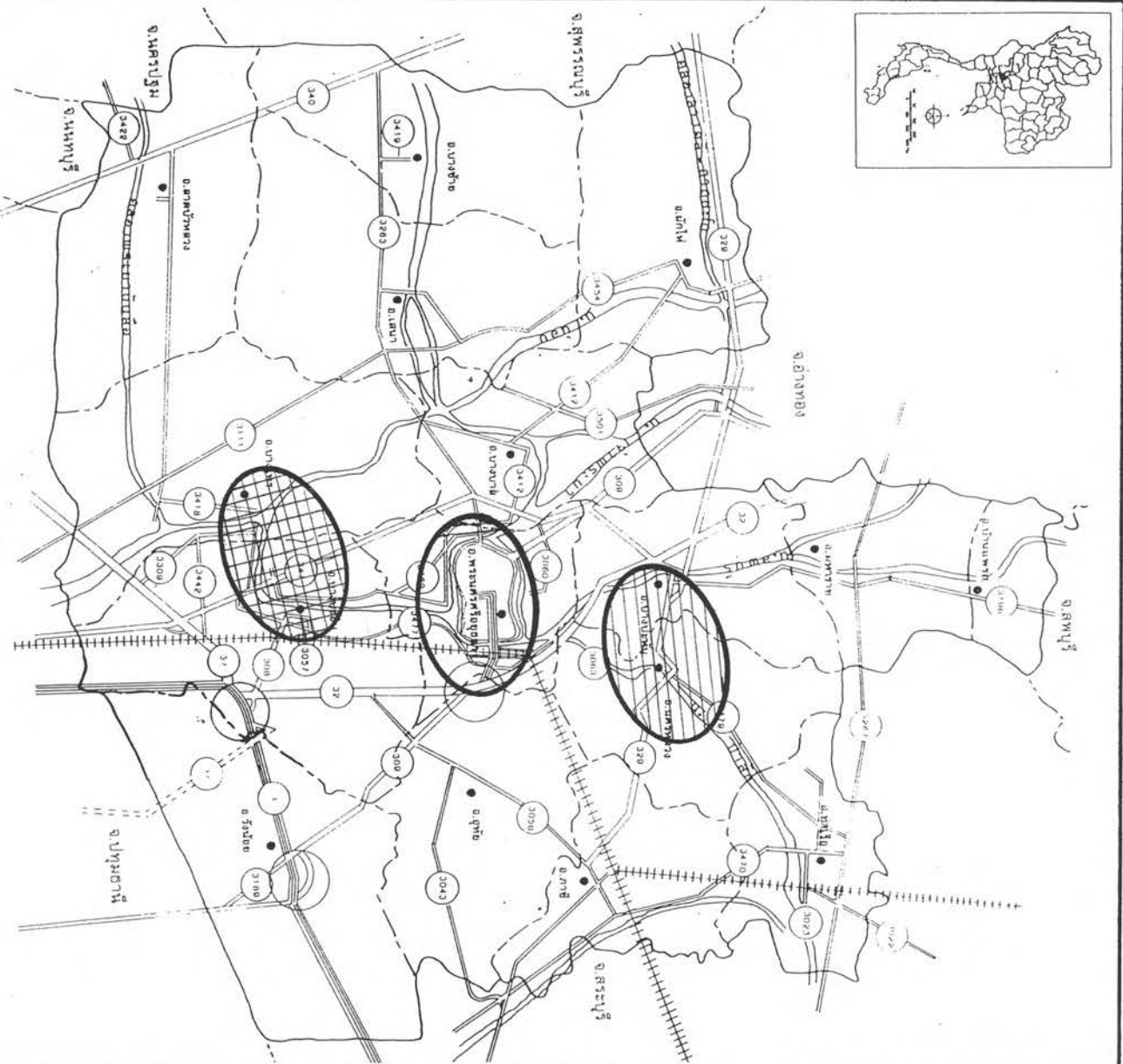
จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีระบบการบริหารค่อนข้างดี มีสภาพเศรษฐกิจที่คล่องตัว มีแหล่งเงินทุนมากพอที่เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถทำเงินให้กับจังหวัดสูงอีกด้านหนึ่ง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงเป็นจังหวัดที่น่าสนใจในการลงทุนในหลายด้าน ถ้าหากได้มีการปรับปรุงในงานด้านการวางแผนการใช้ที่ดินให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัดเพื่อให้การพัฒนาจังหวัดเป็นไปอย่างเหมาะสมและถูกต้อง

ข้อดีและข้อเสียของการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีต่อการเมือง การปกครอง สภาพเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว

ข้อดี

1. มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี โดยมีสาขาการผลิตภาคอุตสาหกรรม เป็นสาขาการผลิตนำ

2. รายได้ต่อบุคคล มีแนวโน้มสูงขึ้น

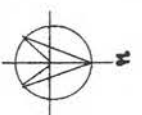
ที่มา : การวิเคราะห์

การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.7 การกระจายตัวของแหล่งเที่ยว

สัญลักษณ์

- แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์, ศิลปวัฒนธรรม, ภูมิทัศน์
- ◐ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์, สถาปัตยกรรม, ศิลปวัฒนธรรม
- ◑ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์, ศิลปวัฒนธรรม

มาตราส่วน

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.4 คาดประมาณจำนวนนักท่องเที่ยวเมื่อมีการพัฒนาเต็มศักยภาพการท่องเที่ยว

พ.ศ.	จำนวนนักท่องเที่ยว		
	ชาวต่างชาติ	ชาวไทย	รวมทั้งหมด
2530	168,376	447,936	616,312
2531	185,544	478,306	663,850
2532	203,048	504,969	708,017
2533	222,027	537,114	759,141
2534	242,637	568,912	811,549
2535	261,202	599,156	860,358
2536	279,767	629,400	909,167
2537	298,332	659,644	957,976
2538	316,897	689,888	1,006,785
2539	335,462	720,132	1,055,594
2540	354,027	750,376	1,104,403
2541	372,592	780,620	1,153,212
2542	391,157	810,864	1,202,021
2543	409,722	841,108	1,250,830
2544	428,287	871,352	1,299,639

ตารางที่ 3.5 อัตราการเพิ่มของนักท่องเที่ยวเมื่อมีการพัฒนาเต็มศักยภาพการท่องเที่ยว

แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ	อัตราการเพิ่มของนักท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อปี (%)		
	ชาวต่างประเทศ	ชาวไทย	รวมทั้งหมด
ฉบับที่ 6	11.03	6.75	7.92
ฉบับที่ 7	7.11	5.05	5.67
ฉบับที่ 8	5.24	4.03	4.42

ที่มา: แผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และบริเวณใกล้เคียง
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ.2531

3. มีปริมาณเงินหมุนเวียนผ่านคลังจังหวัดเพิ่มสูงขึ้น
4. มีกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น โดยเฉพาะชาวญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศที่เข้ามาลงทุนในด้านอุตสาหกรรมมากที่สุด
5. ที่ดินเริ่มมีราคาสูงขึ้น

ข้อเสีย

1. ระบบราชการปรับตัวไม่ทัน และไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัด
2. สาขาการผลิตภาคเกษตรกรรมลดความสำคัญลง เพราะแรงงานภาคเกษตรกรรมอพยบเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ประกอบกับเกษตรกรขาดที่ดินทำกิน เพราะขายที่นาให้กับการพัฒนาด้านอื่นๆ (อุตสาหกรรมและที่อยู่อาศัย)
3. เกิดความเหลื่อมล้ำของรายได้ กลุ่มเกษตรกรจะเป็นกลุ่มที่ยากจนที่สุด(ยากจนซ้ำซ้อน)
4. แหล่งท่องเที่ยวถูกบุกรุกจากชุมชน และการสร้างโครงข่ายการคมนาคม

3.6 ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน

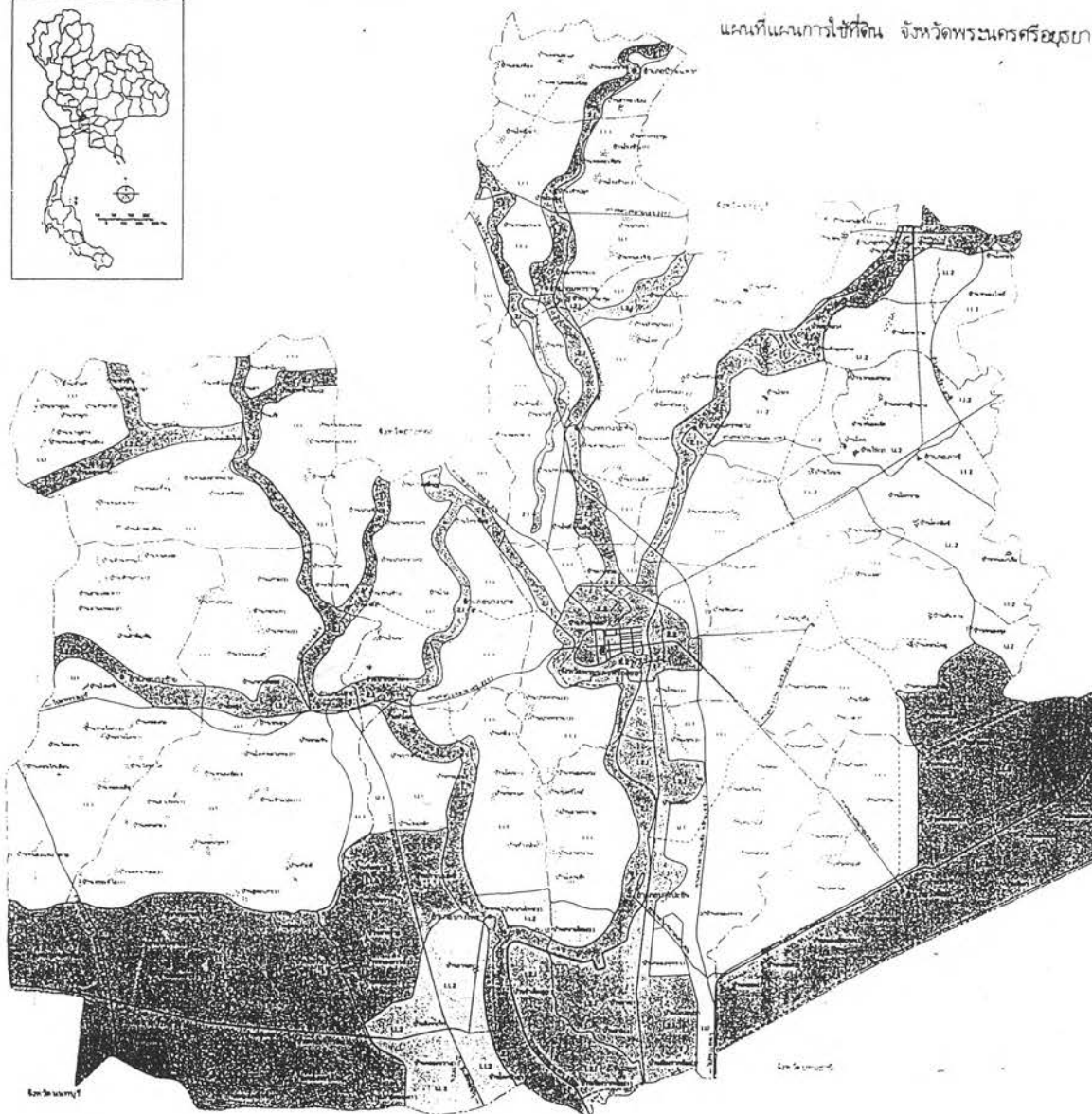
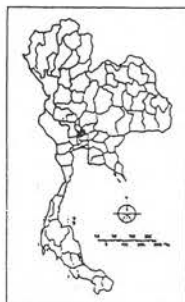
การกำหนดแผนการใช้ที่ดิน ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะเน้นแผนด้านเกษตรเป็นหลัก ร่วมกับโครงสร้างหรือมาตรการการใช้ที่ดินที่ได้กำหนดไว้แล้ว โดยกฎหมายอื่น เช่น เขตอนุรักษ์น้ำ ดิบเพื่อการประปาครหลวง พื้นที่ผังเมืองรวม เขตอุทยานประวัติศาสตร์ เขตที่ประกาศเป็นโบราณสถาน และสถานที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เขตจัดรูปที่ดิน ฉะนั้นแผนการใช้ที่ดินจะพิจารณาในสวนศักยภาพที่ดิน ระบบชลประทาน ระบบการปลูกพืช และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ แต่ทั้งนี้จะไม่พิจารณาค่าเสียโอกาสจากมูลค่าที่ดินในปัจจุบัน จากแนวทางดังกล่าวกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ทำรายละเอียด การใช้ที่ดินของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี พ.ศ. 2533 ไว้ดังนี้ (ตารางที่ 3.6 และแผนที่ 3.8)

ตารางที่ 3.6 การใช้ที่ดิน พ.ศ.2533

หน่วย แผนที่	การใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	%
1.	เขตกสิกรรม	1,499,990	93.87
1.1	ในเขตพื้นที่ชลประทาน	1,344,453	84.14
1.1.1	นาข้าว	898,219	56.21
1.1.2	นาข้าวและหรือไม้ผล	173,534	10.86
1.1.3	ไม้ผล	114,735	7.18
1.1.4	นาข้าว, พืชผัก, ไม้ผล	157,965	9.89
1.2	นอกเขตพื้นที่ชลประทาน	155,537	9.73
1.2.1	นาข้าว	155,537	9.73
2.	เขตชุมชน	9,791	6.13
2.1	เขตชุมชนและไม้ผล	74,457	4.66
2.2	เขตชุมชนหนาแน่น	23,453	1.47
	รวม	1,597,900	100

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน

จากการศึกษาเขตการใช้ที่ดินต่างๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเมื่อปี พ.ศ. 2533 โดยกรมพัฒนาที่ดิน พบว่า ที่ดินส่วนใหญ่ยังใช้เพื่อการกสิกรรมและการเกษตรทั่วไปถึงร้อยละ 93.87 ส่วนเขตชุมชนมีการใช้ที่ดินเพียงร้อยละ 6.13 ของพื้นที่ดินทั้งหมด อย่างไรก็ตามแนวโน้มการใช้ที่ดินในอนาคตจะเริ่มเปลี่ยนแปลงไป จากการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรไปเป็นการใช้ที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและการอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ การขยายตัวของประชากร ซึ่งเป็นปัจจัยประการหนึ่งที่มีส่วนทำให้ราคาที่ดินมีแนวโน้มสูงขึ้นตามภาวะของเศรษฐกิจและความต้องการใช้ที่ดิน โดยที่ในปี พ.ศ. 2538 เมื่อพิจารณาจากภาพถ่ายดาวเทียม (แผนที่ 3.9) การใช้ที่ดินได้เปลี่ยนไปดังนี้คือ ที่อยู่อาศัย 1.51 % อุตสาหกรรม 2.4 % พื้นที่เกษตรกรรม 86.35 % พื้นที่เลี้ยงสัตว์ 0.13 % แหล่งน้ำและพื้นที่อื่นๆ 1.44 %

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.8 การใช้ที่ดิน พ.ศ.2533

สัญลักษณ์

- - - - - เขตอำเภอ
- - - - - เขตเทศบาล
- - - - - เขตอำเภอ
- - - - - เขตอำเภอ
- — — — — การรถไฟแห่งประเทศไทย
- — — — — ถนน
- — — — — ทางหลวง
- — — — — ถนนสายรอง
- — — — — ถนนลูกรัง
- — — — — เขตตำบล
- — — — — เขตอำเภอ
- - - - - เขตเทศบาลเมือง

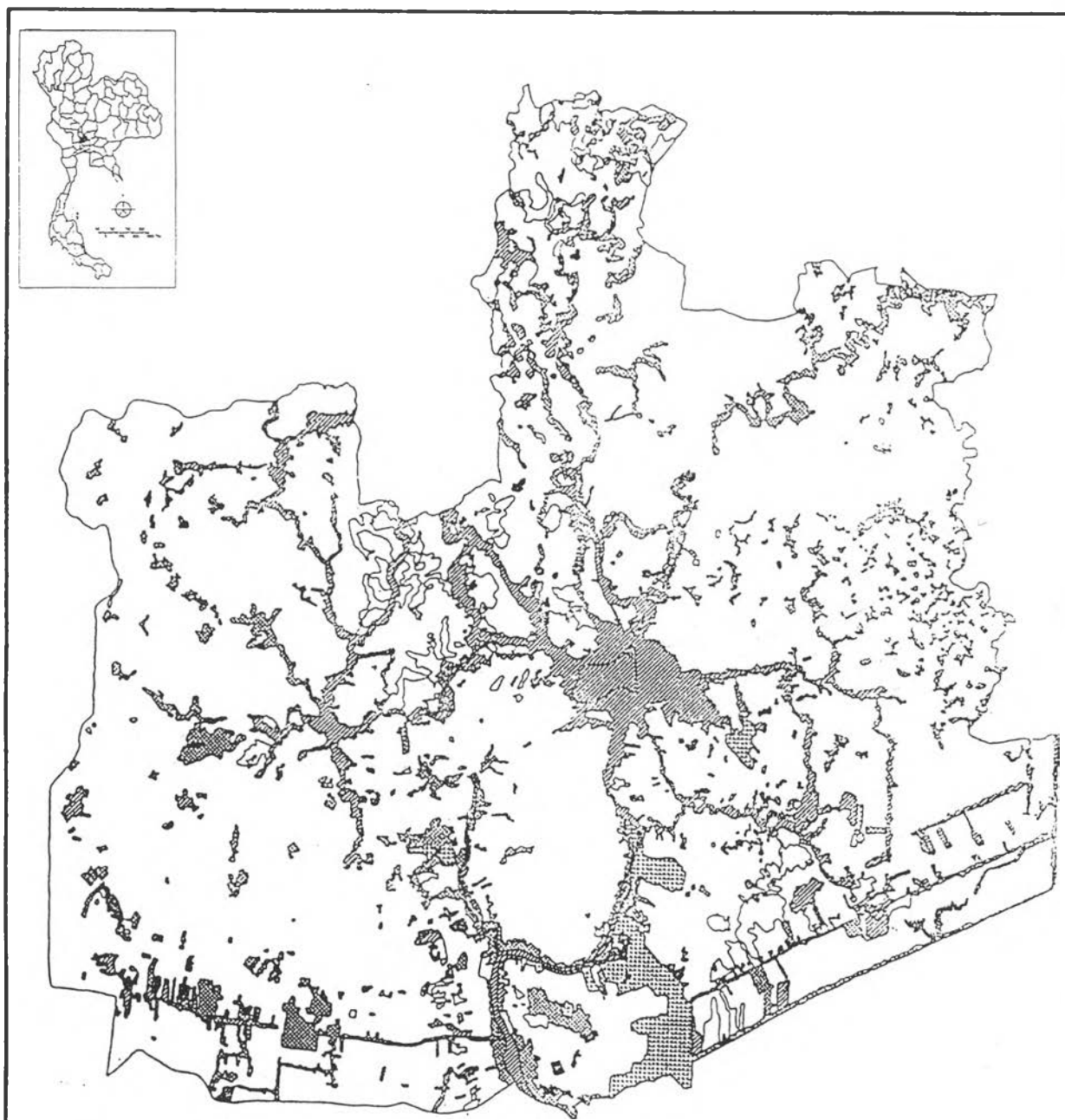
คำอธิบายหน่วยแผนที่

หน่วยแผนที่	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	๕
1	เขตการรวม	1,400,000	93.87
1.1	ในเขตพื้นที่ชลประทาน	1,344,453	84.14
1.1.1	น้ำขาว	804,210	50.21
1.1.2	น้ำขาวและพักไถดิน	173,534	10.86
1.1.3	ไถดิน	114,735	7.18
1.1.4	น้ำขาว, พัก, ไถดิน	157,985	9.89
1.2	นอกเขตพื้นที่ชลประทาน	155,637	9.73
1.2.1	น้ำขาว	165,637	10.33
2	เขตชุมชน	9,701	6.13
2.1	เขตชุมชนแออัดใหม่	74,457	4.66
2.2	เขตชุมชนเก่าใหม่	23,453	1.47
รวม		1,597,600	100.00

มาตราส่วน
1:250,000

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา ภาพถ่ายดาวเทียม LANDSAT 5-TM

การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.9 การใช้ที่ดิน พ.ศ.2538

สัญลักษณ์		พื้นที่ (ตร.กม.)	 มาตราส่วน
	ที่อยู่อาศัย	243.24	
	เขตอุตสาหกรรม	60.65	
	พื้นที่ทำนาข้าว	2,030.18	
	ไม้ผลและไม้ยืนต้น	165.19	
	พืชไร่และพืชสวน	12.33	
	โรงเรียนเด็กวัด	0.34	
	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	3.11	
	แหล่งน้ำ	15.83	
	พื้นที่อื่นๆ	18.49	

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.7 การใช้ที่ดิน พ.ศ. 2527-2536

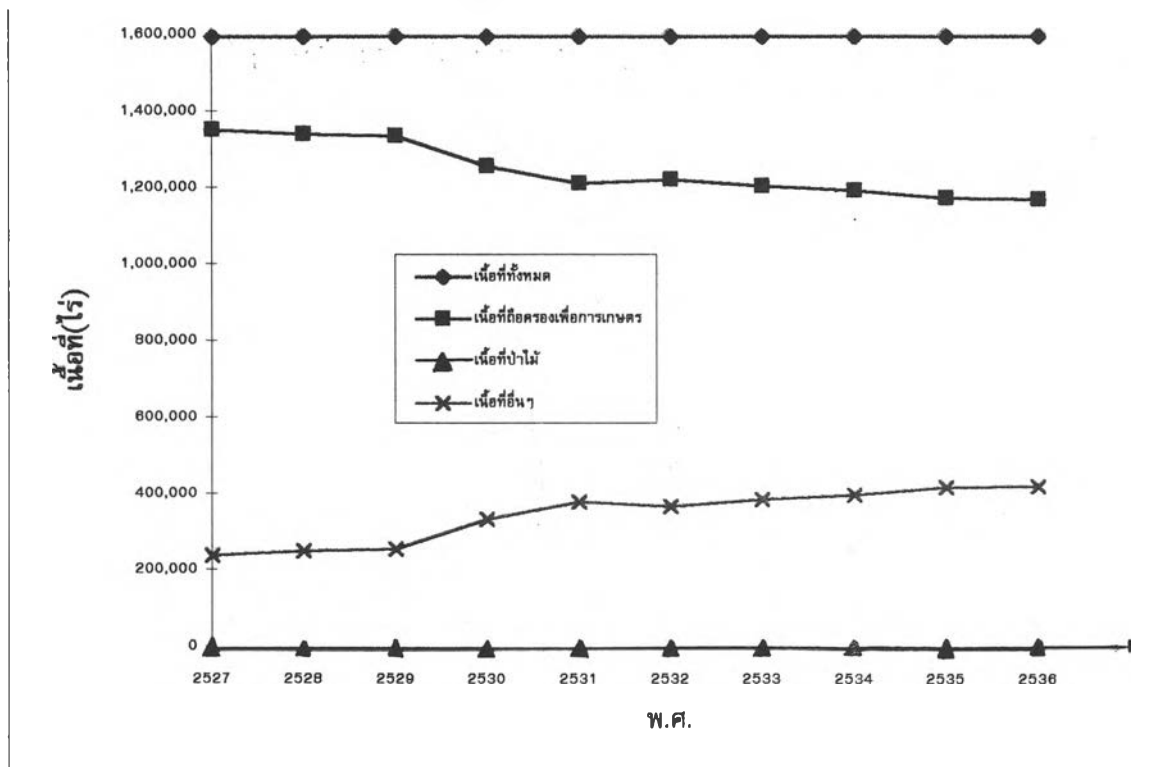
ปี	จำนวนเนื้อที่ (ไร่)			
	เนื้อที่ทั้งหมด ⁽¹⁾	เนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตร ⁽²⁾	เนื้อที่ป่าไม้ ^(2,3)	เนื้อที่อื่นๆ ⁽³⁾
2527	1,597,900	1,356,094	-	241,806
2528	1,597,900	1,344,372	-	253,528
2529	1,597,900	1,338,457	-	259,443
2530	1,597,900	1,260,591	-	337,309
2531	1,597,900	1,215,453	-	382,447
2532	1,597,900	1,226,249	-	371,651
2533	1,597,900	1,208,089	-	389,811
2534	1,597,900	1,196,867	-	401,033
2535	1,597,900	1,177,359	-	420,541
2536	1,597,900	1,174,128	-	423,772

ที่มา: (1) กรมแผนที่ทหาร

(2) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

(3) กรมป่าไม้ (จากภาพถ่ายดาวเทียม พ.ศ. 2528, 2531, 2532 และ 2534)

แผนภูมิที่ 3.2 การใช้ที่ดิน พ.ศ.2527-2536

ตารางที่ 3.8 ลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตร พ.ศ. 2527-2536

ปี	เนื้อที่ถือครอง ทางการเกษตร(ไร่)	เนื้อที่ของตนเอง(ไร่)				เนื้อที่ของคนอื่น(ไร่)				
		รวม	ของตนเอง	จ้างผู้อื่น	ขายฝาก	รวม	เช่าผู้อื่น	รับจ้าง	รับขายฝาก	ได้ทำฟรี
2527	1,356,094	788,974	780,301	7,437	1,236	567,120	547,251	1,774	-	18,095
2528	1,344,372	567,742	554,828	12,914	-	776,630	744,601	2,125	-	29,904
2529	1,338,457	561,731	550,762	10,969	-	776,726	482,761	837	-	293,128
2530	1,260,591	569,624	557,081	12,543	-	690,967	542,129	868	-	147,970
2531	1,215,453	544,501	527,023	17,478	-	670,952	541,385	904	-	128,663
2532	1,226,249	522,266	503,070	19,196	-	703,983	540,943	1,084	-	161,956
2533	1,208,089	487,698	468,330	19,368	-	720,391	364,835	2,142	-	353,414
2534	1,196,867	598,083	563,267	34,816	-	598,784	541,329	3,496	-	53,959
2535	1,177,359	578,903	528,255	50,648	-	598,456	589,473	1,555	-	7,428
2536	1,174,128	563,593	517,690	45,903	-	610,535	591,387	1,089	-	18,059

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

นอกจากนี้จังหวัดพระนครศรีอยุธยายังมีการกำหนดพื้นที่พิเศษอื่นๆ อีกได้แก่

1) เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพื้นที่ที่ประกาศเป็นเขตปฏิรูปที่ดินทั้งสิ้น 8 อำเภอ คือ ลาดบัวหลวง พระนครศรีอยุธยา บางไทร วังน้อย เสนา บางปะอิน อุทัย และบางบาล รวมพื้นที่คิดเป็นร้อยละ 57.26 ของจังหวัด (ภาพที่ 3.10)

2) เขตอนุรักษ์น้ำดิบเพื่อการประปาครหลวง ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2522 กำหนดให้พื้นที่บางส่วนของ อ.บางไทร อ.สามโคก และอ.เมืองปทุมธานี เป็นเขตอนุรักษ์น้ำดิบสำหรับการทำน้ำประปาของการประปาครหลวง สำหรับพื้นที่ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 8 ตำบลคือ บางไทร ไม้ตรา บ้านม้า โคกช้าง ราชคราม ช้างใหญ่ โขแดง และเชียงรากน้อยรวมพื้นที่ 102 ตร.กม. คิดเป็นร้อยละ 3.99 ของจังหวัด การพัฒนาพื้นที่ตลอดจนการใช้ที่ดิน โดยเฉพาะการก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมต้องอยู่ในเงื่อนไขตามมาตรการอนุรักษ์น้ำดิบดังกล่าว (แผนที่ 3.11)

3) พื้นที่ควบคุมอาคาร กรมโยธาธิการได้ประกาศเขตควบคุมอาคารตาม พ.ร.บ.ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 โดยประกาศควบคุมการก่อสร้างอาคารในพื้นที่บางส่วนของ อ.บางไทร อ.เมืองพระนครศรีอยุธยา อ.บางปะอิน และ อ.วังน้อย รวมพื้นที่ประมาณ 425.66 ตร.กม. หรือร้อยละ 16.65 ของจังหวัด การพัฒนาพื้นที่ตลอดจนการก่อสร้างอาคารต้องเป็นไปตามประกาศเขตควบคุมอาคารดังกล่าว (แผนที่ 3.11)

4) เขตจัดรูปที่ดิน หมายถึง การพัฒนาพื้นที่เพาะปลูกให้สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างเต็มที่ โดยทำให้ได้รับความสะดวกทั้งทางด้านการคมนาคมและรับน้ำได้ทั่วถึงทุกแปลง พื้นที่จัดรูปที่ดินของจังหวัดเป็นพื้นที่แปลงเล็กขนาด 1,100 ไร่ ในเขต ต.ห่อหมก อ.บางไทร (แผนที่ 3.10)

5) เขตผังเมืองรวมเมืองพระนครศรีอยุธยา ครอบคลุมพื้นที่เทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา และสุขาภิบาลอโยธยา เขตผังเมืองรวมเมืองเสนา ครอบคลุมพื้นที่เทศบาลเมืองเสนา และสุขาภิบาลเจ้าเจ็ด เขตผังเมืองรวมเมืองท่าเรือ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าเรือ และสุขาภิบาลท่าหลวงเขตผังเมืองรวมชุมชนพระอินทราชา ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของ อ. บางปะอิน และ อ. บางไทร (แผนที่ 3.12)

6) เขตอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 1,810 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ใจกลางเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นที่ตั้งของโบราณสถานมากมาย

ที่มา : การวิเคราะห์

การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.10 การใช้ที่ดินประเภทอื่น(1)

สัญลักษณ์

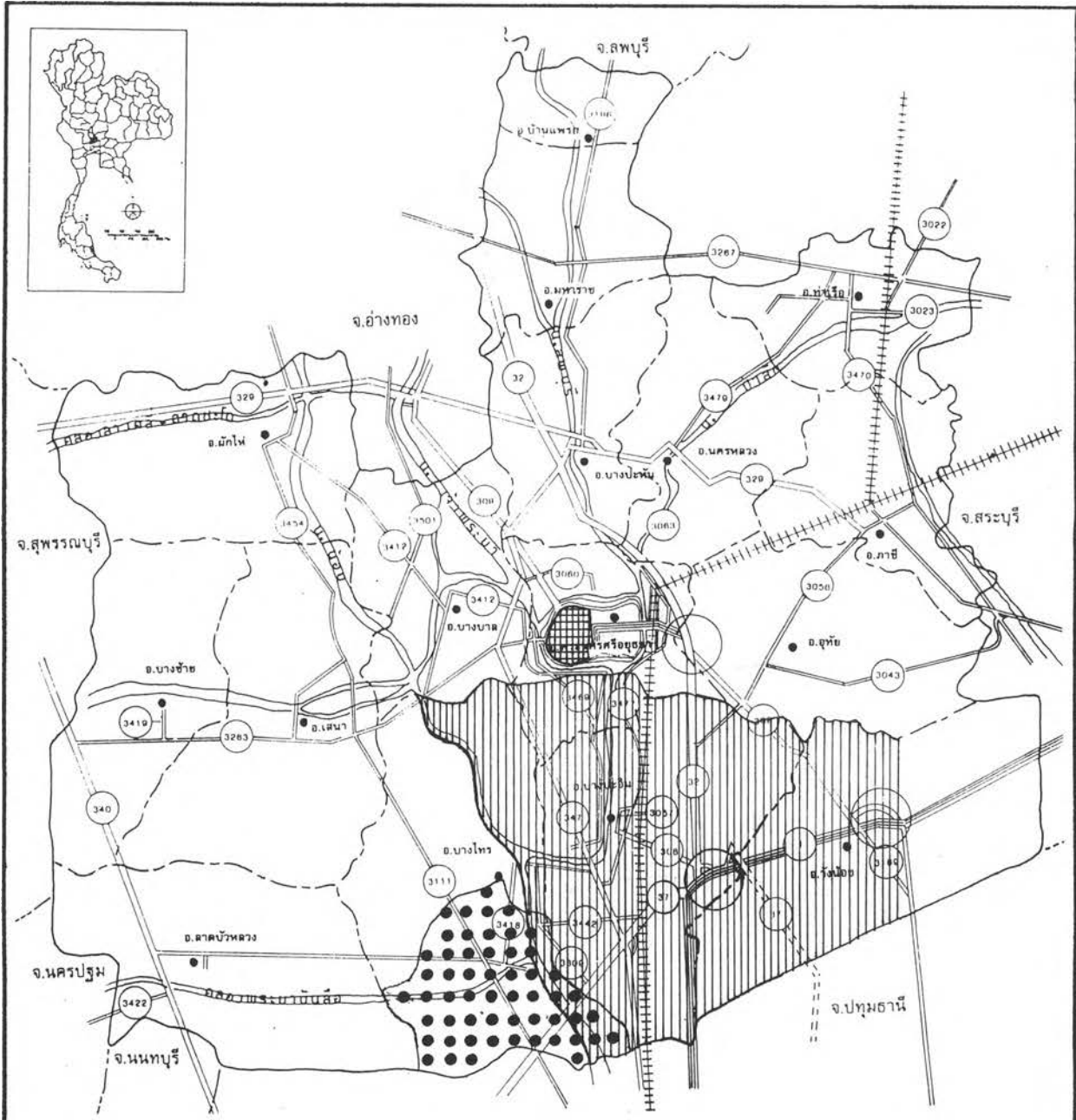
- พื้นที่ปฏิรูปที่ดิน
- เขตจัดรูปที่ดิน

มาตราส่วน

25 0 25 5 km

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : การวิเคราะห์

การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

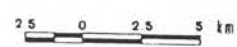
แผนที่ 3.11 การใช้ที่ดินประเภทอื่น(2)

สัญลักษณ์

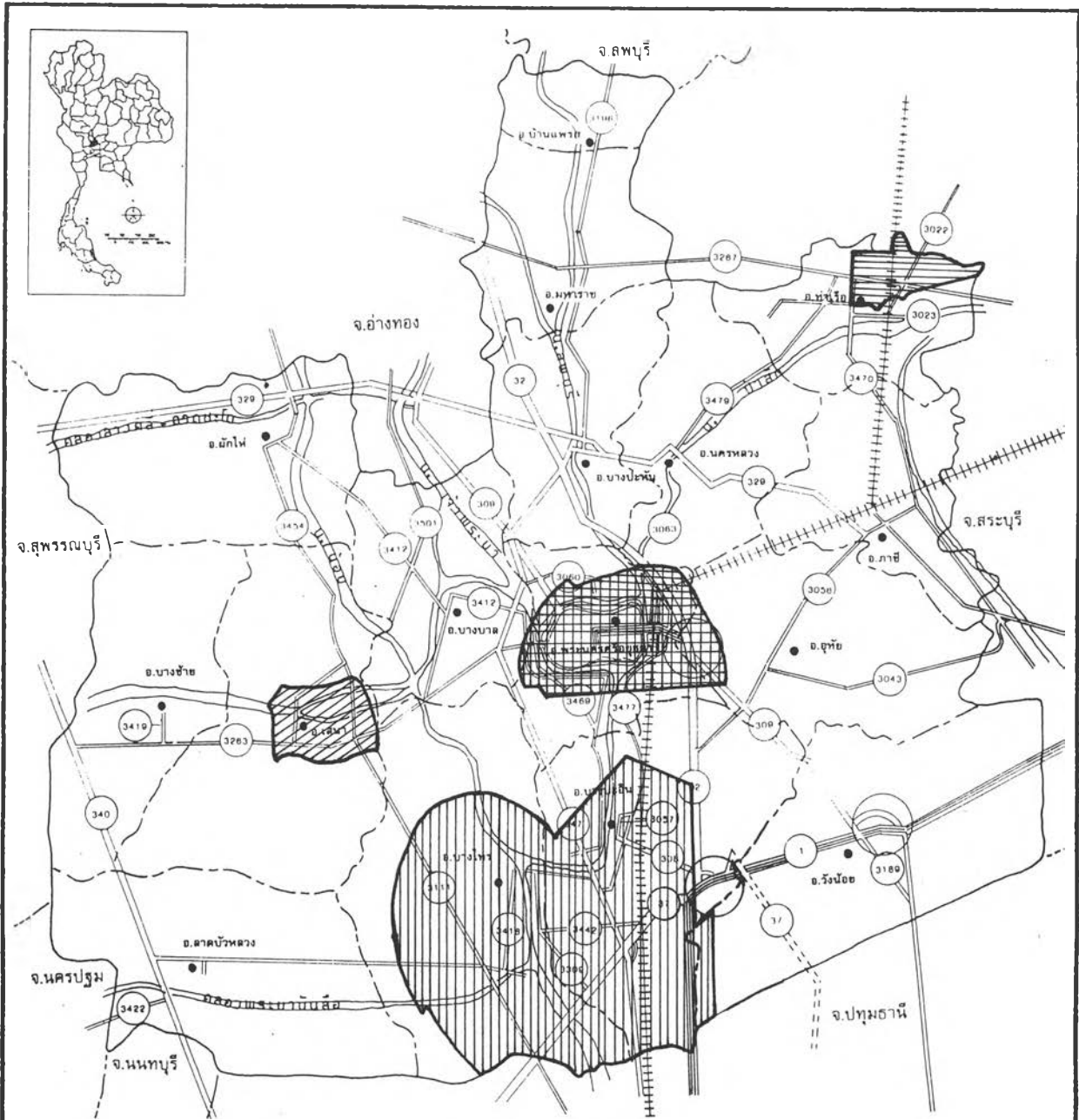
- เขตนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา
- พื้นที่ควบคุมอาคาร
- พื้นที่อนุรักษ์น้ำดิบ

มาตราส่วน

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : การวิเคราะห์

การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

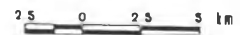
แผนที่ 3.12 การใช้ที่ดินประเภทอื่น(3)

สัญลักษณ์

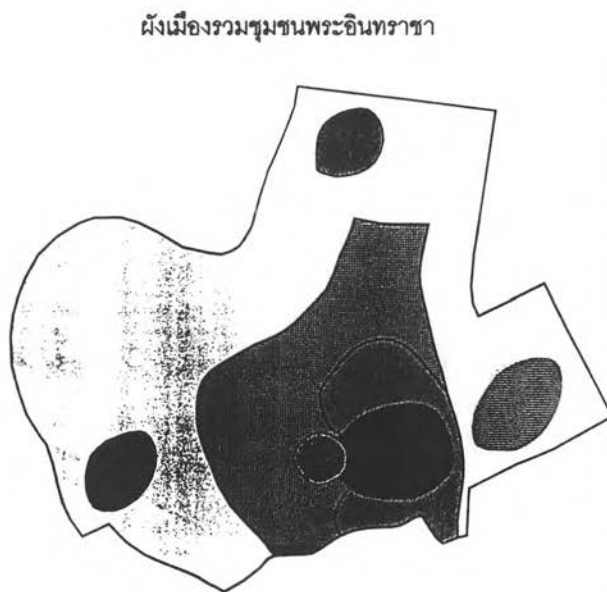
- ผังเมืองรวมชุมชนพระอินทราชา
- ผังเมืองรวมเมืองท่าเรือ
- ผังเมืองรวมเมืองเสนา
- ผังเมืองรวมเมืองพระนครศรีอยุธยา

มาตราส่วน

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : กรมการผังเมือง

การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ 3.1 การใช้ที่ดินในเขตผังเมืองรวม

สัญลักษณ์

- ผังประเภทที่อยู่อาศัย
- ผังประเภทพาณิชยกรรม
- ผังประเภทอุตสาหกรรม
- ผังประเภทสีเขียว
- ผังประเภทสถาบันราชการ การศึกษา ฝึกอบรม และสุขภาพ
- ผังประเภทสถาบันศาสนา
- ผังประเภทสถาบันการศึกษา
- ผังประเภทนครบาล
- ผังประเภทสีเขียวเชิงนิเวศวิทยาและพื้นที่เกษตรกรรม
- ผังประเภทอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ผังพื้นที่ว่าง
- ผังพื้นที่ว่าง

มาตราส่วน

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปการใช้ที่ดิน

การใช้ประโยชน์ที่ดินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีข้อน่าสนใจหลายด้าน ซึ่งมีทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคตอย่างมากคือ การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมนั้นพบว่า การพัฒนาระบบการเกษตรเป็นไปได้อย่างจำกัด และไม่มีแรงจูงใจให้เกษตรกรรุ่นใหม่มีความกระตือรือร้น ปรับปรุงเพื่อเป็นอาชีพหลักและในขณะเดียวกัน ความต้องการการใช้ที่ดินด้านอุตสาหกรรม ที่อยู่อาศัย และการบริการ จะทวีความหนาแน่นมากยิ่งขึ้น ผลกระทบอันเกิดจากมลพิษจากโรงงาน ที่อยู่อาศัย สถานบริการ ฯลฯ จะมีปัญหารุนแรงในอนาคต เพราะพื้นที่เป็นที่ลุ่มต่ำ เมื่อน้ำหลากจะพัดพาน้ำเสียลงสู่พื้นที่ตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี นนทบุรี กรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขตอนุรักษ์น้ำดิบเพื่อการประปานครหลวง นอกจากนี้ปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ก็จะเป็นปัญหาที่รุนแรงเช่นกัน จึงจำเป็นต้องมีนโยบายการใช้พื้นที่และกำหนดมาตรการควบคุมที่เด่นชัดและมีประสิทธิภาพ ส่วนราคาที่ดิน ปัจจุบันก็สูงมาก ดินที่เป็นปัญหาด้านการเกษตรเช่น ดินเปรี้ยวจัด ไม่เป็นที่น่ารังเกียจอีกต่อไป เพราะความต้องการใช้ที่ดินด้านอื่นๆ เช่น อุตสาหกรรม ที่อยู่อาศัย สนามกอล์ฟ ฯลฯ มีมาก นอกจากนี้ยังมีพื้นที่โบราณสถานและสถานที่ท่องเที่ยวอันเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามากที่สุด จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการอนุรักษ์และบำรุงรักษาไว้ เพราะเป็นสมบัติของชาติ แสดงถึงวัฒนธรรมและความเจริญรุ่งเรืองในอดีต อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวควรเป็นธุรกิจที่มีการส่งเสริมอย่างมีระบบ บริเวณตัวเกาะ อ.พระนครศรีอยุธยา จะต้องมีมาตรการควบคุมจำนวนและแบบแปลนสิ่งก่อสร้างที่อยู่อาศัย รักษาเอกลักษณ์ เช่น บ้านทรงไทย พัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำให้เชื่อมต่อกับพระราชวังบางปะอิน ศูนย์ศิลปาชีพพิเศษบางไทร และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ตลอดลำน้ำเจ้าพระยาถึงกรุงเทพมหานคร

ซึ่งการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ข้างต้นจะเกิดขึ้นได้และเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นจะต้องอาศัยแนวทางจากการวางแผนการใช้ที่ดินอย่างถูกต้อง ซึ่งปัจจุบันมีแผนการใช้ที่ดินของผังเมืองรวมเมืองพระนครศรีอยุธยา ผังเมืองรวมเมืองเสนา ผังเมืองรวมเมืองท่าเรือ ผังเมืองรวมชุมชนพระอินทราชา แต่ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด แต่มีผังโครงสร้างจังหวัดที่มีแนวทางการพัฒนาพื้นที่ทั้งจังหวัด แต่เป็นเพียงแนวทางและข้อเสนอแนะให้ทางจังหวัดเท่านั้น ไม่มีมาตรการทางกฎหมายมาบังคับ การใช้ที่ดินในปัจจุบันจึงมีสภาพสะเปะสะปะ เกิดความขัดแย้งระหว่างเกษตรและอุตสาหกรรมและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

ข้อดีและข้อเสียของการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีต่อการใช้ที่ดิน

ข้อดี

1. มีการนำที่ดินที่ไม่เหมาะสมต่อการพัฒนาด้านการเกษตรมาใช้ให้เกิดประโยชน์

ข้อเสีย

1. การสูญเสียพื้นที่เกษตรกรรมชลประทาน เนื่องจากการบุกรุกของโรงงานอุตสาหกรรม และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

2. มีโรงงานอุตสาหกรรมดั้งเดิมตั้งอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ หรือพื้นที่ที่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน ก่อให้เกิดความขัดแย้งในการใช้ที่ดิน เช่น พื้นที่อนุรักษ์น้ำดิบเพื่อการประปานครหลวง พื้นที่ควบคุมอาคาร ซึ่งมีพระราชวังบางปะอินที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญตั้งอยู่

3. เกิดพื้นที่ตราบoden หรือที่ดินเสื่อมสภาพ ไม่มีราคา เนื่องจากการขุดหน้าดินและดูดทราย ทำให้เกิดหลุมบ่อขนาดใหญ่ยากต่อการพัฒนาในอนาคต เพราะต้องใช้ต้นทุนสูงในการถมที่

3.7 โครงสร้างพื้นฐาน

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีระบบการคมนาคมทั้งทางบกทางน้ำ การคมนาคมทางบกประกอบด้วยโครงข่ายถนน (ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงท้องถิ่น และคันคลองชลประทาน) และทางรถไฟ การคมนาคมทางน้ำมีแม่น้ำน้อย แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำเจ้าพระยา ตลอดจนลำคลองต่างๆ มากมาย ระบบการคมนาคมดังกล่าว หากสามารถแก้ไขข้อจำกัดได้แล้ว จังหวัดจะมีข้อได้เปรียบมากที่สุดจังหวัดหนึ่ง เพราะอยู่ใกล้กับเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศ อันจะทำให้จังหวัดสามารถพัฒนาขึ้นรองรับการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร

3.7.1 การคมนาคม

1) การคมนาคมทางบก โครงข่ายการคมนาคมทางบกที่สำคัญ ประกอบด้วย การคมนาคมทางถนน และทางรถไฟ

(1) การคมนาคมทางถนน ถนนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาสายสำคัญ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานทางหลวงที่ 11 แขวงทางอยุธยา ที่สำคัญมีดังนี้

ตารางที่ 3.9 การใช้ที่ดินถือครองทางการเกษตร

ปี	เนื้อที่ถือครองทางการเกษตร (ไร่)										
	รวม	ที่อยู่อาศัย	ร้อยละ	ที่นา	ร้อยละ	ที่ปลูกพืชไร่	ที่ไม่ผลและไม่ขึ้นต้น	ที่สวนผักและไม้ดอก	ที่เลี้ยงปศุสัตว์	ที่รกร้างว่างเปล่าและอื่นๆ	ร้อยละ*
2527	1,356,094	25,861	1.91	1,283,112	94.62	10,853	29,064	2,741	-	4,463	3.47
2528	1,344,372	41,386	3.08	1,244,941	92.60	14,981	33,453	4,076	-	5,535	4.32
2529	1,338,457	41,490	3.10	1,237,828	92.48	14,290	34,418	4,600	213	5,618	4.42
2530	1,260,591	36,166	2.87	1,173,805	93.12	5,294	33,730	2,094	-	9,502	4.02
2531	1,215,453	39,760	3.27	1,112,306	91.51	9,236	34,268	2,215	364	17,304	5.22
2532	1,226,249	40,765	3.32	1,128,873	92.06	7,930	36,896	1,785	279	9,721	4.62
2533	1,208,089	38,073	3.15	1,106,147	91.56	5,001	39,524	2,794	128	16,422	5.29
2534	1,196,867	39,981	3.34	1,090,782	91.14	7,978	40,176	1,576	644	15,730	5.52
2535	1,177,359	38,949	3.31	1,087,758	92.39	-	34,667	1,078	508	14,399	4.30
2536	1,174,128	41,263	3.51	1,079,203	91.92	126	36,919	1,114	508	14,995	4.57

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หมายเหตุ: * ผลรวมของเนื้อที่ปลูกพืชไร่ ที่ไม่ผลและไม่ขึ้นต้น ที่สวนผักและไม้ดอก ที่เลี้ยงปศุสัตว์ ที่รกร้างว่างเปล่าและอื่นๆ

ตารางที่ 3.10 การขออนุญาตจัดสรรที่ดิน ใน จ.พระนครศรีอยุธยา พ.ศ.2530-2540

อำเภอ	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	รวม
พระนครศรีอยุธยา	2		2		2			1	1	9	4	13
เสนา					1	1				1		3
ท่าเรือ												
นครหลวง						2						2
บางไทร						1			1	2		4
บางบาล												
บางปะอิน	1	1			1	4			4	4		15
บางปะหัน					1				1			2
ผักไห่												
ภาชี												
ลาดบัวหลวง					1	1						2
วังน้อย			1	1	1	4	4	2	5	2		20
บางซ้าย												
อุทัย		1	2	1	2				3			9
มหาราช												
บ้านแพรก												
รวม	3	2	5	2	9	13	4	3	15	10	4	70

ที่มา:สำนักงานที่ดิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ที่มา : การวิเคราะห์

การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.13 ที่ตั้งโครงการจัดสรรที่ดิน พ.ศ.2530-2540

สัญลักษณ์

○ ที่ตั้งโครงการจัดสรรที่ดิน

มาตราส่วน

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.11 เส้นทางคมนาคมสายสำคัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทางหลวงหมายเลข	เส้นทาง
1	เป็นทางหลวงสายประธานของการไปสู่ภาคเหนือ เริ่มต้นจาก กรุงเทพมหานคร-รังสิต-ประตูน้ำพระอินทร์-วังน้อย ผ่านจังหวัดต่างๆ ของภาคกลางและภาคเหนือ สำหรับพระนครศรีอยุธยาเป็นเส้นทางสายหลักทางตอนใต้ โดยผ่านพื้นที่ อ. บางปะอิน และ อ. วังน้อย
32	เป็นทางหลวงแยกจากทางหลวงหมายเลขหนึ่งที่ อ.บางปะอิน บริเวณประตูน้ำพระอินทร์เข้าสู่อยุธยา ที่กม.71 ผ่านพื้นที่ อ.บางปะอิน อ.พระนครศรีอยุธยา อ. นครหลวง อ. บางปะหัน อ. มหาราช ผ่านจังหวัดต่างๆ ของภาคกลาง ได้แก่จังหวัดอ่างทอง ลพบุรี สิงห์บุรี บรรจบกับทางหลวงหมายเลข 1 ที่จังหวัดชัยนาท เป็นเส้นทางหลักในแนวเหนือ-ใต้ ที่สำคัญที่สุดของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
37	แยกจากทางหลวงหมายเลข 1 จากบางปะอิน-บรรจบสาย 3309
309	เป็นทางหลวงแนวเหนือ-ใต้ ที่สำคัญอีกเส้นทางหนึ่ง เริ่มจากสี่แยกวังน้อย ผ่านอ.วังน้อย อ.อุทัย อ.พระนครศรีอยุธยา อ.บางบาล ไปสู่จังหวัดอ่างทอง และไปสิ้นสุดที่จังหวัดสิงห์บุรี
329	เส้นทางบางปะหัน-นครหลวง
340	เป็นเส้นทางจากกรุงเทพมหานคร ผ่านปทุมธานี เข้าจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่บ้านสาลี ไปสิ้นสุดที่จังหวัดสุพรรณบุรี ทางสายนี้เป็นทางสายหลักผ่านพื้นที่ทางด้านตะวันตกของจังหวัด โดยผ่าน อ.ลาดบัวหลวง และอ.บางซ้าย
308	เป็นทางหลวงแยกจากทางหลวงหมายเลข 32 เข้าสู่อ.บางปะอิน
347	เป็นทางหลวงที่เชื่อมระหว่างอ.บางปะอินและอ.บางปะหัน มีจุดตัดกับทางหลวงหมายเลข 3263 ที่อ.บางบาล
3111	เป็นทางหลวงในแนวเหนือ-ใต้ เริ่มจากจังหวัดปทุมธานี ผ่านอ.บางไทร อ.เสนา บรรจบกับทางหลวงหมายเลข3263

ตารางที่ 3.11 (ต่อ)

ทางหลวงหมายเลข	เส้นทาง
3263	เป็นทางหลวงสำคัญในแนวตะวันออก-ตก แยกจากทางหลวงหมายเลข 340 ผ่าน อ.บางซ้าย อ.เสนา อ.บางบาล และ อ.พระนครศรีอยุธยา
3267	เป็นทางหลวงในแนวตะวันออก-ตะวันตก ที่อยู่ตอนเหนือของจังหวัด โดยอยู่ระหว่าง อ.มหาราช และ อ.บ้านแพรก
3298	เป็นทางหลวงที่แยกจากทางหลวงหมายเลข 309 ผ่านอ.บางปะหัน อ.มหาราช อ.บ้านแพรก เข้าสู่จังหวัดสระบุรี
3056	ผ่านทางหลวงที่แยกจากทางหลวงหมายเลข 309 เข้าสู่ อ.อุทัย
3418	เป็นทางหลวงที่แยกจากทางหลวงหมายเลข 3111 เข้าสู่ อ.บางไทร
3419	เป็นทางหลวงที่แยกจากทางหลวงหมายเลข 3263 เข้าสู่ อ.บางซ้าย
3412	เป็นทางหลวงที่แยกจากทางหลวงหมายเลข 3263 เข้าสู่ อ.บางบาล
3309	เป็นทางหลวงที่แยกจากทางหลวงหมายเลข 308 เรียบแม่น้ำเจ้าพระยาตะวันออก ผ่านศูนย์ศิลปาชีพพิเศษบางไทร เข้าสู่จังหวัดปทุมธานี
3469	เป็นทางหลวงที่เชื่อมระหว่าง อ.บางปะอินและ อ.พระนครศรีอยุธยา
3189	เป็นทางหลวงที่เชื่อมระหว่าง วังน้อย-ธัญบุรี-ลำลูกกา
3501	เป็นทางหลวงที่เชื่อมระหว่าง อ.เสนา ผ่านพื้นที่ตอนเหนือของ อ.บางบาล และเข้าสู่ อ.พระนครศรีอยุธยา **
37***	เป็นทางหลวงวงแหวนด้านตะวันออก (บางปะอิน-บางพลี)

** อยู่ในระหว่างการปรับปรุง และรับโอนจากกรมชลประทาน

*** อยู่ในระหว่างการก่อสร้าง

นอกจากนี้ยังมีทางหลวง ที่อยู่ในความรับผิดชอบของแขวงทางอีกหลายสาย และอยู่ระหว่างการรับโอนโครงการทางหลวงท้องถิ่น ทางหลวงชนบท ทั้งของกรมโยธาธิการ และ คัดคลองชลประทานอีกหลายสาย รวมทั้งมีการก่อสร้างผิวจราจรโดยการลาดยางถนนระหว่าง ตำบล-หมู่บ้าน การคมนาคมทางถนนที่เป็นถนนเชื่อมระหว่างอำเภอ-ตำบล-หมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะเป็นถนนลูกรัง ถนนดิน และคัดคลองชลประทาน ซึ่งใช้ได้เฉพาะบางฤดูกาลเท่านั้น แขวงการ

ที่มา : สำนักผังเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

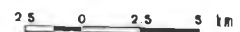
แผนที่ 3.14 เส้นทางคมนาคมสายสำคัญ

สัญลักษณ์

- แม่น้ำ ลำคลอง
- ทางแผ่นดิน
- ทางหลวงจังหวัด
- ทางรถไฟ
- โครงการก่อสร้างถนน

มาตราส่วน

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทางอยุธยาจึงได้รับมอบจากจังหวัดให้ดำเนินการปรับปรุงเส้นทางต่างๆ อยู่เสมอ เช่น การขยายช่องทางจราจร จัดทำทางแยกต่างระดับ เป็นต้น และสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท(รพช.)ก็มีโครงการมอบสายทางท้องถิ่นของจังหวัดไปให้ดำเนินการอีกไม่น้อย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจัดเป็นจังหวัดที่มีการคมนาคมที่ดีมากจังหวัดหนึ่ง เนื่องจากเป็นจังหวัดที่เป็นประตูสู่ภาคต่างๆ ของประเทศได้เกือบทุกภาค ประกอบกับอยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จึงได้รับอิทธิพลของความเจริญทางการคมนาคมแพร่เข้ามายังตัวจังหวัดอีกด้วย ทั้งทางด้าน การก่อสร้างทางแยกต่างระดับ ระบบทางด่วนเชื่อมกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล และจังหวัดใกล้เคียง ถนนวงแหวนรอบนอกโครงข่ายทางหลวงแผ่นดิน เชื่อมต่อจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยากับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก ภาคใต้ สยามบิณฑองจุเห่า และโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงของกรมทางหลวง

สำหรับโครงการก่อสร้างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 สายบางปะอิน-นครสวรรค์(สายเอเชีย) เป็นโครงการก่อสร้างเพิ่มมาตรฐานทางหลวง มีจุดเริ่มต้นจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 ที่ อ.บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ถึงจังหวัดนครสวรรค์ รวมความยาว 183 กม. ถนนสายนี้ได้มีการก่อสร้างทางแยกต่างระดับเพื่อคงสภาพความคล่องตัวของจราจรให้อยู่ในขีดสูงสุด ซึ่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีทางหลวงต่างระดับที่เกี่ยวข้อง 2 ทางแยกคือ

- 1) ปากทางเข้าสายเอเชียที่ อ.บางปะอิน 1 แห่ง
- 2) แยกเข้าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 1 แห่ง

ซึ่งทางแยกต่างระดับดังกล่าวทำให้ระบบการจราจรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคล่องตัวสูง

- (2) โครงการระบบทางด่วนที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เนื่องจากการทางพิเศษแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการก่อสร้างระบบทางพิเศษ ซึ่งได้แก่ ระบบทางด่วน เป็นต้น การทางพิเศษแห่งประเทศไทย จึงได้ทำการศึกษาระบบทางด่วนเพื่อวางโครงข่ายทางด่วนในพื้นที่ภาคกลาง และกรุงเทพมหานคร รวม 20 จังหวัด และใช้เป็นแผนแม่บทของระบบทางด่วน (MASTER PLAN) ผลการศึกษาสรุปได้ว่าระบบโครงข่ายทางด่วน เพื่อเชื่อมต่อกับกรุงเทพมหานคร กับจังหวัดใกล้เคียงโดยรอบ ควรดำเนินการก่อสร้างเพิ่มเติม ประกอบด้วย

- (2.1) โครงข่ายทางด่วนในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลระยะ

ทาง 88 กม.

ตารางที่ 3.12 ปริมาณการจราจรเฉลี่ยต่อวันตลอดปีบนทางหลวงสายต่างๆ ในบริเวณจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ.2537

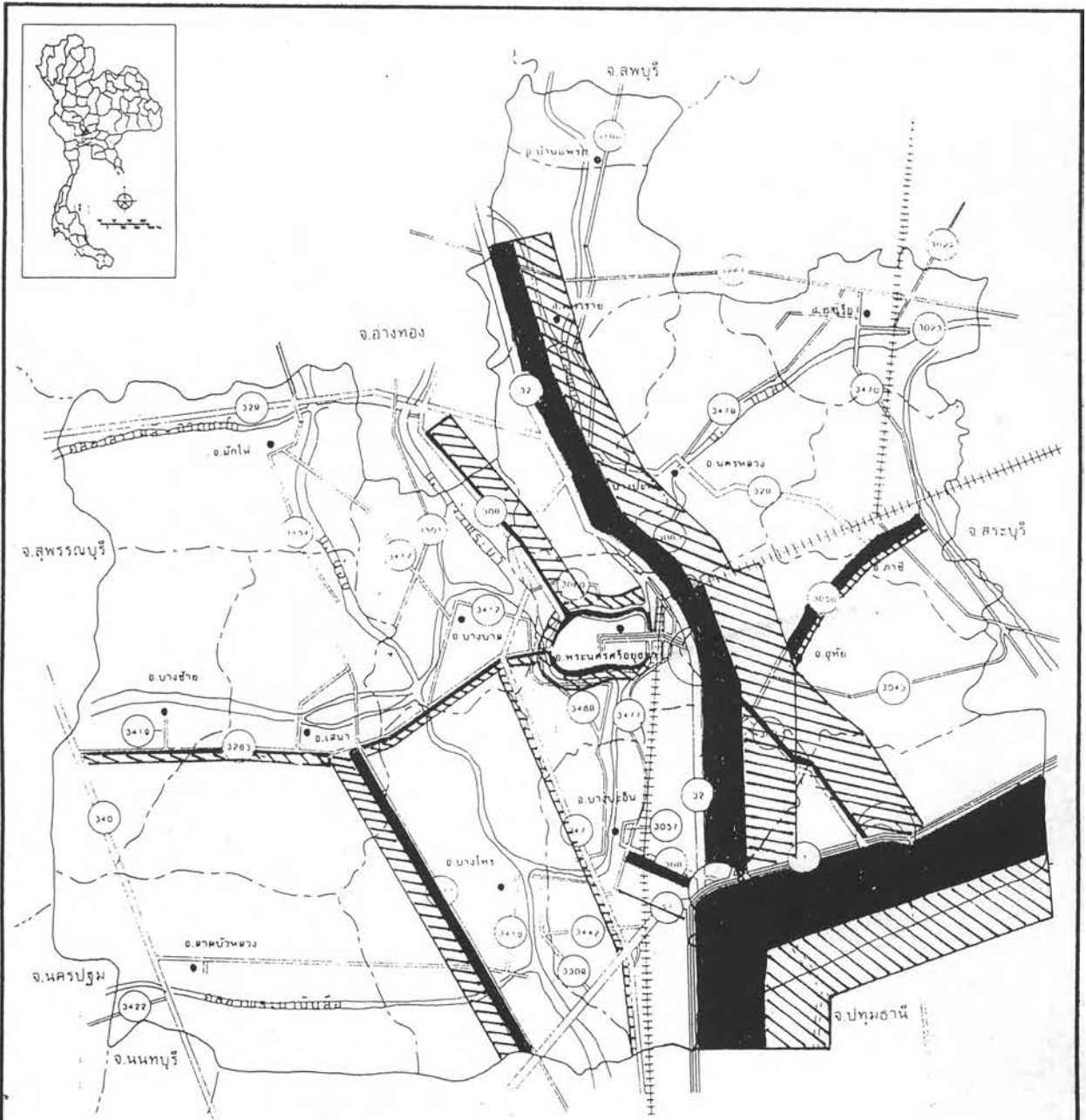
หมายเลขทางหลวง	เส้นทาง	ประเภทของยานพาหนะ(คัน)ปี 2531									รวม
		รถยนต์นั่ง	รถโดยสาร 4 ล้อ	รถโดยสาร 6 ล้อ	รถบรรทุกเล็ก	รถบรรทุกกลาง	รถบรรทุกหนัก	รวม	รถ 2-3 ล้อ	รถจักรยานยนต์	
1	บางปะอิน-วังน้อย	43,753	11,267	11,068	20,304	13,533	33,917	133,842	287	7,210	20,794
1	วังน้อย-สระบุรี	11,924	2,470	2,383	4,671	4,614	16,688	42,750	32	1,175	30,672
32	บางปะอิน-อยุธยา	20,156	739	2,566	1,362	2,063	3,688	30,574	21	1,201	13,474
32	อยุธยา-อ่างทอง	21,396	1,071	2,765	9,527	3,211	6,062	44,032	128	2,604	9,423
308	บางปะอิน	7,225	233	1,382	627	1,114	1,449	1,203	86	2,149	4,073
309	วังน้อย-อยุธยา	46,957	2,913	4,366	4,521	2,394	3,958	65,109	157	19,183	1,397
309	อยุธยา-โพธารอง	6,185	571	1,028	3,557	1,132	1,744	14,217	40	2,757	1,776
347*	ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร	5,401	958	1,025	1,983	1,747	2,463	13,577	601	2,145	
3022*	ท่าเรือ	1,730	112	148	1,273	450	550	4,263	11	1,305	
3023*	ท่าลาน-ท่าเรือ	1,451	255	39	1,776	270	669	4,460	84	3,743	
3043*	อุทัย	904	267	174	1,031	215	326	2,917	27	460	
3053	สะพานปรีดีธำรง-วัดพริ้ว	1,088	110	22	252	65	48	1,585	179	1,467	1,188
3054	ถนนอุทอง(เหนือ)	3,831	1,132	296	1,693	101	29	7,132	50	4,290	2,101
3055	ถนนอุทอง(ใต้)	2,942	895	443	1,451	110	39	5,880	114	5,007	1,880
3056	อุทัย	751	541	304	686	330	488	3,100	-	946	702
3057	สถานีรถไฟบางปะอิน	1,628	230	98	186	63	20	2,225	123	2,577	858
3058	วัดคูลีตาราม	1,944	26	18	300	74	124	2,486	210	2,992	651
3059	วัดพัญญูเชิง	2,186	401	368	1,265	212	273	4,705	157	3,842	1,347
3060	ภูเขาทอง-เกาะเมือง	202	48	27	257	340	105	979	32	269	875

ตารางที่ 3.12 (ต่อ)

หมายเลขทางหลวง	เส้นทาง	ประเภทของยานพาหนะ(คัน)ปี 2537									ปี 2531	
		รถยนต์นั่ง	รถโดยสาร 4 ล้อ	รถโดยสาร 6 ล้อ	รถบรรทุกเล็ก	รถบรรทุกกลาง	รถบรรทุกหนัก	รวม	รถ 2-3 ล้อ	รถจักรยานยนต์	รวม	
3061	เตาอิฐ-บ้านโค	5,470	321	161	598	293	167	7,010	72	5,815	1,796	
3062	แยกบางปะหัน										1,656	
3063	ภาชี	6,225	253	478	299	504	3,001	10,760	92	1,969	9,425	
3111	สามโคก-เสนา	4,725	1,715	632	6,260	1,847	4,384	19,563	38	2,214	4,970	
3263											2,758	
3267	อยุธยา	749	29	147	1,708	546	1,880	5,059	49	858	2,845	
3298	บางปะหัน	1,840	126	131	852	266	616	3,831	162	958	829	
3309	บางไทร-ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร	3,175	491	367	729	525	812	6,099	143	1,326	2,033	
3309	หน้าบางไทร-บางปะอิน	2,728	475	358	512	552	1,208	5,833	177	1,283	2,008	
3469*	บางปะอิน	1,289	560	141	1,052	258	275	3,575	226	1,555		
3470	ภาชี-ท่าเรือ	1,117	60	30	211	237	640	2,295	15	682		

ที่มา: กองวิศวกรรมจราจร กรมทางหลวง

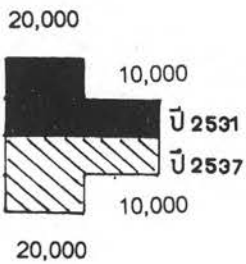

ที่มา : การวิเคราะห์

การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.15 ปริมาณการจราจร

สัญลักษณ์

มาตราส่วน

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(2.2) โครงการข่าทางด่วนเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดภาคกลางด้วยกัน และเชื่อมต่อกับกรุงเทพมหานคร ควรมีระยะทาง 772 กม.

(3) โครงการทางหลวงโดยรอบกรุงเทพมหานคร

เนื่องจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทำให้รัฐบาลต้องขยายระบบจราจรเชื่อมโยงไปยังจังหวัดต่างๆ โดยรอบกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลมากขึ้น ซึ่งผลดังกล่าวก่อให้เกิดผลดีกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากมีถนนหลายสายที่ติดต่อกับจังหวัดต่างๆ ได้รับการพัฒนาขึ้น

(4) โครงการทางหลวงสายสำคัญที่เชื่อมพื้นที่ฝั่งตะวันตกกับพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

(4.1) ทางหลวงวงแหวนรอบนอกด้านตะวันออก (บางปะอิน-บางพลี)

(4.2) ทางหลวงวงแหวนรอบนอกด้านตะวันตก

โดยทางหลวงวงแหวนรอบนอกด้านตะวันออก สามารถเชื่อมโยงกับจังหวัดที่อยู่ชายฝั่งทะเลตะวันออกได้ง่าย นอกจากนี้โครงการดังกล่าวสามารถจะเชื่อมโยงไปยังสนามบินหนองงูเห่า ซึ่งเป็นสนามบินแห่งใหม่ของประเทศไทยได้อย่างรวดเร็ว

นอกจากนั้นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาก็จะได้รับผลกระทบจากความเจริญของการขยายตัวทางด้านการคมนาคมในระบบทางด่วนและรถไฟฟ้า ซึ่งจะขยายมาใกล้เขตจังหวัด และจะส่งผลกระทบต่อระบบจราจรที่สะดวก รวดเร็ว และอาจเป็นเหตุหนึ่งที่จะส่งผลให้มีผู้เคลื่อนย้ายเข้ามาอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามากขึ้น

สำหรับถนนวงแหวนรอบนอกด้านตะวันตก จะช่วยให้การเชื่อมโยงของจังหวัดพระนครศรีอยุธยากับจังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี ในภาคใต้ทำได้สะดวกขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การขนส่งผู้โดยสารและสินค้าประเภทต่างๆ ทำได้โดยสะดวก รวดเร็ว และค่าเคลื่อนย้ายสินค้าลดต่ำลง

2) การคมนาคมทางรถไฟ

เส้นทางรถไฟที่ใช้ในการคมนาคมขนส่งจากกรุงเทพมหานครเข้าสู่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะวิ่งผ่านพื้นที่ตอนกลางของจังหวัด ตั้งแต่ อ.บางปะอินเข้าสู่ อ.พระนครศรีอยุธยา และถึงชุมทาง อ.ภาชี เพื่อแยกออกเป็นเส้นทางสายเหนือขึ้นไปยัง อ.ท่าเรือ แล้วไปยังจังหวัดต่างๆ ในภาคเหนือ จนถึงสิ้นสุดที่จังหวัดเชียงใหม่ และอีกเส้นทางหนึ่งแยกไปยังสายตะวันออกเฉียงเหนือเข้าสู่จังหวัดสระบุรี แล้วเลยไปจังหวัดนครราชสีมา เพื่อไปยังจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อไป

การคมนาคมขนส่งทางรถไฟในแต่ละวันมีขบวนรถไฟสายเหนือผ่านขึ้น-ลงวันละ 18 ขบวน และขบวนรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือผ่านขึ้น-ลง อีกวันละ 18 ขบวน นอกจากนี้ยังมีรถไฟสปริงเตอร์ และขบวนรถไฟสินค้าผ่านขึ้น-ลง อีกวันละประมาณ 20 ขบวน สถานีรถไฟของจังหวัดมีหลายสถานี ได้แก่ สถานีบางปะอิน สถานีอยุธยา สถานีบ้านภาชี และสถานีท่าเรือ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงติดต่อกับจังหวัดต่างๆ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงเสนอให้เขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างภาค โดยเป็นศูนย์กลางถ่ายสินค้าทางรถไฟและทางรถบรรทุก รวมทั้งศูนย์รับส่งผู้โดยสารของภาค อันเป็นการสนองนโยบายการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค และบรรเทาความแออัดทางจราจรในกรุงเทพมหานคร โดยได้ดำเนินการก่อสร้างทางรถไฟสายคลอง 19-แก่งคอย และพัฒนาระบบการขนส่งมวลชนทางรถไฟ โดยขยายโครงการรถไฟยกระดับหัวลำโพง-ดอนเมืองไปยังจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อรองรับผู้โดยสารจากศูนย์ขนส่ง และรับส่งผู้โดยสารของภาคในการเดินทางเข้าสู่กรุงเทพมหานคร

นอกจากนี้การรถไฟแห่งประเทศไทยยังได้จัดทำโครงการก่อสร้างทางรถไฟรางคู่ ความยาวประมาณ 2,700 กม. โดยรอบกรุงเทพมหานครในรัศมี 200 กม. โดยโครงการดังกล่าวจะก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนผู้โดยสารรถไฟ และช่วยเสริมศักยภาพในการลงทุนของอุตสาหกรรมที่ต้องการขนส่งสินค้าไปยังกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพราะจะทำให้การเดินทางเป็นไปได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

3) การคมนาคมทางน้ำ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีแม่น้ำลำคลองไหลผ่านมากมาย ซึ่งแต่เดิมนั้นนิยมใช้การคมนาคมขนส่งทางน้ำ เนื่องจากมีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่านได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำป่าสัก ซึ่งไหลจากทางเหนือลงสู่ทางใต้ โดยเฉพาะการไหลมารวมกันของแม่น้ำสามสายนี้ที่บริเวณเกาะเมืองอยุธยา อันเป็นที่ตั้งของตัวจังหวัด นอกจากนี้ยังมีแม่น้ำน้อย และคลองต่างๆ ที่สามารถเชื่อมโยงถึงกันเป็นอย่างดีและทั่วถึง โดยคลองเหล่านี้มีทั้งที่ใช้เพื่อการคมนาคมและการเกษตรที่สำคัญได้แก่ คลองบางบาล คลองบางหลวง คลองรางจระเข้ คลองเจ้าเจ็ด คลองบางพระครู คลองบางแก้ว และคลองลาดชะโด เป็นต้น

ปัจจุบันการคมนาคมทางน้ำมีไม่มากนัก เนื่องจากมีความสะดวกในการสัญจรทางบก แต่ก็ยังมีการสัญจรทางน้ำในเขตชุมชนที่อยู่ริมแม่น้ำลำคลอง ทั้งในแง่ของการเดินทาง หรือการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร เช่น ข้าว ข้าวโพด ข้าวฟ่าง มันสำปะหลัง น้ำอ้อย รวมทั้งวัสดุก่อสร้างและน้ำมันเชื้อเพลิงเช่น หิน ดิน ทวาย เนื่องจากโครงการสวนใหญ่ตั้งอยู่ริมน้ำจึงสะดวกในการ

ขนถ่ายลงเรือใหญ่ไปต่างประเทศ แต่มักประสบปัญหาในช่วงที่มีน้ำน้อย ร่องน้ำตื้น และการกัดเซาะตลิ่งพัง

จากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เสนอให้ปรับปรุงระบบการขนส่งทางน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำน้อยให้มีประสิทธิภาพ โดยการเร่งพัฒนาท่าเรือขนถ่ายสินค้าพืชไร่ ที่ อ.ท่าเรือ เพื่อพัฒนาให้เป็นศูนย์ขนถ่ายทางน้ำเพื่อการส่งออกต่อไป รวมทั้งให้มีการขุดลอกร่องน้ำได้เขื่อนเจ้าพระยา และปรับปรุงพัฒนาแม่น้ำป่าสักช่วงท่าเรือ-อยุธยา เพื่อความสะดวกในการเดินเรือต่อไป

สรุปด้านการคมนาคม

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจัดเป็นจังหวัดที่มีการคมนาคมที่ดีมากจังหวัดหนึ่ง เนื่องจากเป็นจังหวัดที่เป็นประตูสู่ภาคต่างๆ ของประเทศได้เกือบทุกภาค ประกอบกับอยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จึงได้รับอิทธิพลของความเจริญทางการคมนาคมแพร่เข้ามายังตัวจังหวัดอีกด้วย ทั้งทางด้านการก่อสร้างทางแยกต่างระดับ ระบบทางด่วนเชื่อมกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และจังหวัดใกล้เคียง ถนนวงแหวนรอบนอกโครงข่ายทางหลวงแผ่นดิน เชื่อมต่อจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยากับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก ภาคใต้ สนามบินหนองงูเห่า และโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงของกรมทางหลวง และในส่วนของพื้นที่พัฒนาหลักของจังหวัดซึ่งเป็นที่ตั้งของชุมชนเมือง และอุตสาหกรรมจะมีเส้นทางคมนาคมผ่านทั้งทางถนน รถไฟทางน้ำ มีทางแยกต่างระดับในจุดทางแยกสำคัญ คือ

- นิคมอุตสาหกรรมบางปะอิน มีทางหลวงหมายเลข 37 308 ทางรถไฟผ่าน และตั้งอยู่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมต่อกับทางหลวงหมายเลข 32 และ 1 ได้สะดวก

- นิคมอุตสาหกรรมไฮเทค มีทางหลวงหมายเลข 32 3057 3477 และทางรถไฟผ่าน

- นิคมอุตสาหกรรมสหรัตนนคร มีทางหลวงหมายเลข 329 3196 3467 ผ่าน และสามารถเชื่อมต่อกับทางหลวงหมายเลข 32 ได้

- สวนอุตสาหกรรมโรจนะ มีทางหลวงหมายเลข 32 309 3043 และสามารถเชื่อมต่อกับทางหลวงหมายเลข 1 โดยผ่านทางหลวงหมายเลข 309

- เขตอุตสาหกรรมแพคทอรีแลนด์วังน้อย มีทางหลวงหมายเลข 1 ผ่าน

แต่อย่างไรก็ตามโครงข่ายการคมนาคมยังขาดความต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะสภาพภูมิประเทศที่มีแม่น้ำผ่านพื้นที่ตอนกลางของจังหวัดตลอดแนวเหนือ-ใต้ ทำให้ขาดความเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ทั้งสองฝั่ง เนื่องจากมีสะพานเพียง 5 จุด และส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอเมือง นอกจากนี้เส้นทางบางสวนมีผิวจราจรเป็นลูกรัง ทำให้การเดินทางไม่สะดวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเส้นทางที่เข้าสู่พื้นที่ใน

ระดับตำบลของอำเภอบางบาล ผักไห้ ลาดบัวหลวง บ้านแพรก บางซ้าย เป็นต้น ส่วนทางรถไฟนั้น ยังขาดถนนที่เชื่อมต่อระหว่างสถานีรถไฟและถนนสายหลัก และการคมนาคมทางน้ำนั้นก็มีข้อจำกัด จากสภาพร่องน้ำที่ตื้นเขิน โดยเฉพาะในแม่น้ำสายหลัก เช่นเจ้าพระยา ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการขนส่งทางน้ำของพื้นที่ภาคกลาง

ข้อดีและข้อเสียของการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีต่อการคมนาคม

ข้อดี

1. มีการขยายโครงข่ายการคมนาคมเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสีย

1. เกิดภาวะการจราจรติดขัดในถนนสายหลักที่ผ่านย่านอุตสาหกรรม
2. ขาดโครงข่ายการคมนาคม ในพื้นที่ชุมชนที่ขยายตามโรงงานอุตสาหกรรม

3.7.2 โทรคมนาคมและการสื่อสาร

- 1) โทรศัพท์ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ในการให้บริการโทรศัพท์ภายในประเทศและประเทศข้างเคียง จากข้อมูลการให้บริการโทรศัพท์ของ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในเดือนมีนาคม 2537 พบว่ามีจำนวนโทรศัพท์รวมทั้งสิ้น 22,456 เลขหมาย เป็นระบบอนาล็อก 4,426 เลขหมาย ระบบดิจิทัล 18,030 เลขหมาย ได้เปิดเลขหมายให้เข้าแล้ว 21,884 เลขหมาย โดยเปิดชุมสายโทรศัพท์ในจังหวัด 23 ชุมสาย ชุมสายที่ใหญ่ที่สุดคือ อยุธยา 2 มี 5,120 เลขหมาย และชุมสายที่เล็กที่สุดคือ หัวเวียงและบางซ้าย มีแห่งละ 128 เลขหมาย เมื่อพิจารณาสัดส่วนเลขหมายแล้วพบว่า 1 เลขหมายต่อประชากร 31 คน โดยชุมสายในอ.พระนครศรีอยุธยาจะอยู่ในอัตรา 1 เลขหมายต่อประชากร 15 คน ซึ่งดีกว่าอำเภออื่นๆ ที่มีสัดส่วน 1 เลขหมายต่อประชากร 156 คน และ 99 คน ซึ่งอยู่ในสภาพที่ขาดแคลนโทรศัพท์อย่างมาก คืออ.บางซ้าย และอ.อุทัย ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจากโครงการขยายหมายเลขโทรศัพท์ในภูมิภาค 1 ล้านเลขหมายของ TT&T ระหว่างปี 2538-2540 แล้ว พบว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้รับการจัดในปี 2538 จำนวน 4,096 เลขหมาย และจะได้รับการจัดสะสมจนถึงปี 2540 รวมเป็น 18,816 เลขหมาย เมื่อรวมกับจำนวนหมายเลขที่มีอยู่เดิมจะมีทั้งสิ้น 41,272 เลขหมาย

โทรศัพท์สาธารณะที่จัดบริการในจังหวัดเป็นแบบหยอดเหรียญจำนวน 374 ตู้ โดยมีมากที่สุดที่ชุมสายอยุธยา 2 จำนวน 107 ตู้ และน้อยที่สุดที่ชุมสายบางซ้าย และชุมสายหัวเวียงแห่งละ 8 ตู้เท่านั้น ส่วนแบบใช้บัตรมีบริการเพียง 13 ชุมสาย จำนวน 71 ตู้เท่านั้น สำหรับโทรศัพท์ทางไกลชนบทระดับตำบลมีบริการ 16 ชุมสาย จำนวน 88 ตู้ รวมแล้วมีโทรศัพท์สาธารณะ 533 ตู้

สำนักงานบริการโทรศัพท์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในปี 2537 มีเป้าหมายที่จะจัดให้บริการรวม 10 สำนักงาน โดยเพิ่มสำนักงานบริการโทรศัพท์ลาดบัวหลวง และนครหลวง ในปี 2538 จะเพิ่มอีก 3 สำนักงาน ได้แก่ สำนักงานบริการโทรศัพท์เมืองใหม่ อยุธยา 1 และบ้านเลน

2) วิทยุกระจายเสียง การรับฟังวิทยุกระจายเสียงที่ออกอากาศในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่เป็นการส่งสัญญาณคลื่น เอ.เอ็ม ด้วยกำลังส่งสูงจากสถานีวิทยุกระจายเสียงในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียงนั้น สามารถรับฟังได้อย่างชัดเจนและทั่วถึง เนื่องจากเป็นจังหวัดที่ไม่ห่างจากกรุงเทพมหานครมากนัก และเป็นที่ยุโรปส่วนใหญ่ ไม่มีภูเขาและเนินเขาที่เป็นอุปสรรคในการแพร่กระจายเสียง

3) โทรทัศน์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาสามารถรับชมรายการโทรทัศน์ที่แพร่ภาพออกอากาศจากกรุงเทพมหานครได้ทุกช่อง ทั้งนี้เพราะอยู่ไม่ห่างจากรังมีการส่งสัญญาณ ภาพและเสียงที่ได้รับจากการถ่ายทอดจึงมีความคมชัดและชัดเจน

4) หนังสือพิมพ์ การรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ส่วนกลางของจังหวัดนั้น จัดได้ว่าอยู่ในสภาพที่สามารถแพร่กระจายได้อย่างทั่วถึงในทุกพื้นที่ สำหรับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นของจังหวัดเองนั้น มีการจัดทำอยู่ด้วยกันทั้งหมด 8 ฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์แผ่นดินทอง สยามนิวส์ เสียงธรรม เสียงมหาชน กรุงเทพ อยุธยาโพสต์ อยุธยาแนวหน้า และมวลชน

3.7.3 สาธารณูปโภค สาธารณูปการ

1) การไฟฟ้า จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นที่ตั้งของสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 1 ภาคกลาง ตั้งอยู่เลขที่ 60 หมู่ 5 ถนนโรจนะ ต.ไผ่ลิง อ.พระนครศรีอยุธยา มีหน้าที่รับผิดชอบบริการจำหน่ายไฟฟ้าในพื้นที่ 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สระบุรี อ่างทอง ปทุมธานี นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว

การให้บริการไฟฟ้าแก่ประชาชนเฉพาะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีอยู่ทั้งหมด 22 แห่ง แยกเป็นการไฟฟ้าระดับจตุรรวมงาน 4 แห่ง ได้แก่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอ.เสนา การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอ.บางปะอิน การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอ.ท่าเรือ การไฟฟ้าระดับหน่วยบริการผู้ใช้ไฟฟ้าหลัก(นกล.) 5 แห่ง ได้แก่ นกล. นครหลวง บางปะหัน วังน้อย ผักไห่ ประตุน้ำพระอินทร์ และระดับหน่วยบริการผู้ใช้ไฟฟ้า(นรฟ.) 13 แห่ง ได้แก่ นรฟ. หัวเวียง หนองน้ำใหญ่ ลาดบัวหลวง ไม้ตรา บางไทร บางซ้าย เทพมงคล บางบาล บางชะนี มหาราช อุทัย บ้านแพรก และ นรฟ.ภาชี การบริการของการไฟฟ้าในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาสามารถสรุปเป็นข้อมูลที่สำคัญ จนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2537 ได้ดังนี้

- จำนวนผู้ใช้ไฟ	120,732	ราย
- หน่วยจำหน่าย	626,237	ล้านหน่วย
- หน่วยสูญเสีย	34.6	ล้านหน่วย
- ความต้องการพลังงานไฟฟ้าสูงสุด		
ระบบ 22 เควี	165.9	เมกกะวัตต์
ระบบ 115 เควี	48.6	เมกกะวัตต์
สถานีไฟฟ้า	6	สถานี
- ความยาวระบบจำหน่าย		
ระบบจำหน่ายแรงสูง	2,816	วงจร-กม.
ระบบจำหน่ายแรงต่ำ	3,928	วงจร-กม.
- หม้อแปลงติดตั้งในระบบจำหน่าย		
จำนวน	3,251	เครื่อง
ขนาด	647.36	เอ็มวีเอ.
หมู่บ้านที่มีไฟใช้แล้ว	1,489	หมู่บ้าน
จำนวนการไฟฟ้าจตุรรมงาน	4	แห่ง
หน่วยบริการผู้ใช้ไฟหลัก	5	แห่ง
หน่วยบริการผู้ใช้ไฟ	13	แห่ง
- จำนวนพนักงาน	484	คน

พลังงานไฟฟ้าที่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจำหน่ายให้ผู้ใช้ไฟในปัจจุบัน ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้มาจากการรับซื้อทั้งหมดจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยมีจุดรับซื้อจำนวน 4 แห่ง คือสถานีไฟฟ้าอยุธยา 1 และ 2 สถานีไฟฟ้าบางปะอิน 1 และ 2 โดยในเดือนมีนาคม 2537 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีปริมาณการใช้ไฟฟ้าสูงสุด 174 เอ็มวีเอ. (165.9 เมกกะวัตต์)

สำหรับสถานีไฟฟ้าโรจนะ บางกะสัน และบางปะหัน รับไฟจากสถานีไฟฟ้าแรงสูงบางปะอิน 2 ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยส่งจ่ายสายส่งระบบ 115 กิโลโวลท์ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และมีผู้ใช้ไฟบางส่วนในเขต อ.ท่าเรือ รับไฟจากสถานีไฟฟ้าท่าลาน 1 (จังหวัดสระบุรี) โหลดประมาณ 7 เมกกะวัตต์

การใช้ไฟฟ้าในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเมื่อเดือนมีนาคม 2537 มีอยู่ 120,732 ราย เป็นบ้านอยู่อาศัย 109,016 ราย กิจการขนาดเล็ก 8,530 ราย กิจการขนาดกลาง 391 ราย กิจการขนาดใหญ่ 44 ราย กิจการเฉพาะอย่าง 19 ราย ส่วนราชการ 1,033 ราย สูบน้ำเพื่อการเกษตร 28 ราย ไฟชั่วคราว 1,671 ราย

สำหรับการให้บริการไฟฟ้าในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในปี 2537 สามารถทำได้เกือบครบทุกหมู่บ้าน คือทำให้ได้ถึง 1,489 หมู่บ้าน จากหมู่บ้านทั้งหมด 1,490 หมู่บ้าน หรือร้อยละ 99.93 ยกเว้นบ้านคลองขวาง หมู่ที่ 6 ต.คลังชั้น อ.บางปะอิน เพียงหมู่บ้านเดียวเท่านั้น

สำหรับการขยายเขตไฟฟ้าเพื่อส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมนั้น การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้ลงทุนก่อสร้างสายส่งแรงสูง พร้อมติดตั้งหม้อแปลงภายในสวนอุตสาหกรรมโรจนะ เขตอุตสาหกรรมแพททอร์แลนด์ และในเขตนิคมอุตสาหกรรมทั้ง 3 แห่ง

แต่เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดสระบุรีพบว่าจังหวัดสระบุรีมีกำลังการจำหน่ายไฟฟ้าได้สูงกว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อเทียบจำนวน Unit ต่อ คน คือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำหน่ายได้ 10,583 Unit ต่อคน จังหวัดสระบุรีจำหน่ายได้ 35,788 Unit ต่อคน ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีจำนวนประชากรสูงกว่าจังหวัดสระบุรี

ปริมาณการใช้ไฟฟ้าของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี พ.ศ.2537 จำนวนทั้งสิ้น 1,358.19 ล้านหน่วย ส่วนใหญ่ใช้ในสถานธุรกิจและอุตสาหกรรม ซึ่งกำลังขยายตัวเพิ่มสูงขึ้น รองลงมาคือที่อยู่อาศัย เพื่อการอื่นๆ และสถานที่ราชการตามลำดับ ปริมาณการใช้ไฟฟ้าอาจถือเป็นดัชนีตัวหนึ่งที่บอกระดับความเจริญ และหน้าที่ของชุมชนคือ สถานธุรกิจและอุตสาหกรรม ปริมาณการใช้ไฟฟ้าคิดเป็นร้อยละ 82.91 ส่วนใหญ่จะอยู่ในอำเภอที่มีบทบาททางอุตสาหกรรมและธุรกิจ คือ อ.บางปะอิน อ.พระนครศรีอยุธยา อ.ท่าเรือ อ.วังน้อย และอ.เสนา

การไฟฟ้าเพื่อที่อยู่อาศัย จะแปรผันตามขนาดของชุมชน จำนวนครัวเรือนและประชากร จะกระจายอยู่ทุกอำเภอ ที่สำคัญคือ อ.พระนครศรีอยุธยา อ.บางปะอิน อ.ท่าเรือ อ.เสนา และ อ.วังน้อย

การใช้ไฟฟ้าเพื่อสถานที่ราชการนั้นจะกระจุกอยู่ในเขตพื้นที่ศูนย์กลางการปกครอง การคมนาคมขนส่ง คือ อ.พระนครศรีอยุธยา อ.วังน้อย และ อ.บางปะอิน

ส่วนแนวโน้มการจำหน่ายไฟฟ้าในอนาคตนั้น การไฟฟ้าเขต 1 ได้จัดสร้างสถานีไฟฟ้าไว้ทั้งสิ้น 10 สถานี แล้วเสร็จในปี พ.ศ.2539 สามารถจ่ายกำลังไฟฟ้าได้ถึง 795 เอ็มวีเอ และในพื้นที่อุตสาหกรรมจะมีสถานีไฟฟ้าที่จะจ่ายไฟฟ้าให้กับโรงงานได้อย่างเพียงพอ

แต่เมื่อจะมีการขยายตัวของชุมชนใหม่ การจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น จึงจำเป็นต้องจัดตั้งสถานีจ่ายไฟฟ้าเพิ่มขึ้นในอนาคต เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่บริการได้อย่างทั่วถึง มิฉะนั้นการลงทุนในเขตอุตสาหกรรม และชุมชนใหม่จะต้องประสบปัญหาเนื่องจากแรงดันกระแสไฟฟ้าไม่พอ

ตารางที่ 3.13 การจำหน่ายกระแสไฟฟ้า จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ.2537

อำเภอ	จำนวนประชากร	การจำหน่ายกระแสไฟฟ้า (1,000,000 หน่วย)					
		รวม	ที่อยู่อาศัย	สถานธุรกิจและอุตสาหกรรม	สถานที่ราชการและสาธารณะ	อื่นๆ	จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า
พระนครศรีอยุธยา	127,835	312.27	40.12	258.91	10.12	3.1	25,001
ท่าเรือ	48,962	141.19	21.44	117.7	1.34	0.71	17,440
นครหลวง	32,778	45	6.33	36.87	0.52	1.28	5,958
บางซ้าย	19,883	5.73	3.12	2.54	0.05	0.02	3,251
บางไทร	44,666	17.99	6.12	4.8	0.47	6.6	4,644
บางบาล	34,737	12.39	6.1	6.21	0.07	0.01	5,124
บางปะหัน	38,685	28.72	7.77	19.77	0.26	0.92	7,033
บางปะอิน	65,999	560.98	22.78	526.5	4.16	7.54	12,980
บ้านแพรก	9,464	2.08	1.5	0.4	0.17	0.01	1,709
ผักไห่	45,268	10.05	7.45	1.9	0.5	0.2	8,116
ภาชี	30,200	9.82	6.07	3.43	0.32	-	6,086
มหาราช	23,327	2.85	2.26	0.38	0.19	0.2	2,746
ลาดบัวหลวง	35,757	10.95	5.3	5.5	0.13	0.01	4,634
วังน้อย	46,964	94.06	11.25	77.42	4.26	1.13	7,484
เสนา	63,457	96.49	15.5	75.76	1.58	3.65	13,648
อุทัย	38,520	7.62	3.3	4.03	0.15	0.14	2,483
รวมยอด จ.พระนครศรีอยุธยา	706,502	1,358.19	166.43	1,142.13	24.29	25.34	128,337
รวมยอด จ.สระบุรี	565,067	3,561.30	162.7	3,353.70	33.6	11.3	99,509

ที่มา:สำนักงานสถิติแห่งชาติ

2) น้ำประปา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีกิจการประปาที่ให้บริการแก่ประชาชน ทั้งหมด 441 แห่ง แยกเป็นการประปาส่วนภูมิภาค 4 แห่ง (ภาชี-ท่าหลวง,วังน้อย-อยุธยา,เสนา,ผักไห่) การประปาเทศบาล 2 แห่ง การประปาสุขาภิบาล 8 แห่ง ระบบน้ำสะอาดของโยธาธิการ 15 แห่ง และประปาหมู่บ้านของกสข. 412 แห่ง

การให้บริการน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภค ในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล อยู่ในความรับผิดชอบของการประปาส่วนภูมิภาค และการประปาส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด

การประปาในเขตเมือง ในปี พ.ศ.2538 มีกำลังการผลิตรวม 10.65 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี น้ำที่ผลิตได้ 4.05 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีปริมาณน้ำที่จำหน่ายแก่ผู้ใช้ 2.90 ล้านลูกบาศก์เมตร จำนวนน้ำที่จำหน่ายเพื่อสาธารณะประโยชน์และรั่วไหล 1.13 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานดังนี้

(1) การประปาส่วนภูมิภาค 4 แห่ง มีเขตจำหน่าย 5 เขต ได้แก่ เขต อยุธยา ให้บริการสุขาภิบาลอยุธยา และพื้นที่รอบเขตเทศบาลเมือง เขตลำตาเสา อ.วังน้อย ให้บริการชุมชนสุขาภิบาลลำตาเสา เขตบ้านเลน อ.บางปะอิน ให้บริการชุมชนสุขาภิบาลพระอินทราชา และเขตบ้านสร้าง อ.บางปะอิน ให้บริการสุขาภิบาลบ้านสร้าง นอกจากนี้ในอีก 2 ชุมชน คือ เทศบาลเมืองเสนา และสุขาภิบาลผักไห่ กำลังขยายบริการถึงสุขาภิบาลลาดชะโด

(2) การประปาเทศบาล 2 แห่ง ประกอบด้วยเทศบาลตำบลท่าเรือ และเทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา ให้บริการในเขตเทศบาลและพื้นที่โดยรอบ

(3) การประปาสุขาภิบาล 8 แห่ง ดำเนินการ ในเขตสุขาภิบาลทั้งสิ้น 13 แห่ง แหล่งน้ำดิบที่นำมาผลิตได้จากแหล่งน้ำธรรมชาติ

(4) การประปาภาคตำบล ดำเนินงานในเขตสุขาภิบาลบางบาล ชุมชนเมืองอีก 3 แห่ง ยังไม่มีน้ำประปาใช้ คือสุขาภิบาลลาดบัวหลวง สุขาภิบาลเจ้าเจ็ด และสุขาภิบาลหัวเวียง ประชาชนต้องใช้น้ำคลองในการอุปโภคบริโภค

ส่วนการประปาหมู่บ้าน จากข้อมูลแหล่งน้ำระดับหมู่บ้านในปี พ.ศ.2538 พบว่ามีระบบประปาหมู่บ้าน 601 แห่ง หรือโดยเฉลี่ย 2 หมู่บ้านต่อ 1 แห่ง โดยมีครัวเรือนที่มีการต่อก๊อกน้ำจากระบบประปาถึงบ้าน 29,592 ครัวเรือน ซึ่งมีการใช้เป็นน้ำดื่ม 19,663 ครัวเรือน และใช้เป็นน้ำใช้ 28,942 ครัวเรือน

ตารางที่ 3.14 การผลิตน้ำประปาและปริมาณการจำหน่าย พ.ศ.2537

อำเภอ	จำนวนประชากร	กำลังการผลิต (ม. ³ /ปี)	น้ำที่ผลิตได้ (ม. ³ /ปี)	ปริมาณน้ำที่จำหน่าย (ม. ³ /ปี)
พระนครศรีอยุธยา	127,835	10,385,280	7,334,292	7,234,292
ท่าเรือ	48,962	600,100	600,100	600,100
นครหลวง	32,778			
บางซ้าย	19,883			
บางไทร	44,666			
บางบาล	34,737			
บางปะหัน	38,685			
บางปะอิน	65,999	2,453,760	2,004,708	2,004,708
บ้านแพรก	9,464			
ผักไห่	45,268	394,080	393,850	393,850
ภาชี	30,200	1,356,000	819,369	819,369
มหาราช	23,327			
ลาดบัวหลวง	35,757			
วังน้อย	46,964	1,814,400	452,260	452,260
เสนา	63,457	1,728,000	858,513	858,513
อุทัย	38,520			
รวมยอด จ.พระนครศรีอยุธยา	706,502	18,731,620	12,463,092	12,463,092
รวมยอด จ.สระบุรี	565,067	17,672,549	12,983,467	12,983,467

ที่มา:สำนักงานสถิติแห่งชาติ

นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ในชนบทที่ต้องใช้แหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการอุปโภคบริโภค แต่จากการสำรวจของศูนย์ประสานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ ปรากฏว่าหมู่บ้านที่สำรวจส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาขาดแคลนน้ำ

สำหรับในเขตอุตสาหกรรมแต่ละแห่ง เช่น นิคมอุตสาหกรรมไฮเทค นิคมอุตสาหกรรมบางปะอิน และสวนอุตสาหกรรมโรจนะ อาศัยแหล่งน้ำจากน้ำบาดาล ในอนาคตจะโอนกิจการให้การประปาส่วนภูมิภาคเป็นผู้ดำเนินการต่อไป ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีปัญหาเรื่องขาดแคลนน้ำ แต่ในอนาคตถ้ายังมีการสูบน้ำบาดาลมาใช้ในการอุตสาหกรรมมากขึ้นอาจก่อให้เกิดปัญหาแผ่นดินทรุดได้เช่นเดียวกับกรุงเทพมหานคร

3.7.4 การบริการทางสังคม

1. การศึกษา การศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการวางแผนพัฒนาแรงงานและประชากรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1) ระบบการศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

(1) การให้บริการการศึกษาในระบบโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นภาระกิจของรัฐบาลและท้องถิ่น โดยมุ่งให้บริการแก่ประชาชนกลุ่มอายุ 3-21 ปี เป็นการให้ความรู้ในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งมีการกระจายอยู่ทุกพื้นที่ของจังหวัด ประชากรของจังหวัดจึงมีโอกาสดำเนินการศึกษาขั้นต้นอย่างทั่วถึง และมีโอกาสศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นได้สะดวก

(2) การให้บริการศึกษานอกโรงเรียน ให้บริการแก่บุคคลทั่วไป ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ และหรือผู้ที่มิอายุ 14 ปีขึ้นไปโดยแบ่งให้การศึกษาออกเป็น 3 ประเภท คือ การศึกษาสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพ และการให้บริการชาวเพื่อการประกอบอาชีพ

2) ประเภทของการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

(1) ระดับก่อนประถมศึกษา มีสถานศึกษาในระดับนี้กระจายอยู่ในทุกอำเภอ ในรูปแบบของชั้นเด็กเล็กและอนุบาลชนบท ในปีการศึกษา 2536 มีจำนวนสถานศึกษาทั้งสิ้น 400 แห่ง แต่มีจำนวนครูต่อนักเรียนบางแห่งยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(2) ระดับประถมศึกษา มีโรงเรียนระดับประถมศึกษาทั้งสิ้น 455 โรงเรียน เหล่านี้กระจายอยู่ทุกอำเภอ และตำบล ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เฉพาะโรงเรียนประจำอำเภอจึงจะมีการศึกษาถึงระดับมัธยมปลาย

ตารางที่ 3.15 แสดงจำนวนประชากรวัยเรียน

จำนวนประชากร	2537	
	จำนวนทั้งหมด	จำนวนที่เข้าเรียนจริง
ก่อนวัยเรียน(0-4 ปี)	49,603	21,894(44.1%)
วัยเรียน(5-24ปี)*	219,155	122,652(55.9%)**

* หมายถึง จำนวนนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนปลาย
และนักศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา

** ในที่นี้จะมีจำนวนนักเรียนในสายสามัญ(ม.1-ม.6) 20.83%

จำนวนนักศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา 16.34%

และที่เหลือ 18.73% เป็นนักเรียนในชั้นประถมศึกษา และนักเรียน
ของกรมการศาสนา

อัตราการเรียนต่อชั้น ม.1 ปีการศึกษา 2533-2537

ปีการศึกษา 2533 อัตราการเรียนต่อชั้น ม.1 ร้อยละ 72.15

ปีการศึกษา 2534 อัตราการเรียนต่อชั้น ม.1 ร้อยละ 79.82

ปีการศึกษา 2535 อัตราการเรียนต่อชั้น ม.1 ร้อยละ 88.95

ปีการศึกษา 2536 อัตราการเรียนต่อชั้น ม.1 ร้อยละ 94.60

ปีการศึกษา 2537 อัตราการเรียนต่อชั้น ม.1 ร้อยละ 98.85

(3) ระดับมัธยมศึกษา มีสถานศึกษาทั้งมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย ทั้งหมด 110 แห่ง กระจายอยู่ทุกอำเภอ บางอำเภอมีมากกว่า 1 แห่ง โดยเฉพาะอำเภอเมืองจะมีสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงได้ด้วย นอกจากนี้ในระดับโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษายังมีการขยายการสอนในระดับมัธยมศึกษาด้วย จำนวน 48 แห่ง ทั้งนี้เป็นไปตามนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาของรัฐบาล

(4) ระดับอาชีวศึกษา มีสถานศึกษาที่สอนในระดับอาชีวศึกษา 4 แห่ง ประกอบด้วย

- วิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา
- วิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา
- วิทยาลัยการต่อเรือพระนครศรีอยุธยา
- สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา

วาสุกรี วิทยาลัยพาณิชยกรรม)

- สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา

วิทยาลัยเกษตรเดิม)

(5) ระดับอุดมศึกษา มีสถานศึกษาในระดับนี้ 3 แห่ง ได้แก่ สถาบันราชภัฏ (วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา) และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลทั้งสองวิทยาเขต ซึ่งเปิดสอนในระดับปริญญาตรี

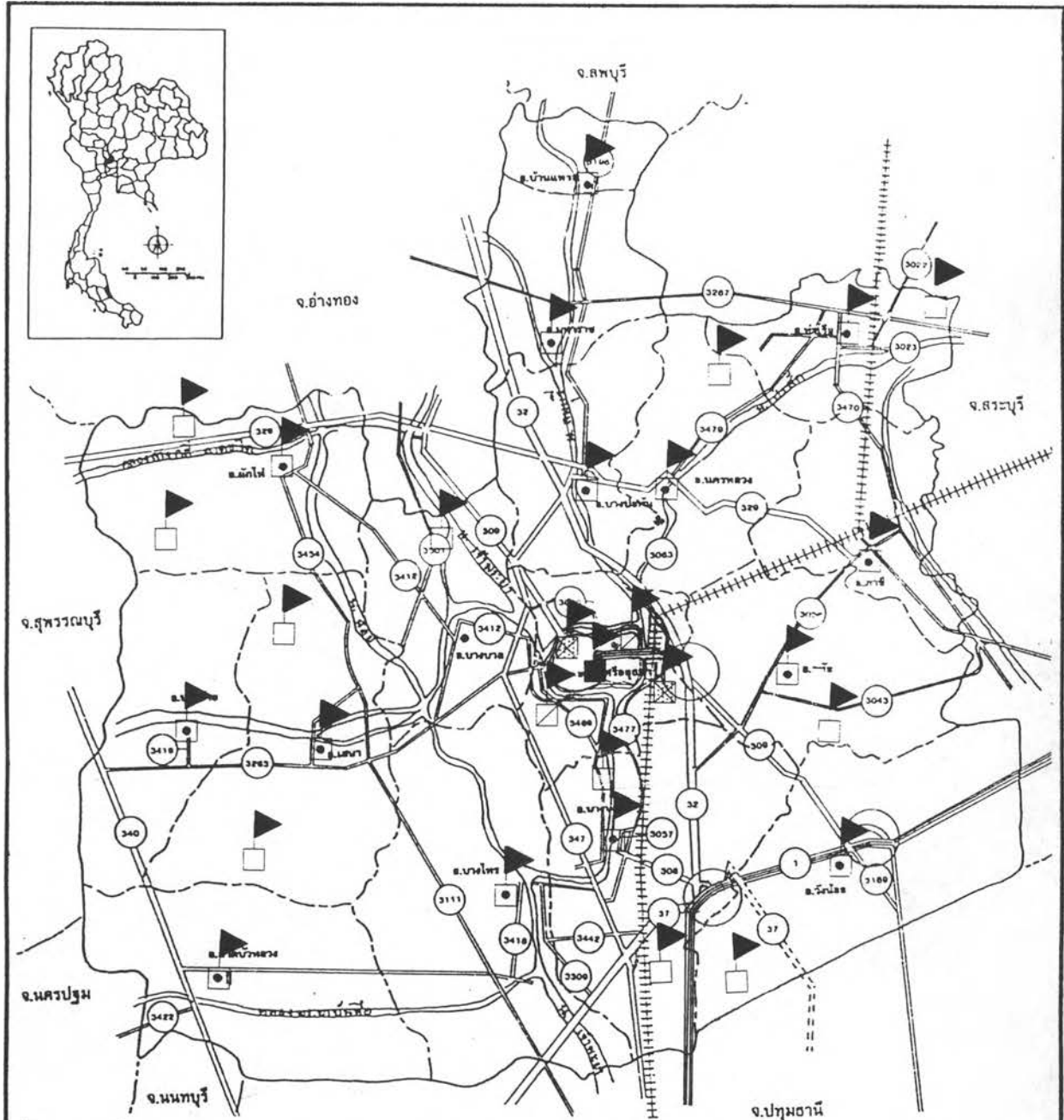
จากข้อมูลข้างต้น (ตารางที่ 3.15) แสดงให้เห็นว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ขยายโอกาสทางการศึกษาทั้งในระดับก่อนวัยเรียน จนถึงวัยเรียน อัตราการเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาก็เพิ่มสูงขึ้นทุกปี และเมื่อจบการศึกษาชั้นม.3 นักเรียนจะมุ่งเข้าศึกษาในสายอาชีพเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะเป็นแรงงานสำคัญในการขยายตัวในภาคอุตสาหกรรม

2. การสาธารณสุข

จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีสถานบริการสาธารณสุขทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจำนวนหลายแห่ง ในปี 2537 สถานบริการสาธารณสุขภาครัฐประกอบด้วยโรงพยาบาลทั่วไปจำนวน 1 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน 14 แห่ง โรงพยาบาลสาขา 1 แห่ง สถานีอนามัย 206 แห่ง คลินิกตรวจโรคและหน่วยงานสาธารณสุขอื่นๆ จำนวน 6 แห่ง

สถานบริการเอกชน ประกอบด้วยโรงพยาบาล 4 แห่ง คลินิกแพทย์ 74 แห่ง สถานผดุงครรภ์ 13 แห่ง สถานพยาบาลแผนโบราณ 5 แห่ง สถานที่จำหน่ายยาต่างๆ 246 แห่ง

อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ในสังกัดโรงพยาบาลและสำนักงานสาธารณสุขของภาครัฐ ปี 2537 มีรายละเอียดดังตารางที่ 3.16 และ ตารางที่ 3.17

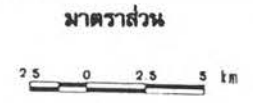
ที่มา : การสำรวจ

การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.16 การกระจายตัวของสถานศึกษา

สัญลักษณ์

- โรงเรียนมัธยม(1 แห่ง)
- ◻ โรงเรียนมัธยม(2 แห่ง)
- ▣ โรงเรียนอาชีวศึกษา(3 แห่ง)
- สถาบันราชภัฏ

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การกระจายตัวของบุคลากรสาธารณสุขในสถานีนอนามัย จากการพิจารณา กำลังเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และการกระจายตัวของบุคลากรสาธารณสุขในสถานีนอนามัย ปี 2536 พบว่าแพทย์ พยาบาล และเภสัชกร ส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตอ.พระนครศรีอยุธยา นอกจากนั้น การกระจายตัวของบุคลากรสาธารณสุขในสถานีนอนามัยยังไม่เท่าเทียมกัน

จากการพิจารณาสัดส่วนของบุคลากรสาธารณสุขของประชากรของจังหวัด พระนครศรีอยุธยา นับว่ายังไม่เพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดข้างเคียง ที่มีการพัฒนา อุตสาหกรรมมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอัตราส่วนของแพทย์ พยาบาล และเภสัชกร และเมื่อ เทียบกับภาคกลาง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาก็นับว่ายังมีบุคลากรทางด้านสาธารณสุขน้อย มาก ซึ่งทางจังหวัดควรมีมาตรการเพื่อเพิ่มสัดส่วนของบุคลากรดังกล่าวให้สูงขึ้น

สรุปด้านบริการพื้นฐานและการบริการทางสังคม

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความพร้อมของบริการพื้นฐาน ทั้ง ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สามารถรองรับการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี แต่ อาจจะมี ความจำกัดในอนาคต ซึ่งจะมีการเพิ่มของโรงงานอุตสาหกรรมและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของบริการทางสังคมนั้น ในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษานั้นมีศักยภาพดีพอสมควร มีการจัดการ ศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียนจนถึงขั้นปริญญาตรี แต่อาจจะมีปัญหาในเรื่องหลักสูตรการเรียน การสอนไม่ตรงกับตลาดแรงงาน ขาดแคลนสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษา ส่วนในเรื่องสาธารณสุข นั้นมีสถานบริการทั่วทุกพื้นที่ แต่จะมีปัญหาที่ตัวประชาชนเองที่ไม่ใส่ใจดูแลสุขภาพเท่าที่ควร เนื่องจากความยากจน

ข้อดีและข้อเสียของการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีต่อการบริการพื้นฐาน และการ บริการทางสังคม

ข้อดี

1. เกิดแหล่งความรู้แหล่งใหม่ ในด้านเทคโนโลยี

ข้อเสีย

1. การบริการพื้นฐาน และการบริการทางสังคม ยังมีไม่เพียงพอ สำหรับพื้นที่ ชุมชนใหม่ที่เกิดตามการพัฒนาอุตสาหกรรม

ตารางที่ 3.16 แสดงสัดส่วนของบุคคลากรสาธารณสุข ของจ.พระนครศรีอยุธยา ต่อประชากร ปี 2537

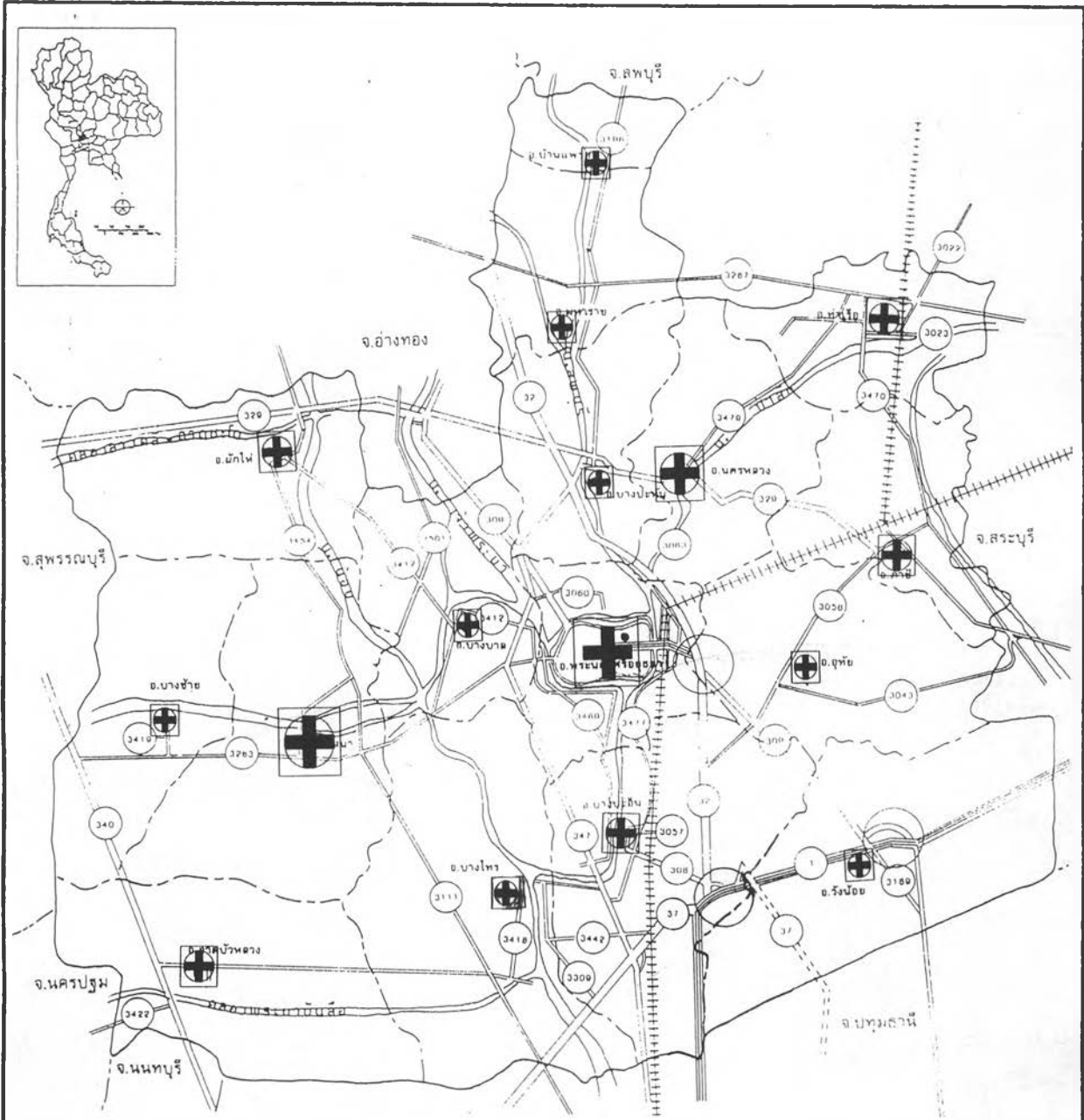
บุคคลากรสาธารณสุข	จำนวน	สัดส่วนบุคคลากร1 คน:ประชากร
แพทย์	76	9,261
ทันตแพทย์	19	37,044
เภสัชกร	30	23,461
นักวิชาการด้านสาธารณสุขต่างๆ	57	12,348
พยาบาลวิชาชีพ	354	1,988
พยาบาลเทคนิค	264	2,666
เจ้าหน้าที่พยาบาล	27	26,068
เจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน	481	1,463
เจ้าพนักงาน, ผู้ช่วยทันตแพทย์	39	18,047
เจ้าพนักงาน, ผู้ช่วยเภสัชกร	21	33,516
เจ้าพนักงาน, เจ้าหน้าที่วิทยาศาสตร์	17	41,402
เจ้าหน้าที่รังสีการแพทย์	20	35,192
อื่นๆ	1,065	661
รวม	2,470	285

ที่มา: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 3.17 แสดงสัดส่วนของบุคคลากรสาธารณสุข ของจ.พระนครศรีอยุธยา
ปี 2537

บุคคลากรสาธารณสุข	จำนวน	สัดส่วนบุคคลากร1 คน:ประชากร	
แพทย์	76	9,261	8,433
ทันตแพทย์	19	37,044	24,568
เภสัชกร	30	23,461	-
พยาบาล	618	1,139	9,417

ที่มา: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่มา : การสำรวจ

การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.17 การกระจายตัวของสถานบริการสาธารณสุข

สัญลักษณ์

โรงพยาบาลทั่วไป 360 เดียง

โรงพยาบาลชุมชน 60 เดียง

โรงพยาบาลชุมชน 30 เดียง

โรงพยาบาลชุมชน 160 เดียง

โรงพยาบาลชุมชน 10 เดียง

มาตราส่วน

2.5 0 2.5 5 km

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.8 ลักษณะประชากร

3.8.1 ประชากร

ในปี พ.ศ. 2538 จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีประชากรสูงเป็นลำดับที่ 2 ของภาคกลาง (ลพบุรี, พระนครศรีอยุธยา, สระบุรี, ชัยนาท, อ่างทอง และ สิงห์บุรี) รองจากลพบุรี โดยมีประชากรรวม 706,502 คน คิดเป็นร้อยละ 24.55 ของภาค ความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย 276.35 คนต่อตร.กม. ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตชนบท คิดเป็นสัดส่วนของประชากรเมืองต่อประชากรชนบทเท่ากับ 34:66

1) ขนาดและการกระจายตัวของประชากร

ประชากรของจังหวัด กระจายตัวอยู่ตามอำเภอต่างๆ ทั้ง 16 อำเภอ แต่ประชากรส่วนใหญ่ จะอยู่ในอำเภอที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ เช่น อำเภอที่เป็นศูนย์กลางการบริหาร อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นต้น จากตารางที่ 3.18 แสดงจำนวนประชากรรายอำเภอพบว่า มีจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ใน 6 อำเภอ คือ อ.เมืองพระนครศรีอยุธยา อ.บางปะอิน อ.ท่าเรือ และอ.ผักไห่ มากถึง ร้อยละ 56.40 ของจังหวัด ในขณะที่อีก 10 อำเภอจะมีประชากรเพียงร้อยละ 43.60 ของจังหวัดเท่านั้น เมื่อพิจารณาพื้นที่ปกครองระดับตำบลสามารถแบ่งการกระจายตัวของประชากรได้ 5 กลุ่มคือ

(1) จำนวนประชากร มากกว่า 5,000 คน ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่

- กลุ่มพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของชุมชนเมืองสำคัญ (เทศบาล) เช่น ต.ประตูชัย ต.หอรบดินไชย ต.หัวรอ อ.เมืองพระนครศรีอยุธยา ต.ท่าเรือ อ.ท่าเรือ ต.เสนา อ.เสนา

- กลุ่มพื้นที่โดยรอบชุมชนเมืองสำคัญ เนื่องมาจากผลกระทบจากการเติบโตของเมือง เช่น ต.ไผ่ลิง ต.สำเภากลุ่ม ต.บ้านป้อม ต.ปากกระวาน อ.เมืองพระนครศรีอยุธยา ต.จำปา อ.ท่าเรือ ต.สามกอ อ.เสนา

- พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากโครงข่ายทางหลวงแผ่นดินสายสำคัญ โดยเฉพาะทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเป็นอย่างมากคือ มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมมาเป็นที่อยู่อาศัย และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น ที่พักอาศัย อาคารพาณิชย์ เช่น ต.ลำไทร ต.ลำตาเสา ต.บ่อตาโล่ อ.วังน้อย มีการจัดตั้งเขตอุตสาหกรรม "แฟคทอรีแลนด์" และ

ต.บางกระสั้น ต.บ้านเลน ต.เชียงรากน้อย อ.บางปะอิน มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค และ นิคมอุตสาหกรรมบางปะอิน เป็นต้น

พื้นที่เกษตรกรรมสำคัญ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทางด้านตะวันตก ของจังหวัด ซึ่งมีการพัฒนาที่ดินจากที่นาเป็นสวน มีการจัดการปฏิรูปที่ดิน ได้แก่ ต.ลาดบัวหลวง ต.สามเมือง ต.หลักชัย อ.ลาดบัวหลวง ต.บางไทร อ.บางไทร และ ต.ผักไห่ อ.ผักไห่

(2) จำนวนประชากร 4,001-5,000 คน ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ตำบลที่เป็นที่ตั้งของสุขาภิบาล หรือมีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 309 ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3111 หรือทางหลวงท้องถิ่น ตัดผ่าน เช่น ต.บ้านกุ่ม อ.บางบาล ต.ลุมพินี ต.บ้านใหม่ อ.พระนครศรีอยุธยา ต.เจ้าเจ็ด อ.เสนา ต.ไม้ตรา อ.บางไทร

(3) จำนวนประชากร 3,001-4,000 คน เป็นพื้นที่เกษตรกรรมรอบๆ เขต

สุขาภิบาล

(4) จำนวนประชากร 2,001-3,000 คน

(5) จำนวนประชากรน้อยกว่า 2,000 คน เป็นกลุ่มที่มีมากที่สุด อยู่ในเขตพื้นที่เกษตรกรรม กระจายอยู่ทั่วไปในเขต อ.บางไทร อ.บางบาล อ.บางปะอินและ อ.ผักไห่

2) ความหนาแน่นประชากร

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปีพ.ศ.2538 มีความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย 276 คนต่อตร.กม. พื้นที่ที่มีความหนาแน่นประชากรสูงสุดคือ อ.เมืองพระนครศรีอยุธยา และรองลงมาตามลำดับคือ อ.ท่าเรือ อ.บางปะหัน อ.เสนา อ.ภาชี อ.บางปะอิน สำหรับอำเภออื่นๆ มีความหนาแน่นต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด จากการแบ่งกลุ่มความหนาแน่นของประชากรรายตำบล พบว่าตำบลส่วนใหญ่มีความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย 335 คนต่อตร.กม. และสามารถแบ่งเป็นกลุ่มได้ 6 กลุ่มดังนี้

(1) ความหนาแน่นประชากรมากกว่า 400 คน มีจำนวน 30 ตำบล

(2) ความหนาแน่นประชากร 301-400 คน มีจำนวน 39 ตำบล

(3) ความหนาแน่นประชากร 211-300 คน มีจำนวน 58 ตำบล

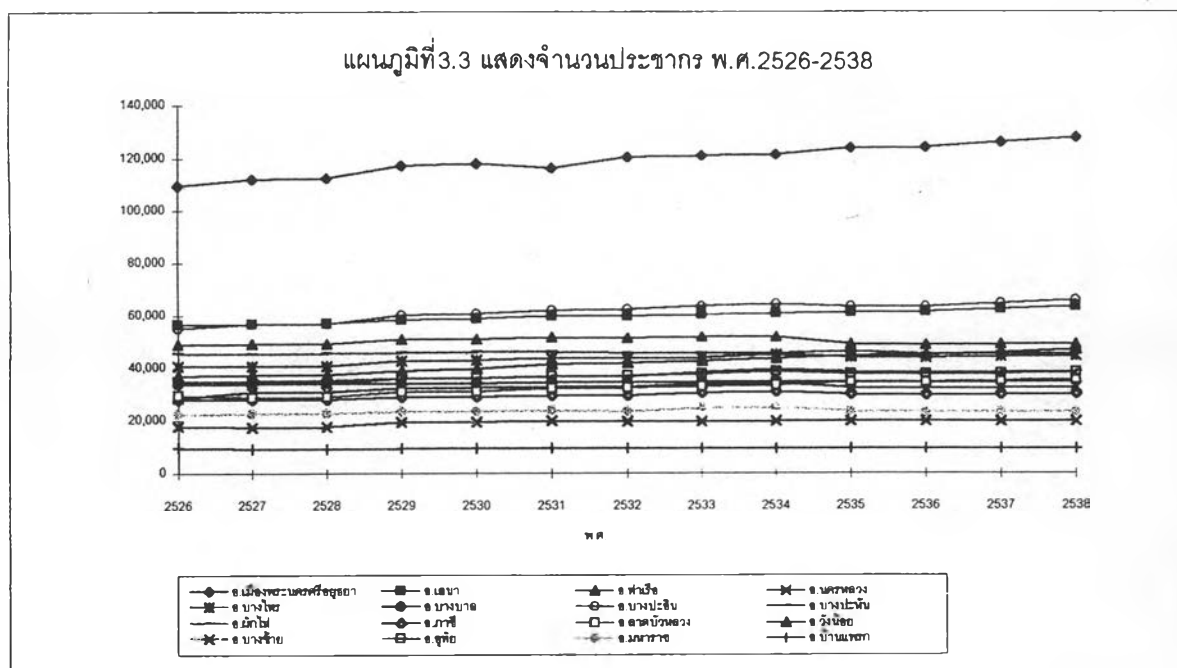
(4) ความหนาแน่นประชากร 150-210 คน มีจำนวน 47 ตำบล

(5) ความหนาแน่นประชากร น้อยกว่า 150 คน มีจำนวน 47 ตำบล

พื้นที่ที่มีความหนาแน่นประชากรสูงส่วนใหญ่เป็นที่ตั้งของชุมชนเมือง เช่น ต.ไผ่ลิง ต.สำเภาล่ม ต.ลุมพินี ต.คลองสระบัว ต.หันตรา ต.คลองตะเคียนซึ่งตั้งอยู่โดยรอบเขตเทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา อ.พระนครศรีอยุธยา ต.สามกอ ต.เจ้าเจ็ด ต.บางนมโค ซึ่งเป็นอำเภอ

ตารางที่ 3.18 จำนวนประชากรรายอำเภอ พ.ศ.2526-2538

อำเภอ	2526	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538
อ.เมืองพระนครศรีอยุธยา	109,627	112,102	112,544	117,164	117,962	116,151	120,511	121,035	121,435	123,831	124,024	126,139	127,835
อ.เสนา	56,402	56,664	56,910	58,109	58,682	59,673	59,728	60,227	60,793	61,112	61,505	62,400	63,457
อ.ท่าเรือ	48,729	48,946	49,004	50,784	50,804	51,454	51,381	51,759	51,904	49,156	48,747	49,147	48,962
อ.นครหลวง	28,381	30,668	30,722	32,288	32,377	32,710	32,685	33,613	34,208	32,513	32,266	32,580	32,778
อ.บางไทร	40,532	40,527	40,585	42,577	42,809	43,518	43,703	43,980	45,078	44,165	43,858	44,240	44,666
อ.บางบาล	33,805	33,967	34,038	33,963	33,945	34,462	34,509	34,651	34,980	34,636	34,493	34,638	34,737
อ.บางปะอิน	55,096	56,647	56,701	60,177	60,606	61,917	62,430	63,587	64,543	63,532	63,555	64,665	65,999
อ.บางปะหัน	34,583	34,848	34,862	35,811	35,838	36,704	36,563	38,170	39,411	38,347	38,197	38,497	38,685
อ.ผักไห่	45,583	45,439	45,495	45,932	45,966	46,103	45,693	45,642	45,675	46,237	45,469	45,439	45,268
อ.ภาชี	27,913	28,006	28,041	29,049	29,023	29,583	29,383	30,457	31,012	29,929	29,694	30,030	30,200
อ.ลาดบัวหลวง	29,473	28,759	29,024	30,932	31,062	32,093	32,465	32,871	33,354	34,610	34,696	35,221	35,757
อ.วังน้อย	36,909	37,371	37,451	38,968	39,622	41,295	41,811	42,645	43,655	44,703	45,072	45,861	46,964
อ.บางซ้าย	17,931	17,419	17,494	19,353	19,314	19,709	19,617	19,633	19,889	19,901	19,708	19,782	19,883
อ.อุทัย	34,638	34,664	34,023	35,833	36,011	36,707	36,922	37,624	38,585	37,689	37,654	38,016	38,520
อ.มหาราช	22,406	22,516	22,487	23,330	23,242	23,895	23,367	24,648	24,131	23,571	23,255	23,288	23,327
อ.บ้านแพรก	9,592	9,159	9,165	9,307	9,325	9,319	9,337	9,448	9,478	9,298	9,376	9,457	9,464
รวม	631,600	637,702	638,546	663,577	666,588	675,293	680,104	684,104	688,111	693,230	691,569	699,400	706,502

ตารางที่ 3.19 ความหนาแน่นประชากรรายอำเภอ พ.ศ.2526-2538

อำเภอ	พื้นที่	2532	2538	ความหนาแน่น	เปลี่ยนแปลงปี	relative%	absolute%
อ.เมืองพระนครศรีอยุธยา	130.579	120,511	127,835	978.99	1464.8	1.22	27.74
อ.เสนา	205.567	59,728	63,457	308.69	745.8	1.25	14.12
อ.ท่าเรือ	106.189	51,381	48,962	461.08	-483.8	(0.94)	(9.16)
อ.นครหลวง	198.919	32,685	32,778	164.78	18.6	0.06	0.35
อ.บางไทร	219.679	43,703	44,666	203.32	192.6	0.44	3.65
อ.บางบาล	135.305	34,509	34,737	256.73	45.6	0.13	0.86
อ.บางปะอิน	229.098	62,430	65,999	288.08	713.8	1.14	13.52
อ.บางปะหัน	121.685	36,563	38,685	317.91	424.4	1.16	8.04
อ.ผักไห่	189.00*	45,693	45,268	239.50	-85	(0.19)	(1.61)
อ.ภาชี	104.508	29,383	30,200	288.97	163.4	0.56	3.09
อ.ลาดบัวหลวง	199.928	32,465	35,757	178.85	658.4	2.03	12.47
อ.วังน้อย	219.191	41,811	46,964	214.26	1030.6	2.46	19.52
อ.บางซ้าย	150.756	19,617	19,883	131.89	53.2	0.27	1.01
อ.อุทัย	186.802	36,922	38,520	206.21	319.6	0.87	6.05
อ.มหาราช	120.159	23,367	23,327	194.13	-8	(0.03)	(0.15)
อ.บ้านแพรก	39.087	9,332	9,464	242.13	26.4	0.28	0.50
รวม	2,556.460	680,100	706,502	276.36	5280.4	0.78	100.00

ที่มา:กรมการปกครอง

ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี2532-2538

เขตปกครอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	พื้นที่ (ตร.กม.)	พ.ศ.2532	พ.ศ.2538		2532-2538	
		ประชากร (คน)	ประชากร (คน)	Density (คน/ตร.กม.)	Relative %	Absolute %
อ.พระนครศรีอยุธยา(นอกเขต)	130.579	59,227	69,519	532	2.90	16.43
1 ต.เกาะเรียน	7.853	3,211	1,990	253	-6.34	-1.95
2 ต.หันตรา	7.292	3,359	4,449	610	5.41	1.74
3 ต.คลองสวนพลู	6.955	5,170	3,118	448	-6.62	-3.28
4 ต.บ้านเกาะ	8.639	2,803	2,913	337	0.65	0.18
5 ต.บ้านป้อม	15.145	4,676	5,393	356	2.56	1.14
6 ต.คลองตะเคียน	7.18	4,191	4,352	606	0.64	0.26
7 ต.ปากกราน	12.217	3,106	5,065	415	10.51	3.13
8 ต.บ้านใหม่	9.312	4,237	4,226	454	-0.04	-0.02
9 ต.ภูเขาทอง	7.186	2,192	2,798	389	4.61	0.97
10 ต.ลุมพลี	6.843	3,197	4,500	658	6.79	2.08
11 ต.วัดคูม	7.853	1,635	2,082	265	4.56	0.71
12 ต.บ้านรุน	8.302	1,442	1,336	161	-1.23	-0.17
13 ต.สวนพริก	7.067	3,275	3,385	479	0.56	0.18
14 ต.คลองสระบัว	4.824	2,902	3,151	653	1.43	0.40
15 ต.ตำบากลุ่ม	6.843	5,219	5,586	816	1.17	0.59
16 ต.ไผ่ลิง	7.068	8,612	15,175	2,147	12.70	10.48
อ.ท่าเรือ(นอกเขต)	103.16	43,148	41,020	398	-0.82	-3.40
17 ต.จำปา	8.886	8,628	10,924	1,229	4.44	3.67
18 ต.ท่าหลวง	12.723	7,215	6,766	532	-1.04	-0.72
19 ต.ท่าเจ้าสนุก	11.981	3,389	3,239	270	-0.74	-0.24
20 ต.บ้านร่อม	8.936	3,499	2,882	323	-2.94	-0.99
21 ต.วังแดง	16.257	3,704	3,104	191	-2.70	-0.96
22 ต.ปากท่า	8.886	3,198	2,686	302	-2.67	-0.82
23 ต.โพธิ์เอน	7.926	3,837	3,102	391	-3.19	-1.17
24 ต.หนองรนาท	17.67	5,079	4,508	255	-1.87	-0.91
25 ต.ศาลาลอย	9.895	4,599	3,809	385	-2.86	-1.26
อ.นครหลวง	198.919	32,665	32,776	165	0.05	0.15
26 ต.นครหลวง	21.205	3,845	5,518	260	7.25	2.67
27 ต.ท่าช้าง	19.438	4,567	4,438	228	-0.47	-0.21

	เขตปกครอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	พื้นที่ (ตร.กม.)	พ.ศ.2532	พ.ศ.2538		2532-2538	
			ประชากร (คน)	ประชากร (คน)	Density (คน/ตร.กม.)	Relative %	Absolute %
28	ต.บ่อโพง	16.863	3,630	3,522	209	-0.50	-0.17
29	ต.บ้านจู้ง	31.231	3,297	3,320	106	0.12	0.04
30	ต.ปากจั่น	14.106	3,073	3,010	213	-0.34	-0.10
31	ต.บางระกำ	14.601	2,313	2,271	156	-0.30	-0.07
32	ต.บางพระครู	16.569	1,854	1,541	93	-2.81	-0.50
33	ต.แม่ลา	15.459	2,068	1,826	118	-1.95	-0.39
34	ต.หนองปลิง	6.735	2,160	1,891	281	-2.08	-0.43
35	ต.พระนอน	21.619	2,326	2,064	95	-1.88	-0.42
36	ต.คลองสระแก	9.764	2,175	2,136	219	-0.30	-0.06
37	ต.สามโคก	11.329	1,377	1,238	109	-1.68	-0.22
	อ.บางไทร	219.679	43,703	44,666	203	0.37	1.54
38	ต.บางไทร	17.166	4,630	6,078	354	5.21	2.31
39	ต.ไม้ตรา	16.156	4,412	4,481	277	0.26	0.11
40	ต.บ้านกลึง	9.694	1,867	1,824	188	-0.38	-0.07
41	ต.บ้านม้า	15.146	2,858	2,803	185	-0.32	-0.09
42	ต.สนามชัย	10.905	2,658	2,454	225	-1.28	-0.33
43	ต.ไม้พระ	15.146	2,128	2,110	139	-0.14	-0.03
44	ต.โคกช้าง	10.097	2,368	2,212	219	-1.10	-0.25
45	ต.บ้านเกาะ	6.26	1,391	1,376	220	-0.18	-0.02
46	ต.ราชคราม	6.058	777	1,729	285	20.42	1.52
47	ต.ช้างน้อย	7.977	1,024	947	119	-1.25	-0.12
48	ต.แคตก	6.866	1,172	1,168	170	-0.06	-0.01
49	ต.กระแจะ	13.127	1,548	1,464	112	-0.90	-0.13
50	ต.บางพลี	13.137	1,768	2,176	166	3.85	0.65
51	ต.โพแดง	5.049	1,430	1,346	267	-0.98	-0.13
52	ต.เจียงรากน้อย	8.078	1,422	1,385	171	-0.43	-0.06
53	ต.แคชอก	3.322	893	840	253	-0.99	-0.08
54	ต.หน้าไม้	3.635	919	845	232	-1.34	-0.12
55	ต.ช่างเหล็ก	6.765	1,322	1,337	198	0.19	0.02
56	ต.ท่อนมก	11.107	1,625	1,638	147	0.13	0.02

	เขตปกครอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	พื้นที่ (ตร.กม.)	พ.ศ.2532	พ.ศ.2538		2532-2538	
			ประชากร (คน)	ประชากร (คน)	Density (คน/ตร.กม.)	Relative %	Absolute %
57	ต.บ้านแป้ง	7.432	891	835	112	-1.05	-0.09
58	ต.ช้างใหญ่	7.068	2,059	2,215	313	1.26	0.25
59	ต.บางอีไทย	9.391	1,705	1,585	169	-1.17	-0.19
60	ต.กกนกัวยุรพา	10.097	1,806	1,791	177	-0.14	-0.02
	อ.บางบาล	135.305	34,651	34,737	257	0.04	0.14
61	ต.บางบาล	5.352	1,336	1,215	227	-1.51	-0.19
62	ต.วัดขม	10.501	1,668	1,589	151	-0.79	-0.13
63	ต.ไทรน้อย	8.28	2,783	2,781	336	-0.01	0.00
64	ต.สะพานไทย	8.482	1,854	1,866	220	0.11	0.02
65	ต.มหาพรหมณ์	9.391	2,988	4,264	454	7.12	2.04
66	ต.กบเจา	11.612	2,819	2,645	228	-1.03	-0.28
67	ต.บ้านคลัง	5.957	2,492	2,166	364	-2.18	-0.52
68	ต.พระขาว	11.511	2,749	3,336	290	3.56	0.94
69	ต.น้ำเต้า	14.035	2,474	2,390	170	-0.57	-0.13
70	ต.ทางช้าง	4.241	1,066	1,130	266	1.00	0.10
71	ต.วัดตะกู	6.361	2,027	1,745	274	-2.32	-0.45
72	ต.บางหลวง	5.15	1,038	980	190	-0.93	-0.09
73	ต.บางหลวงโคด	6.664	964	772	116	-3.32	-0.31
74	ต.บางหัก	8.684	1,997	1,680	193	-2.65	-0.51
75	ต.บางชะนี	4.342	2,054	2,083	480	0.24	0.05
76	ต.บ้านกุ่ม	14.742	4,157	4,095	278	-0.25	-0.10
	อ.บางปะอิน	229.098	62,430	65,999	288	0.95	5.70
77	ต.คลองจิก	24.288	4,453	5,472	225	3.81	1.63
78	ต.เข็ญรวกน้อย	30.801	8,374	10,905	354	5.04	4.04
79	ต.คลังชั้น	8.988	1,452	1,238	138	-2.46	-0.34
80	ต.บ้านหว้า	12.73	2,456	2,380	187	-0.52	-0.12
81	ต.บ้านกรด	13.148	3,724	3,684	280	-0.18	-0.06
82	ต.บ้านโพ	7.959	2,851	2,767	348	-0.49	-0.13
83	ต.บ้านแป้ง	9.372	1,792	1,794	191	0.02	0.00
84	ต.ตลาดเกรียบ	10.705	4,399	2,757	258	-6.22	-2.62

เขตปกครอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	พื้นที่ (ตร.กม.)	พ.ศ.2532	พ.ศ.2538		2532-2538	
		ประชากร (คน)	ประชากร (คน)	Density (คน/ตร.กม.)	Relative %	Absolute %
85 ต.บางประแดง	11.05	2,390	2,100	190	-2.02	-0.46
86 ต.วัดขุม	10.706	2,426	2,471	231	0.31	0.07
87 ต.บ้านพลับ	5.659	1,621	1,850	327	2.35	0.37
88 ต.ชนอนหลวง	5.605	1,648	1,505	269	-1.45	-0.23
89 ต.เกาะกิต	13.026	2,247	2,006	154	-1.79	-0.38
90 ต.บ้านเลน	9.543	8,600	10,582	1,109	3.84	3.16
91 ต.บางกระสั้น	18.761	6,123	6,746	360	1.70	0.99
92 ต.สามเรือน	19.241	3,299	2,630	137	-3.38	-1.07
93 ต.คู้งลาน	7.978	1,801	1,717	215	-0.78	-0.13
94 ต.บ้านสร้าง	9.538	2,768	3,395	356	3.78	1.00
อ.บางปะหัน	119.865	36,583	38,685	323	0.97	3.39
95 ต.บางปะหัน	8.977	1,861	3,264	364	12.56	2.24
96 ต.ขวัญเมือง	5.503	2,469	2,817	512	2.35	0.56
97 ต.พุดเตา	11.38	2,290	2,786	245	3.61	0.79
98 ต.บางเคื่อ	8.28	2,228	2,533	306	2.28	0.49
99 ต.หันสัง	12.349	3,476	3,442	279	-0.16	-0.05
100 ต.ทับน้ำ	9.653	2,937	3,103	321	0.94	0.27
101 ต.บางนางบัว	6.856	2,403	2,532	369	0.89	0.21
102 ต.ตานิรม	4.887	1,507	1,592	326	0.94	0.14
103 ต.บ้านลี่	6.563	2,046	1,945	296	-0.82	-0.16
104 ต.โพธิ์สามต้น	6.684	3,365	3,095	463	-1.34	-0.43
105 ต.ชยาช	6.685	1,751	1,827	273	0.72	0.12
106 ต.เสาชง	5.796	2,200	2,200	380	0.00	0.00
107 ต.บางเพลิง	6.018	1,273	1,227	204	-0.60	-0.07
108 ต.ทางกลาง	7.391	1,756	1,852	251	0.91	0.15
109 ต.บ้านม้า	2.646	1,773	1,410	533	-3.41	-0.58
110 ต.ตาลเอน	2.22	942	963	434	0.37	0.03
111 ต.บ้านขลือ	7.977	2,286	2,097	263	-1.38	-0.30
อ.ผักไห่	189.008	45,693	45,268	240	-0.15	-0.68
112 ต.ผักไห่	11.188	4,685	5,127	458	1.57	0.71

	เขตปกครอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	พื้นที่ (ตร.กม.)	พ.ศ.2532	พ.ศ.2538		2532-2538	
			ประชากร (คน)	ประชากร (คน)	Density (คน/ตร.กม.)	Relative %	Absolute %
113	ต.ศาลาน	6.212	2,083	2,016	325	-0.54	-0.11
114	ต.ลาดชิด	12.986	4,272	4,001	308	-1.06	-0.43
115	ต.บ้านใหญ่	7.401	2,579	2,479	335	-0.65	-0.16
116	ต.ท่าดินแดง	16.509	1,941	1,974	120	0.28	0.05
117	ต.กุฎี	15.755	2,572	2,410	153	-1.05	-0.26
118	ต.โคกช้าง	8.209	1,808	1,756	214	-0.48	-0.08
119	ต.ลาดน้ำเค็ม	8.229	2,391	2,441	297	0.35	0.08
120	ต.บ้านแค	9.398	2,488	3,147	335	4.41	1.05
121	ต.อมฤต	14.169	2,678	2,482	175	-1.22	-0.31
122	ต.หน้าโคก	6.513	2,377	2,269	348	-0.76	-0.17
123	ต.จักรวาล	8.31	2,789	2,550	307	-1.43	-0.38
124	ต.หนองน้ำใหญ่	20.185	6,945	6,643	329	-0.72	-0.48
125	ต.คอนลาน	15.893	2,383	2,320	146	-0.44	-0.10
126	ต.นาคู	17.055	2,347	2,304	135	-0.31	-0.07
127	ต.ลำตะเคียน	10.996	1,345	1,349	123	0.05	0.01
	อ.ภาชี	104,508	29,383	30,200	289	0.46	1.30
128	ต.ภาชี	7.573	6,498	8,123	1,073	4.17	2.59
129	ต.โคกม่วง	15.146	3,882	3,734	247	-0.64	-0.24
130	ต.ระโสม	15.651	4,364	4,225	270	-0.53	-0.22
131	ต.หนองน้ำใส	11.107	2,472	2,501	225	0.20	0.05
132	ต.คอนหญ้านาง	16.156	2,731	2,608	161	-0.75	-0.20
133	ต.ไผ่ล้อม	17.166	3,598	3,481	203	-0.54	-0.19
134	ต.กระจิว	9.592	3,447	3,346	349	-0.49	-0.16
135	ต.พระนกำ	12.117	2,391	2,182	180	-1.46	-0.33
	อ.ลาดบัวหลวง	199,928	32,465	35,757	179	1.69	5.26
136	ต.ลาดบัวหลวง	35.341	5,480	8,585	243	9.44	4.96
137	ต.สามเมือง	30.292	4,847	5,247	173	1.38	0.64
138	ต.พระยาบันลือ	30.292	4,865	5,285	174	1.44	0.67
139	ต.สิงหนาท	15.476	7,210	2,353	152	-11.23	-7.75
140	ต.หลักชัย	34.331	4,921	5,164	150	0.82	0.39

	เขตปกครอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	พื้นที่ (ตร.กม.)	พ.ศ.2532		พ.ศ.2538		2532-2538	
			ประชากร (คน)	ประชากร (คน)	Density (คน/ตร.กม.)	Relative %	Absolute %	
141	ต.คู์สลอด	33.321	5,142	4,655	140	-1.58	-0.78	
142	ต.คลองพระยาบันลือ	20.875		4,468	214	0.00	7.13	
	อ.วังน้อย	219.191	41,811	46,964	214	2.05	8.23	
143	ต.ลำตาเสา	24.948	7,839	8,877	356	2.21	1.66	
144	ต.บ่อตาโล่	26.627	5,153	5,230	196	0.25	0.12	
145	ต.วังน้อย	25.243	3,479	4,018	159	2.58	0.86	
146	ต.ลำไทร	23.224	6,002	7,446	321	4.01	2.31	
147	ต.สนับทึบ	21.709	3,861	4,010	185	0.64	0.24	
148	ต.พยอม	18.68	4,249	6,239	334	7.81	3.18	
149	ต.หันตะเภา	21.709	2,913	3,020	139	0.61	0.17	
150	ต.วังจุฬา	17.671	2,394	2,355	133	-0.27	-0.06	
151	ต.ข้าวงาม	18.68	1,988	2,064	110	0.64	0.12	
152	ต.ระมัญ	20.7	3,933	3,705	179	-0.97	-0.36	
	อ.เสนา(นอกเขต)	205.567	54,794	58,353	284	1.08	5.68	
153	ต.หัวเวียง	10.521	4,944	4,627	440	-1.07	-0.51	
154	ต.บ้านโพธิ์	15.146	3,554	3,490	230	-0.30	-0.10	
155	ต.บางนมโค	8.078	3,828	4,530	561	3.06	1.12	
156	ต.บ้านกระทุ่ม	9.492	2,942	2,485	262	-2.59	-0.73	
157	ต.สามตุ่ม	22.214	4,163	4,650	209	1.95	0.78	
158	ต.บ้านแพน	10.097	2,138	2,746	272	4.74	0.97	
159	ต.ลาดงา	13.47	2,289	3,722	276	10.43	2.29	
160	ต.เจ้าเจ็ด	7.27	4,019	4,988	686	4.02	1.55	
161	ต.รางจระเข้	16.16	2,564	2,709	168	0.94	0.23	
162	ต.บ้านแกว	15.146	4,535	3,815	252	-2.65	-1.15	
163	ต.สามกอ	5.271	5,574	6,110	1,159	1.60	0.86	
164	ต.เจ้าเสด็จ	9.088	2,930	2,748	302	-1.04	-0.29	
165	ต.บ้านหลวง	8.078	3,054	2,497	309	-3.04	-0.89	
166	ต.ราชนา	20.195	4,711	4,505	223	-0.73	-0.33	
167	ต.คอนทอง	20.195	1,662	2,260	112	6.00	0.95	
168	ต.मारวิชัย	15.146	1,887	2,471	163	5.16	0.93	

	เขตปกครอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	พื้นที่ (ตร.กม.)	พ.ศ.2532	พ.ศ.2538		2532-2538	
			ประชากร (คน)	ประชากร (คน)	Density (คน/ตร.กม.)	Relative %	Absolute %
	อ.บางซ้าย	150.756	19,617	19,883	132	0.23	0.42
169	ต.บางซ้าย	20.821	3,131	3,852	185	3.84	1.15
170	ต.ปลายกลัด	44.154	4,920	4,874	110	-0.16	-0.07
171	ต.เต่าเล่า	16.587	3,297	2,785	168	-2.59	-0.82
172	ต.วังพัฒนา	24.572	2,354	2,257	92	-0.69	-0.15
173	ต.เทพมงคล	31.975	3,519	3,889	122	1.75	0.59
174	ต.แก้วฟ้า	12.647	2,396	2,226	176	-1.18	-0.27
	อ.อุทัย	187.864	36,922	38,520	205	0.72	2.55
175	ต.อุทัย	29.283	3,596	4,995	171	6.48	2.23
176	ต.คานหาม	10.097	3,346	3,725	369	1.89	0.61
177	ต.บ้านช้าง	9.593	1,855	1,914	200	0.53	0.09
178	ต.เสนา	26.253	2,722	2,664	101	-0.36	-0.09
179	ต.บ้านหีบ	22.214	3,523	3,391	153	-0.62	-0.21
180	ต.โพลวหาญ	22.214	4,171	4,223	190	0.21	0.08
181	ต.หนองน้ำส้ม	15.146	2,863	2,573	170	-1.69	-0.46
182	ต.ข้าวเม่า	16.156	4,252	3,987	247	-1.04	-0.42
183	ต.ธนู	8.13	3,591	4,398	541	3.75	1.29
184	ต.สามบัณฑิต	17.166	4,148	3,869	225	-1.12	-0.45
185	ต.หนองไม้ซุง	11.612	2,855	2,781	239	-0.43	-0.12
	อ.มหาราช	120.156	23,367	32,237	266	6.33	14.18
186	ต.หัวไฉ่	6.866	1,665	2,211	322	5.47	0.87
187	ต.บ้านใหม่	7.573	1,965	1,978	261	0.11	0.02
188		6.967	1,867	1,950	280	0.74	0.13
189	ต.บ้านขวาง	14.44	1,800	1,785	124	-0.14	-0.02
190	ต.บ้านนา	15.55	3,948	3,861	248	-0.37	-0.14
191	ต.พิศเทียน	12.723	2,237	2,037	160	-1.49	-0.32
192	ต.โรงช้าง	13.329	1,903	1,781	134	-1.07	-0.19
193	ต.บางนา	14.742	1,949	2,065	140	0.99	0.19
194	ต.น้ำเต้า	6.765	1,403	1,316	195	-1.03	-0.14
195	ต.เจ้าปลุก	5.857	1,348	1,482	253	1.66	0.21
196	ต.มหาราช	6.664	1,916	1,464	220	-3.93	-0.72

เขตปกครอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	พื้นที่ (ตร.กม.)	พ.ศ.2532	พ.ศ.2538		2532-2538	
		ประชากร (คน)	ประชากร (คน)	Density (คน/ตร.กม.)	Relative %	Absolute %
197 ต.กะทู้ม	8.68	1,366	1,397	161	0.38	0.05
ต.บ้านแพรง	39.087	9,332	9,464	242	0.24	0.21
198 ต.บ้านแพรง	4.968	2,374	2,622	528	1.74	0.40
199 ต.ลำพะเนียง	6.917	2,556	2,484	359	-0.47	-0.11
200 ต.คลองน้อย	11.006	1,515	1,430	130	-0.94	-0.14
201 ต.สองห้อง	12.026	1,312	1,349	112	0.47	0.06
202 ต.บ้านใหม่	4.17	1,575	1,579	379	0.04	0.01
เทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา	14	61,284	58,316	4,165	-0.81	-4.74
203 ต.ประตูชัย		22,416	18,669		-2.79	-5.98
204 ต.กะมัง		1,891	1,701		-1.67	-0.30
205 ต.หอรัตนไชย		14,591	13,935		-0.75	-1.05
206 ต.หัวรอ		12,609	12,425		-0.24	-0.29
207 ต.ท่าवासกรี		6,405	7,687		3.34	2.05
208 ต.หันตรา		661	748		2.19	0.14
209 ต.บ้านเกาะ		803	1,054		5.21	0.40
210 ต.คลองสวนพลู		1,252	1,333		1.08	0.13
211 ต.คลองสระบัว		338	390		2.56	0.08
212 ต.เกาะเรียน		318	374		2.94	0.09
เทศบาลเมืองเสนา	1.2	4,934	5,104	4,253	0.57	0.27
213 ต.เสนา		4,934	5,104		0.57	0.27
เทศบาลตำบลท่าเรือ	3	8,233	7,942	2,647	-0.59	-0.46
214 ต.ท่าเรือ		8,233	7,942		-0.59	-0.46
รวม	1277092				135.48	100.00

ที่มา:สำนักงานผังเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

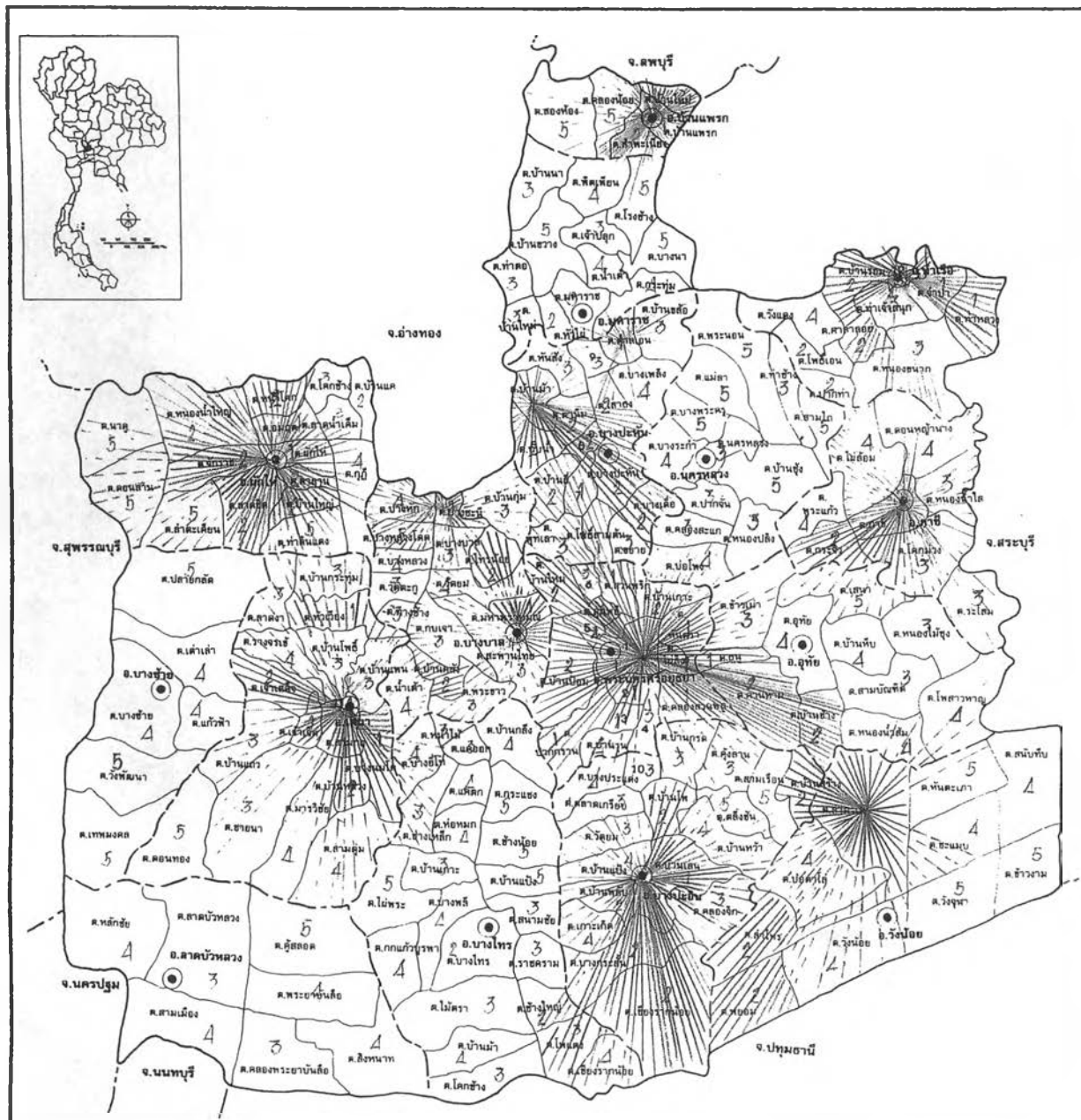
ที่ตั้งอยู่โดยรอบเขตเทศบาลเสนา อ.เสนา ต.บ้านเลน อ.บางปะอิน ตั้งอยู่ใกล้เขตนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค และเขตนิคมอุตสาหกรรมบางปะอิน ต.ท่าเรือ ต.จำปา ต.ท่าหลวง อ.ท่าเรือ เป็นต้น ส่วนพื้นที่ที่มีความหนาแน่นน้อยที่สุดคือ น้อยกว่า 150 คนต่อตร.กม. ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม กระจายอยู่ตามอำเภอต่างๆ บริเวณรอบนอกด้านตะวันตกของจังหวัด ได้แก่ อ.บางซ้าย อ.ลาดบัวหลวง และ อ.ผักไห่ และจากการวิเคราะห์หาศูนย์กลางประชากร พบว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีศูนย์กลางประชากรที่มีขนาดใหญ่อยู่ 5 แห่ง คือ อ.พระนครศรีอยุธยา อ.บางปะอิน อ.เสนา อ.ผักไห่ และ อ.ท่าเรือ

3) การเปลี่ยนแปลงประชากร

จากการศึกษาข้อมูลประชากรรายตำบลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระหว่างปี พ.ศ. 2532-2538 มีการเปลี่ยนแปลงดังนี้ อ.พระนครศรีอยุธยาเป็นอำเภอที่มีประชากรเพิ่มสูงที่สุดคือเฉลี่ย 1,221 คน/ปี เนื่องจากประชากรกระจายตัวออกไปอยู่ตามอำเภอรอบนอกซึ่งอยู่ใกล้เขตนิคมอุตสาหกรรมและมีการคมนาคมที่สะดวก สำหรับอำเภอที่มีประชากรเฉลี่ยลดลงมากที่สุดคือ อำเภอท่าเรือ ลดลง 403 คน/ปี สำหรับอำเภอที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรเพิ่มสัมบูรณ์มาก(Absolute Change) ที่สุดคือ อ.พระนครศรีอยุธยา รองลงมาคือ อ.วังน้อย และ อ.เสนา ส่วนอำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงประชากรลดลงมากที่สุดคือ อ.ท่าเรือ รองลงมาคือ อ.ผักไห่และ อ.มหาราช และอำเภอที่มีอัตราการเติบโตของประชากรจากเดิม(Relative Change) สูงสุดคือ อ.วังน้อย รองลงมาคืออำเภอพระนครศรีอยุธยาและ อ.ลาดบัวหลวง ส่วนอำเภอที่มีอัตราการเติบโตของประชากรลดลงจากเดิมมากที่สุดคือ อ.ท่าเรือ รองลงมาคือ อ.ผักไห่ และ อ.มหาราช

ในระดับตำบล ศึกษาการเปลี่ยนแปลงประชากรช่วงปีพ.ศ. 2532-2538 พบว่า ต.ราชคราม อ.บางไทร เป็นตำบลที่มีการเปลี่ยนแปลงประชากรเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ต.ไผ่ลิง อ.พระนครศรีอยุธยา ส่วนตำบลที่มีการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยลดลงมากที่สุดคือ ต.สิงหนาท อ.ลาดบัวหลวง รองลงมาคือ ต.คลองสวนพลู อ.พระนครศรีอยุธยา สำหรับในเขตเมือง พบว่าเทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา เทศบาลตำบล ท่าเรือและเทศบาลเมืองเสนา มีการเปลี่ยนแปลงประชากรน้อยมาก

จากการศึกษาค่าของอัตราการเติบโตของประชากรจากเดิม(Relative Change) ในแต่ละตำบลพบว่ามีการเปลี่ยนแปลง 2 ประเภทคือ อัตราการเติบโตของประชากรสูงขึ้น (ค่า Relative Change เป็นบวก) และอัตราการเติบโตของประชากรลดลง(ค่า Relative Change เป็นลบ) ซึ่งสามารถแบ่งได้ 5 กลุ่ม ดังนี้

ที่มา : การวิเคราะห์

การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.18 ศูนย์กลางประชากร

สัญลักษณ์

ศูนย์กลางประชากร

มาตราส่วน

25 0 25 5 km.

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

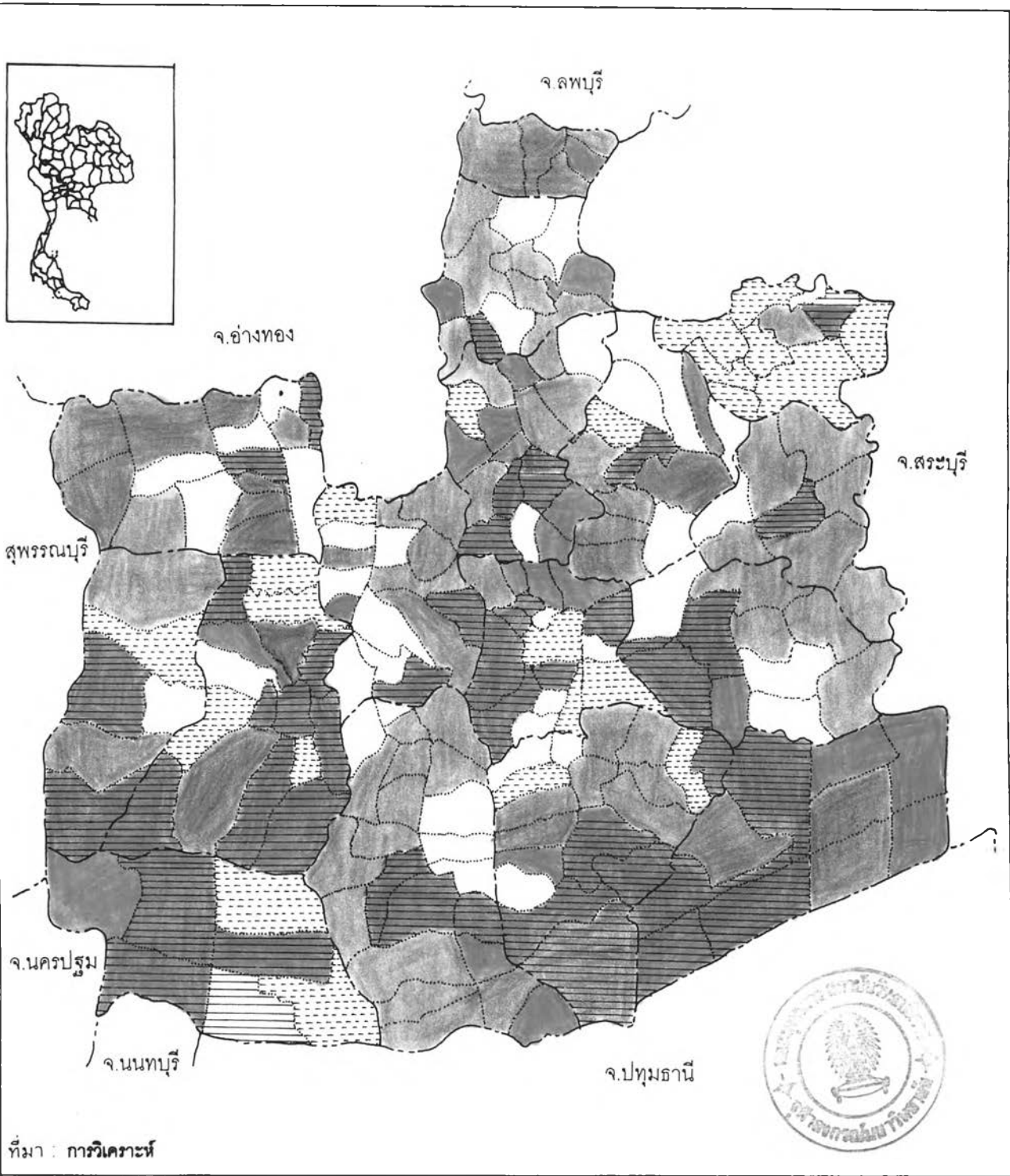
- 1) ค่า Relative Change มากกว่า 6.00 % มีจำนวน 12 ตำบล
- 2) ค่า Relative Change 1.50-6.00 % มีจำนวน 41 ตำบล
- 3) ค่า Relative Change -1.50-1.49 % มีจำนวน 127 ตำบล
- 4) ค่า Relative Change -3.50-(-1.49) % มีจำนวน 29 ตำบล
- 5) ค่า Relative Change น้อยกว่า -3.50 % มีจำนวน 5 ตำบล

จากการกระจายตัวของค่า Relative Change ปีพ.ศ. 2532-2538 พบว่า บริเวณที่มีอัตราการเติบโตของประชากรสูงขึ้น คือ ต.ราชคราม อ.บางไทร ต.ไผ่ลิง อ.พระนครศรีอยุธยา ต.พยอม อ.วังน้อย ต.อุทัย อ.อุทัย และ ต.ลาดงา อ.เสนา สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วก็เพราะในเขต อ.บางไทร มีการตัดถนนเพิ่มขึ้นหลายเส้นทาง สามารถติดต่อกับ อ.พระนครศรีอยุธยา อำเภอใกล้เคียง และ จังหวัดปทุมธานีได้สะดวก ในเขต อ.พระนครศรีอยุธยา มีการขยายตัวของเศรษฐกิจ เมืองจึงขยายตัวออกไปยังบริเวณรอบนอกของเขตเทศบาลเมือง ส่วน อ.อุทัย อ.วังน้อย และอ.เสนานั้น มีการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม โดยเฉพาะ อ.อุทัยเป็นที่ตั้งของสวนอุตสาหกรรมโรจนะ อ.วังน้อย และ อ.เสนาเป็นที่ตั้งของกลุ่มโรงงานและมีโครงการบ้านจัดสรรเกิดขึ้นมากมาย เพื่อรองรับประชากรที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานต่างๆ ทั้งของรัฐบาลและเอกชน เกิดขึ้น รวมทั้งการขยายโครงข่ายการคมนาคมในเขต อ.บางปะหัน อ.เสนา อ.ลาดบัวหลวง อ.นครหลวง และอ.บางบาล

สำหรับพื้นที่ที่มีอัตราการเติบโตของประชากรลดลง ได้แก่ พื้นที่ ต.สิงหนาท อ.ลาดบัวหลวง เนื่องจากมีการแบ่งเขตจัดตั้ง ต.คลองพระยาบันลือ รองลงมาคือ ตำบลในเขต อ.ลาดบัวหลวง อ.มหาราชเป็นต้น

เมื่อพิจารณาถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรเพิ่มสัมบูรณ์รายตำบล(Absolute Change) ปีพ.ศ. 2532-2538 พบว่ามีการเปลี่ยนแปลง 2 ประเภทคืออัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรเพิ่มสัมบูรณ์มากขึ้น(ค่า Absolute Change เป็นบวก) และอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรสัมบูรณ์ลดลง (ค่าAbsolute Change เป็นลบ) ซึ่งสามารถแบ่งได้ 5 กลุ่มดังนี้

- 1) ค่า Absolute Change มากกว่า 3 มีจำนวน 8 ตำบล
- 2) ค่า Absolute Change 0.3-2.99 มีจำนวน 47 ตำบล
- 3) ค่า Absolute Change -0.2-0.29 มีจำนวน 96 ตำบล
- 4) ค่า Absolute Change -0.6-(-0.19) มีจำนวน 43 ตำบล
- 5) ค่า Absolute Change น้อยกว่า -0.6 มีจำนวน 20 ตำบล

ที่มา : การวิเคราะห์

การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.19 การเปลี่ยนแปลงประชากร

สัญลักษณ์ :	
Relative	Absolute
● (0.53 ถึง 20.24%)	● (0.56 ถึง 16.45%)
○ (-0.99 ถึง 0.47%)	○ (-0.48 ถึง 0.49%)
● (-11.23 ถึง -1.03%)	● (-7.75 ถึง -0.5%)

North arrow pointing up.

มาตราส่วน
0 2.5 5 km

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บริเวณที่อัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรเพิ่มสัมบูรณ์มากขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นตำบลที่มีการขยายตัวของภาคเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การพัฒนาการเกษตร และการขยายโครงข่ายการคมนาคม เช่น ต.ไผ่ลิง อ.พระนครศรีอยุธยา ต.คลองพระยาบันลือ ต.ลาดบัวหลวง อ.ลาดบัวหลวง ต.เชียงรากน้อย อ.บางปะอิน และ ต.จำปา อ.ท่าเรือ ส่วนตำบลที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรสัมบูรณ์ลดลงจะกระจายอยู่ทั่วไปบริเวณรอบนอกของจังหวัด

4) ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเติบโตของประชากร(Relative Change) ปี พ.ศ.2532-2538 กับความหนาแน่นประชากร ปีพ.ศ.2538

จากแผนภูมิที่ 3.4 ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่า Relative Change กับความหนาแน่นประชากร พบว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีกลุ่มของประชากรที่มีความหนาแน่นปานกลาง และมีค่า Relative Change ปานกลาง มากที่สุด คือร้อยละ 18 ของตำบลทั้งหมด ส่วนตำบลที่มีความหนาแน่นน้อยและมีค่า Relative Change ต่ำ มีประมาณร้อยละ 15 ของตำบลทั้งหมด ส่วนพื้นที่ที่มีความหนาแน่นมากแต่มีค่า Relative Change ต่ำ คือเป็นพื้นที่ที่มีความแออัดของประชากรมากแล้วนั้น เป็นกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ เทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา ต.คลองสวนพลู (อ.พระนครศรีอยุธยา) ต.ท่าหลวง เทศบาลตำบลท่าเรือ (อ.ท่าเรือ) ต.โพธิ์สามต้น (อ.บางปะหัน)

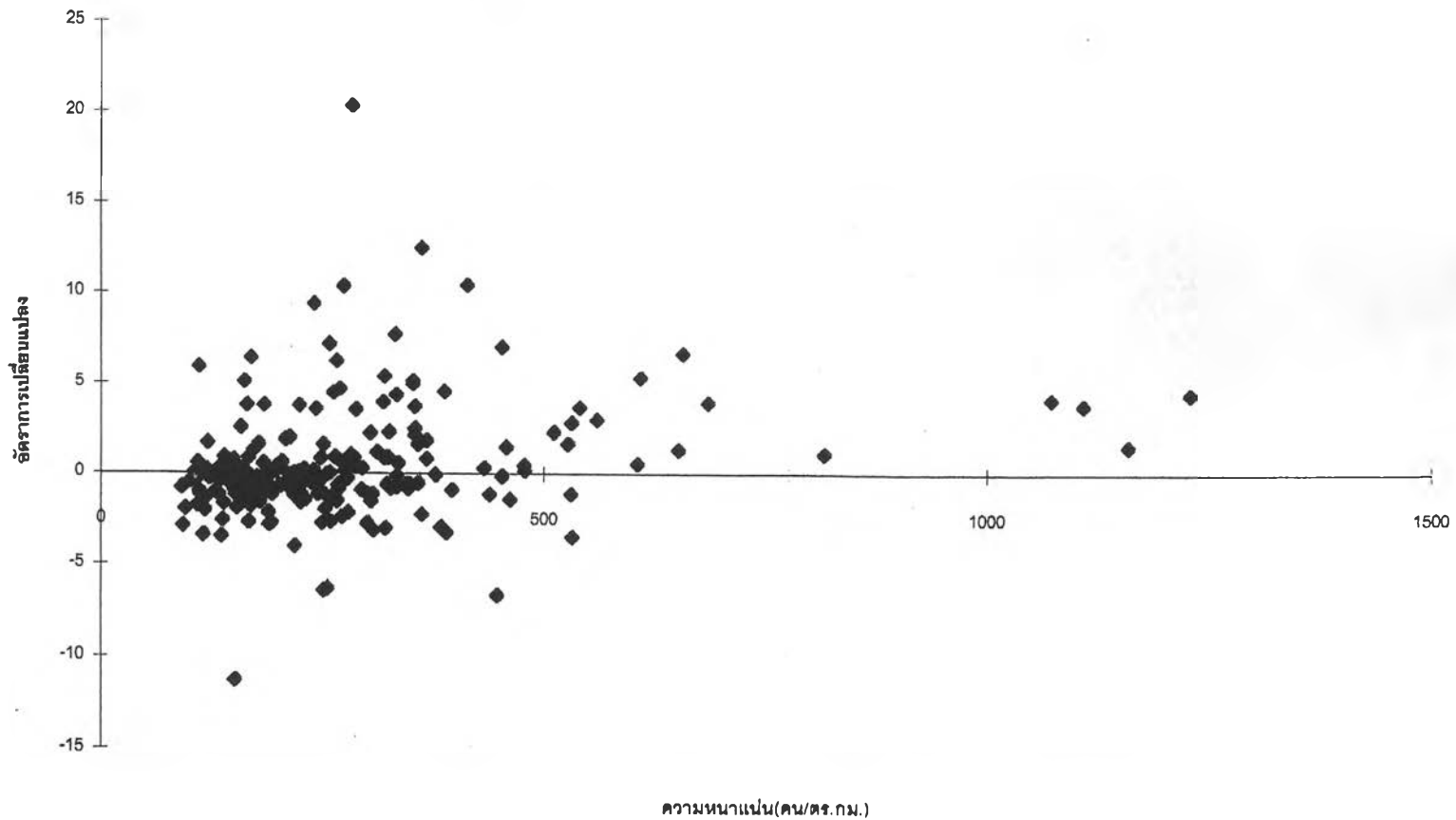
บริเวณที่มีค่า Relative Change มาก จะเกิดขึ้นในบริเวณที่มีความหนาแน่นน้อย ซึ่งยังสามารถรองรับการขยายตัวของประชากรได้เป็นจำนวนมาก เช่น ต.เทพมงคล (อ.บางซ้าย) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่กำลังมีการพัฒนาทางด้านโครงข่ายการคมนาคม

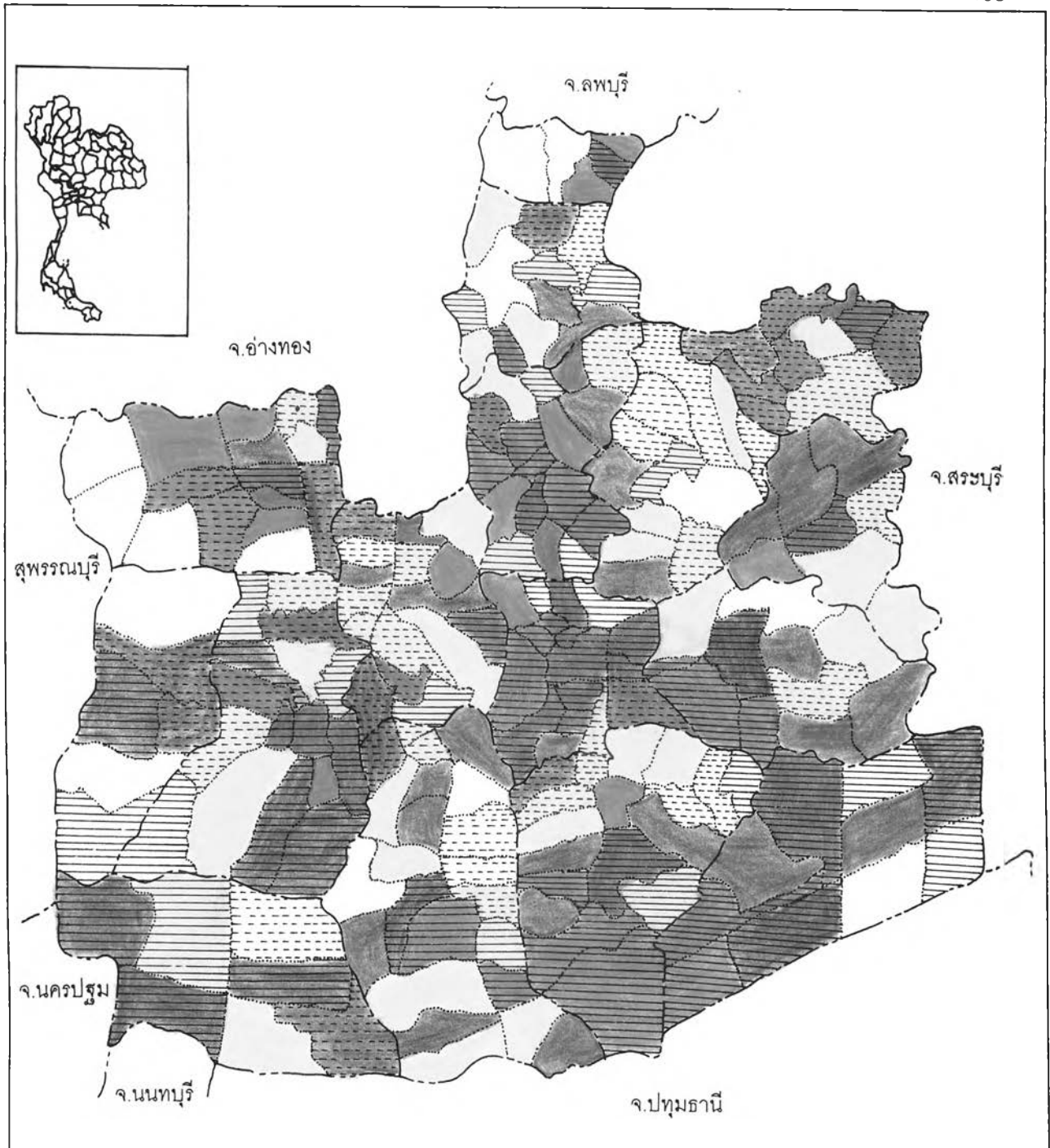
5) ลักษณะประชากรเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในปีพ.ศ. 2538 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีชุมชนเมือง 27 แห่ง เป็นเทศบาล 3 แห่ง สุขาภิบาล 24 แห่ง มีพื้นที่เมือง 213.39 ตร.กม. พื้นที่ชนบท 2,343.07 ตร.กม. จำนวนประชากรเมือง 240,025 คน ประชากรชนบท 466,477 คน คิดเป็นสัดส่วนประชากรเมืองต่อประชากรชนบทเท่ากับ 33.97:66.03 อำเภอที่มีอัตราส่วนประชากรเมืองสูงคือ มีจำนวนประชากรมากกว่าร้อยละ 50 ของอำเภออาศัยอยู่ในเขตเมือง ซึ่งถือว่ามีภาวะความเป็นเมืองค่อนข้างสูง ได้แก่ อ.พระนครศรีอยุธยา ซึ่งในขณะที่อีก 15 อำเภอ ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตชนบท โดยมี อ.ลาดบัวหลวงมีประชากรเมืองน้อยที่สุด

เมื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนประชากรเมืองต่อประชากรชนบทระหว่าง พ.ศ. 2533-2538 พบว่า การเพิ่มของประชากรในช่วง 5 ปี สัดส่วนประชากรเมืองจะเพิ่มสูงขึ้น คือในปี พ.ศ. 2533 มีสัดส่วนประชากรเมืองต่อประชากรชนบทเท่ากับ 32.77:67.23 และ

แผนภูมิที่ 3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเติบโตและความหนาแน่นประชากร

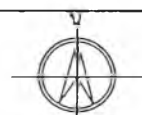
ที่มา : การวิเคราะห์

การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

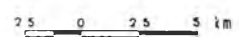
แผนที่ 3.20 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเติบโตและความหนาแน่นประชากร

สัญลักษณ์ :

ความหนาแน่น		Relative	
	> 400 คน/ตร.กม.		เร็ว (0.53 ถึง 20.24%)
	301-400 คน/ตร.กม.		ปานกลาง (-0.99 ถึง 0.47%)
	211-300 คน/ตร.กม.		ช้า (-11.23 ถึง -1.03%)
	150-210 คน/ตร.กม.		
	< 150 คน/ตร.กม.		

มาตราส่วน

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.21 ความหนาแน่นประชากรในเขตเมืองและนอกเขตเมือง พ.ศ.2533-2538

เขตปกครองจ.พระนครศรีอยุธยา	พื้นที่ (ตร.กม.)	2533		พื้นที่ (ตร.กม.)	2538	
		ประชากร	ความหนาแน่น(คน/ตร.กม.)		ประชากร	ความหนาแน่น(คน/ตร.กม.)
1.อ.พระนครศรีอยุธยา						
ในเขตเมือง	22.400	71,940	3,212	22.400	75,491	3,370
นอกเขตเมือง	122.179	49,095	402	122.179	52,344	428
2.อ.เสนา						
ในเขตเมือง	21.890	24,770	1,132	18.890	15,419	816
นอกเขตเมือง	184.877	35,457	192	187.877	48,038	256
3.อ.ท่าเรือ						
ในเขตเมือง	5.500	22,387	4,070	5.500	18,204	3,310
นอกเขตเมือง	100.660	29,372	292	100.660	30,758	306
4.อ.นครหลวง						
ในเขตเมือง	4.313	7,348	1,704	9.893	14,294	1,445
นอกเขตเมือง	194.606	26,265	135	189.026	18,484	98
5.อ.บางปะอิน						
ในเขตเมือง	12.786	15,040	1,176	12.406	17,267	1,392
นอกเขตเมือง	216.312	48,547	224	216.692	48,732	225
6.บางไทร						
ในเขตเมือง	35.000	10,356	296	49.316	14,800	300
นอกเขตเมือง	184.679	33,624	182	170.363	29,866	175
7.อ.บางบาล						
ในเขตเมือง	7.127	10,053	1,411	13.327	15,979	1,199
นอกเขตเมือง	128.178	24,598	192	121.978	18,758	154
8.อ.มหาสาร						
ในเขตเมือง	5.840	2,773	475	11.840	7,599	642
นอกเขตเมือง	114.319	21,913	192	108.319	15,728	145
9.อ.ผักไห่						
ในเขตเมือง	19.530	23,066	1,181	18.530	18,870	1,018
นอกเขตเมือง	169.478	22,576	133	170.478	26,398	155
10.อ.ลาดบัวหลวง						
ในเขตเมือง	3.800	2,181	574	3.800	2,398	631
นอกเขตเมือง	196.128	30,690	156	196.128	33,359	170
11.อ.วังน้อย						
ในเขตเมือง	19.500	11,090	569	19.500	13,916	714
นอกเขตเมือง	199.691	31,559	158	199.691	33,048	165
12.อ.ภาชี						
ในเขตเมือง	5.000	6,515	1,303	5.000	6,178	1,236
นอกเขตเมือง	99.508	23,942	241	99.508	24,022	241
13.อ.อุทัย						
ในเขตเมือง	3.430	3,775	1,101	3.430	4,056	1,183
นอกเขตเมือง	183.372	33,849	185	183.372	34,464	188
14.อ.บางปะหัน						
ในเขตเมือง	5.980	5,480	916	5.980	-	-
นอกเขตเมือง	115.885	32,690	282	115.885	-	-
15.อ.บ้านแพรก						
ในเขตเมือง	8.000	2,835	354	8.000	2,756	345
นอกเขตเมือง	31.087	6,573	211	31.087	6,708	216
16.อ.บางซ้าย						
ในเขตเมือง	5.570	6,526	1,172	5.570	6,590	1,183
นอกเขตเมือง	145.186	13,107	90	145.186	13,293	92
รวม	2,571.811	689,992	268	2,571.811	706,502	275

ที่มา:กรมการปกครอง

เพิ่มเป็น 33.97:66.03 ในปีพ.ศ. 2538 และเมื่อพิจารณารายละเอียดในระดับอำเภอแล้วสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นอำเภอที่มีอัตราการเพิ่มสัดส่วนของประชากรในเขตเมืองสูงกว่าในเขตชนบท คือ อ.นครหลวง อ.มหาราช อ.บางบาล อ.บางไทร อ.วังน้อย อ.บางปะอิน อ.อุทัยและ อ.ลาดบัวหลวง

กลุ่มที่ 2 เป็นอำเภอที่มีอัตราการเพิ่มของสัดส่วนประชากรในเขตชนบทสูงกว่าในเขตเมือง คือ อ.เสนา อ.ผักไห่ อ.ท่าเรือ อ.บ้านแพรก อ.ภาชี อ.พระนครศรีอยุธยา และ อ.บางซ้าย

เป็นที่น่าสังเกตว่าอำเภอที่มีอัตราการเพิ่มสัดส่วนของประชากรในเขตเมืองสูงกว่าในเขตชนบทจะเป็นอำเภอที่อยู่บริเวณรอบนอกออกไป และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบอัตราการเพิ่มสัดส่วนของ ประชากรในเขตเมืองต่อเขตชนบท ระหว่าง พ.ศ. 2526-2531 (จากผังโครงสร้างจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2533) กับพ.ศ. 2533-2538 พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจคืออำเภอที่เคยมีอัตราการเพิ่มของสัดส่วนประชากรเมืองสูงกว่าชนบทในช่วงปี 2526-2531 แต่เมื่อถึงช่วงปี 2533-2538 กลับมีอัตราการเพิ่มสัดส่วนของประชากรในเขตชนบทสูงกว่าในเขตเมือง ทั้งนี้เนื่องมาจาก ความเจริญกระจายสู่ภาคชนบทมากขึ้น และในเขตเมืองมีความหนาแน่นของประชากรสูง (ตารางที่ 3.21) และในช่วงปี พ.ศ. 2537 มีการจัดตั้งสุขาภิบาลเพิ่มขึ้นในเขตอำเภอรอบนอกดังกล่าวด้วย ส่งผลให้ประชากรในเขตเมืองเพิ่มสูงขึ้น

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงประชากรเมืองระหว่าง พ.ศ. 2533-2538 โดยพิจารณาจาก

1) การเปลี่ยนแปลงประชากร (Absolute Change) สามารถแบ่งชุมชนเมืองออกเป็น 2 กลุ่มคือ

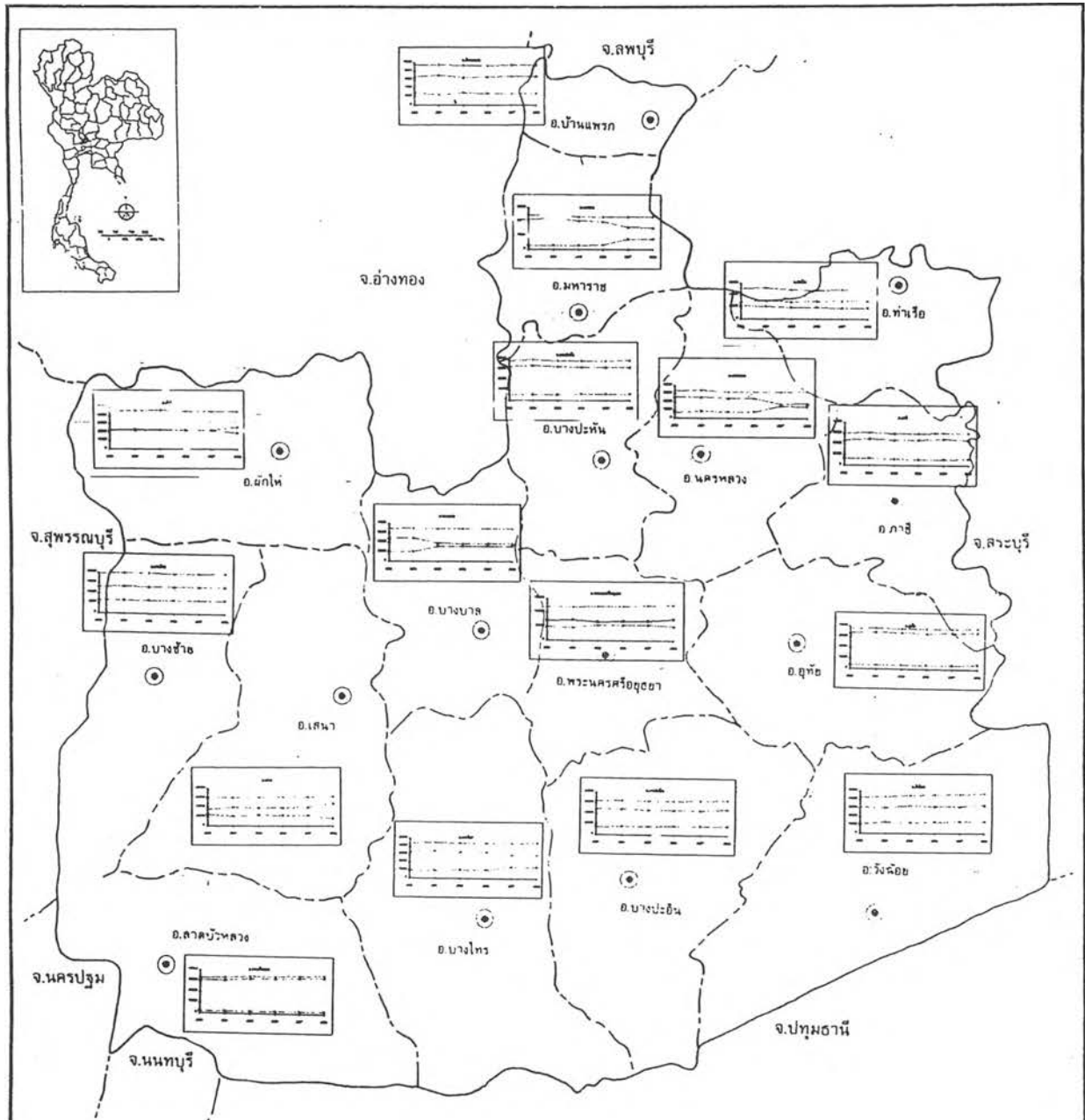
กลุ่มที่ 1 เป็นชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงประชากรเพิ่มมากขึ้น (ค่า Absolute Change เป็นบวก) มีจำนวน 12 ชุมชน คือ สุขาภิบาลอรัญญิก สุขาภิบาลอโยธยา สุขาภิบาลลำตาเสา สุขาภิบาลพระอินทราชา สุขาภิบาลบ้านเลน สุขาภิบาลบางไทร สุขาภิบาลมหาราช สุขาภิบาลอุทัย สุขาภิบาลลาดบัวหลวง สุขาภิบาลบ้านสร้าง สุขาภิบาลบางซ้าย และเทศบาลเมืองเสนา

กลุ่มที่ 2 เป็นชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงประชากรลดลง(ค่า Absolute Change เป็นลบ) มีจำนวน 11 ชุมชน คือ สุขาภิบาลท่าหลวง สุขาภิบาลผักไห่

ตารางที่ 3.22 จำนวนประชากรในเขตเมือง นอกเขตเมือง และการเปลี่ยนแปลง พ.ศ. 2533-2538

เขตปกครอง	2533		2538		การเปลี่ยนแปลง ประชากรต่อปี	Relative (%)	Absolute(%) ในเขตเมือง	Absolute(%) นอกเขตเมือง
	ประชากร	ร้อยละ	ประชากร	ร้อยละ				
1 อ.พระนครศรีอยุธยา	121,035	100.00	127,835	100.00	1,360.00	1.12		
ในเขตเมือง	71,940	59.44	75,491	59.05	710.20	0.99	25.57	
นอกเขตเมือง	49,095	40.56	52,344	40.95	649.80	1.32		124.01
2 อ.เสนา	60,227	100.00	63,457	100.00	646.00	1.07		
ในเขตเมือง	24,770	41.13	15,419	24.30	-1,870.20	-7.55	-67.32	
นอกเขตเมือง	35,457	58.87	48,038	75.70	2,516.20	7.10		480.19
3 อ.ท่าเรือ	51,759	100.00	48,962	100.00	-559.40	-1.08		
ในเขตเมือง	22,387	43.25	18,204	37.18	-836.60	-3.74	-30.12	
นอกเขตเมือง	29,372	56.75	30,758	62.82	277.20	0.94		52.90
4 อ.นครหลวง	33,613	100.00	32,778	100.00	-167.00	-0.50		
ในเขตเมือง	7,348	21.86	14,294	43.61	1,389.20	18.91	50.01	
นอกเขตเมือง	26,265	78.14	18,484	56.39	-1,556.20	-5.92		-296.98
5 อ.บางปะอิน	63,587	100.00	65,999	100.00	482.40	0.76		
ในเขตเมือง	15,040	23.65	17,267	26.16	445.40	2.96	16.03	
นอกเขตเมือง	48,547	76.35	48,732	73.84	37.00	0.08		7.06
6 อ.บางไทร	43,980	100.00	44,666	100.00	137.20	0.31		
ในเขตเมือง	10,356	23.55	14,800	33.13	688.80	8.58	31.99	
นอกเขตเมือง	33,624	76.45	29,866	66.87	-751.60	-2.24		-143.44
7 อ.บางบาล	34,651	100.00	34,737	100.00	17.20	0.05		
ในเขตเมือง	10,053	29.01	15,979	46.00	1,185.20	11.79	42.66	
นอกเขตเมือง	24,598	70.99	18,758	54.00	-1,168.00	-4.75		-222.90
8 อ.มหาราช	24,686	100.00	23,327	100.00	-271.80	-1.10		
ในเขตเมือง	2,773	11.23	7,599	32.58	965.20	34.81	34.74	
นอกเขตเมือง	21,913	88.77	15,728	67.42	-1,237.00	-5.65		-236.07
9 อ.ผักไห่	45,642	100.00	45,268	100.00	-74.80	-0.16		
ในเขตเมือง	23,066	50.54	18,870	41.69	-839.20	-3.64	-30.21	
นอกเขตเมือง	22,576	49.46	26,398	58.31	764.40	3.39		145.88
10 อ.ลาดบัวหลวง	32,871	100.00	35,757	100.00	577.20	1.76		
ในเขตเมือง	2,181	6.64	2,398	6.71	43.40	1.99	1.56	
นอกเขตเมือง	30,690	93.36	33,359	93.29	533.80	1.74		101.87
11 อ.วังน้อย	42,649	100.00	46,964	100.00	863.00	2.02		
ในเขตเมือง	11,090	26.00	13,916	29.63	565.20	5.10	20.35	
นอกเขตเมือง	31,559	74.00	33,048	70.37	297.80	0.94		56.83
12 อ.วิภาวดี	30,457	100.00	30,200	100.00	-51.40	-0.17		
ในเขตเมือง	6,515	21.39	6,178	20.46	-67.40	-1.03	-2.43	
นอกเขตเมือง	23,942	78.61	24,022	79.54	16.00	0.07		3.05
13 อ.อุทัย	37,624	100.00	38,520	100.00	179.20	0.48		
ในเขตเมือง	3,775	10.03	4,056	10.53	56.20	1.49	2.02	
นอกเขตเมือง	33,849	89.97	34,464	89.47	123.00	0.36		23.47
14 อ.บางปะหัน	38,170	100.00	38,685	100.00	103.00	0.27		
ในเขตเมือง	5,480	14.36	6,208	16.05	145.60	2.66	5.24	
นอกเขตเมือง	32,690	85.64	32,477	83.95	-42.60	-0.13		-8.13
15 อ.บ้านแพรก	9,408	100.00	9,464	100.00	11.20	0.12		
ในเขตเมือง	2,835	30.13	2,756	29.12	-15.80	-0.56	-0.57	
นอกเขตเมือง	6,573	69.87	6,708	70.88	27.00	0.41		5.15
16 อ.บางซ้าย	19,633	100.00	19,883	100.00	50.00	0.25		
ในเขตเมือง	6,526	33.24	6,590	33.14	12.80	0.20	0.46	
นอกเขตเมือง	13,107	66.76	13,293	66.86	37.20	0.28		7.10
รวมทั้งจังหวัด	689,992	100.00	706,502	100.00	3,302.00	0.48		
ในเขตเมือง	226,135	32.77	240,025	33.97	2,778.00	1.23	100.00	
นอกเขตเมือง	463,857	67.23	466,477	66.03	524.00	0.11		100.00

ที่มา: กรมการปกครอง

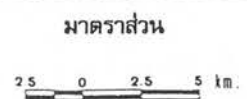
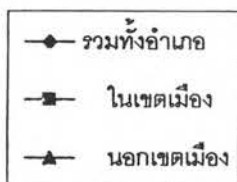

ที่มา: จากการวิเคราะห์

การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.21 ประชากรใน-นอกเขตเมือง

สัญลักษณ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.23 จำนวนประชากรรายสุขาภิบาลและการเปลี่ยนแปลงพ.ศ.2533-2538

เขตปกครอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	พื้นที่	พ.ศ. 2533		พื้นที่	พ.ศ. 2538		การเปลี่ยนแปลงประชากรต่อปี	relative	absolute
	ตร.กม.	ประชากร	ความหนาแน่น	ตร.กม.	ประชากร	ความหนาแน่น			
-สุขาภิบาลอโยธยา	8.400	10,755	1,280	8.400	17,175	2,045	1,284.00	11.94	309.40
-สุขาภิบาลหัวเวียง	10.000	8,283	828	7.000	5,201	743	-616.40	-7.44	-148.53
-สุขาภิบาลเจ้าเจ็ด	10.690	11,317	1,059	10.690	11,241	1,052	-15.20	-0.13	-3.66
-สุขาภิบาลท่าหลวง	2.500	13,994	5,598	2.500	10,262	4,105	-746.40	-5.33	-179.86
-สุขาภิบาลนครหลวง	4.313	7,348	1,704	4.313	6,969	1,616	-75.80	-1.03	-18.27
-สุขาภิบาลอรุณฤฎีก**	-	-	-	5.580	7,325	1,313	-	-	-
-สุขาภิบาลพระอินทราชา	4.420	3,833	867	4.040	5,168	1,279	267.00	6.97	64.34
-สุขาภิบาลบ้านสร้าง	4.580	2,194	479	4.580	2,324	507	26.00	1.19	6.27
-สุขาภิบาลบ้านเลน	3.786	9,013	2,381	3.786	9,775	2,582	152.40	1.69	36.72
-สุขาภิบาลบางไทร	35.000	10,356	296	35.000	11,016	315	132.00	1.27	31.81
-สุขาภิบาลราชคราม**	-	-	-	14.316	3,784	264	-	-	-
-สุขาภิบาลบางบาล	7.127	10,053	1,411	7.127	10,043	1,409	-2.00	-0.02	-0.48
-สุขาภิบาลมหาพรหมณ์	-	-	-	6.200	5,936	957	-	-	-
-สุขาภิบาลมหาธาตุ	5.840	2,773	475	5.840	3,316	568	108.60	3.92	26.17
-สุขาภิบาลโรงช้าง**	-	-	-	6.000	4,283	714	-	-	-
-สุขาภิบาลราชโศ	15.530	9,582	617	14.530	8,717	600	-173.00	-1.81	-41.69
-สุขาภิบาลผักไห่	4.000	13,484	3,371	4.000	10,153	2,538	-666.20	-4.94	-160.53
-สุขาภิบาลลาดบัวหลวง	3.800	2,181	574	3.800	2,398	631	43.40	1.99	10.46
-สุขาภิบาลท่าเสา	19.500	11,090	569	19.500	13,916	714	565.20	5.10	136.19
-สุขาภิบาลโคกม่วง	5.000	6,515	1,303	5.000	6,178	1,236	-67.40	-1.03	-16.24
-สุขาภิบาลสุทัย	3.430	3,775	1,101	3.430	4,056	1,183	56.20	1.49	13.54
-สุขาภิบาลบางปะหัน	5.980	5,480	916	5.980	6,208	1,038	145.60	2.66	35.08
-สุขาภิบาลบ้านแพรก	8.000	2,835	354	8.000	2,756	345	-15.80	-0.56	-3.81
-สุขาภิบาลบางซ้าย	5.570	6,526	1,172	5.570	6,590	1,183	12.80	0.20	3.08
รวม	167.466	151,387	904	195.182	174,790	896	415.00		100.00

ที่มา:กรมการปกครอง

สุขาภิบาลหัวเวียง เทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา สุขาภิบาลราชโศ สุขาภิบาลนครหลวง สุขาภิบาลโคกม่วง เทศบาลตำบลท่าเรือ สุขาภิบาลบ้านแพรง สุขาภิบาลเจ้าเจ็ด และสุขาภิบาลบางบาล

2) อัตราการเติบโตของประชากร (Relative Change) สามารถแบ่งชุมชนเมืองออกเป็น 2 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1 เป็นชุมชนที่มีประชากรเพิ่มขึ้น (ค่า Relative Change เป็นบวก) มีจำนวน 11 ชุมชน โดยมีสุขาภิบาลอโยธยามีประชากรเพิ่มมากที่สุดร้อยละ 11.94 รองลงมาตามลำดับคือ สุขาภิบาลพระอินทราชา สุขาภิบาลลำตาเสา สุขาภิบาลมหาราช สุขาภิบาลลาดบัวหลวง สุขาภิบาลบ้านเลน สุขาภิบาลอุทัย สุขาภิบาลบางไทร สุขาภิบาลบ้านสร้าง สุขาภิบาลบางซ้าย และเทศบาลเสนา

กลุ่มที่ 2 เป็นชุมชนที่มีประชากรลดลง (ค่า Relative Change เป็นลบ) มีจำนวน 11 ชุมชน(มีสุขาภิบาลเพิ่งจัดตั้งเมื่อพ.ศ. 2537 จำนวน 5 สุขาภิบาล) โดยมีสุขาภิบาลหัวเวียง มีอัตราการลดลงของประชากรสูงสุด และรองลงมาตามลำดับคือ สุขาภิบาลท่าหลวง สุขาภิบาลผักไห่ สุขาภิบาลราชโศ สุขาภิบาลนครหลวง สุขาภิบาลโคกม่วง เทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา เทศบาลตำบลท่าเรือ สุขาภิบาลบ้านแพรง สุขาภิบาลเจ้าเจ็ด และสุขาภิบาลบางบาล

3.8.2 ระบบชุมชนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ชุมชน ในที่นี้หมายถึง ประชากรที่รวมกันอยู่ในเขตเทศบาล หรือเขตสุขาภิบาลซึ่งเป็นเขตการปกครองส่วนท้องถิ่น ประชากรส่วนมากมีอาชีพในการบริการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า ซึ่งเป็นกิจกรรมสำคัญในการบริการให้กับประชากรที่อยู่อาศัยโดยรอบและประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นๆ ชุมชนเป็นแหล่งกลางในการซื้อ-ขาย แลกเปลี่ยนสินค้า จะเป็นชุมชนขนาดใหญ่หรือขนาดเล็ก แตกต่างกันตามความสำคัญของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ประชากร สังคม และบทบาทที่ถูกกำหนดโดยลักษณะทางการบริหารราชการกล่าวคือ ถ้าหากชุมชนนั้นมีเขตอิทธิพลในการบริการที่กว้างไกล มีความเป็นศูนย์กลางที่ดีจะมีจำนวนกิจกรรมทางเศรษฐกิจมากกว่า จึงมีแรงจูงใจให้เกิดกิจกรรมที่ต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น เป็นเหตุให้มีจำนวนประชากรอพยพเข้ามาในชุมชนนั้นเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ความเจริญของชุมชนต่างๆ ยังขึ้นอยู่กับความพร้อมทางด้านบริการพื้นฐานของชุมชนด้วยเช่น ระบบถนน ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน สิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้การพัฒนาชุมชนมีการขยายตัว มีความเจริญและวิวัฒนาการในแต่ละชุมชนแตกต่างกันจึงก่อให้เกิดลำดับความสำคัญของชุมชน

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวนชุมชน 27 ชุมชน เป็นเทศบาลเมือง 2 แห่งคือ เทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา และเทศบาลเมืองเสนา และเทศบาลตำบล 1 แห่งคือ เทศบาล ต.ท่าเรือ และมีสุขาภิบาลอีก 24 แห่ง จากผังโครงสร้างจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักผังเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2533 ได้จัดลำดับความสำคัญของชุมชนโดยพิจารณาให้ค่า คะแนน จากตัวแปร 4 ตัวคือ

1. โครงสร้างพื้นฐาน พิจารณาในด้านการคมนาคมขนส่ง ทางบก ทาง รางไฟ ทางน้ำ ปริมาณการติดต่อของชุมชน จำนวนเลขหมายโทรศัพท์ ปริมาณการให้บริการ น้ำ ประปา จำนวนผู้ใช้น้ำ ปริมาณการใช้กระแสไฟฟ้า และจำนวนผู้ใช้
2. ประชากร พิจารณาจากส่วนแบ่งการเพิ่มอัตราการเพิ่มของประชากร ในแต่ละชุมชน
3. เศรษฐกิจ พิจารณาจากรายได้ รายจ่ายของชุมชน จำนวนของสาขา ของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินอื่นๆ
4. บริการทางสังคม พิจารณาการศึกษาในระดับต่างๆ จำนวนนักเรียน ตั้งแต่มัธยมศึกษา ทางด้านสาธารณสุข พิจารณาจากจำนวนเตียงของโรงพยาบาลของแต่ละ ชุมชน

จากการศึกษาค่าคะแนนเปรียบเทียบความสำคัญของชุมชน จากตัวแปรดังกล่าวข้างต้น สามารถแบ่งชุมชนออกเป็น 4 ลำดับดังนี้คือ

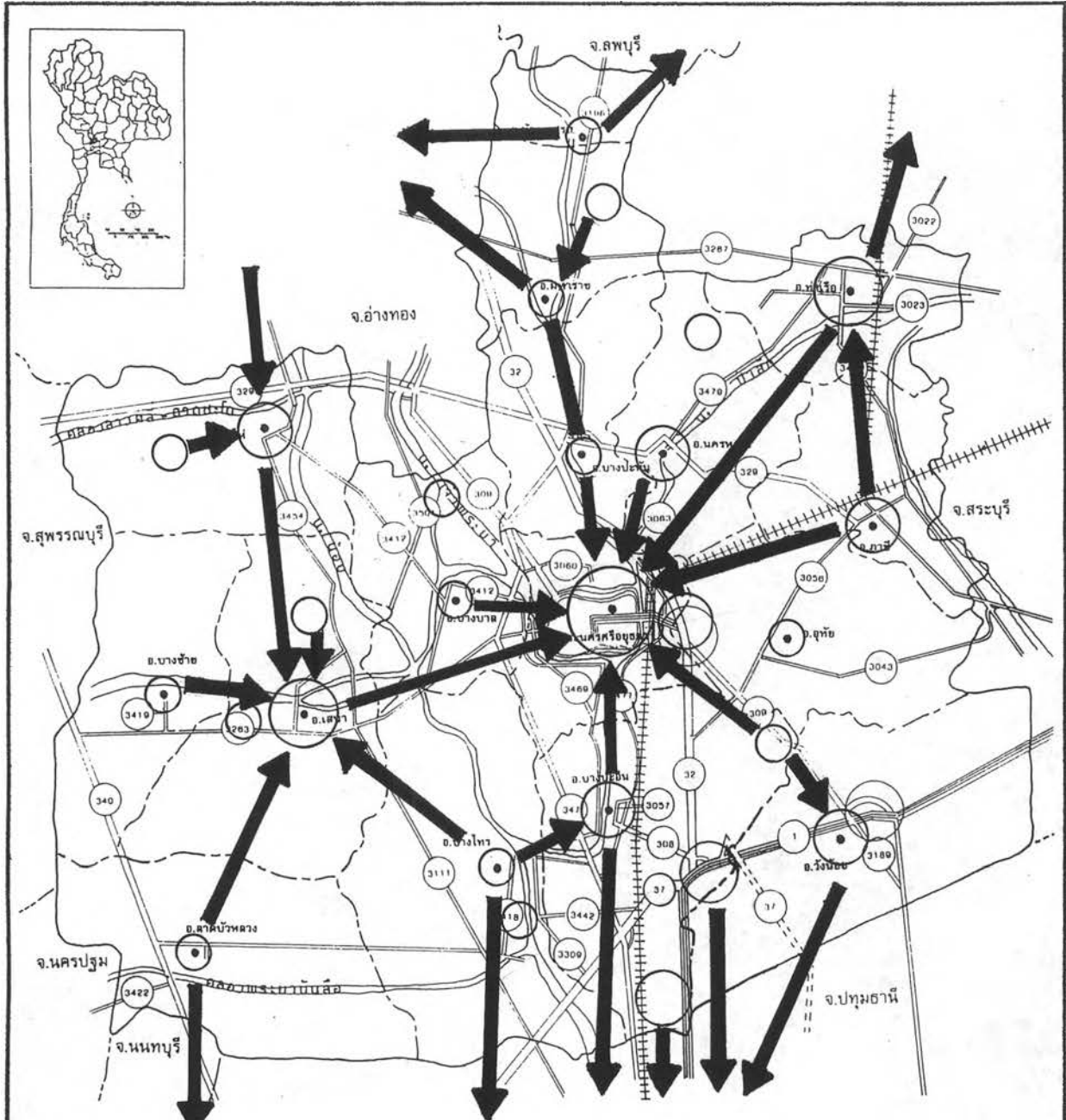
ชุมชนลำดับที่ 1 มี 1 ชุมชน คือ เทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา เป็นชุมชน ที่สำคัญที่สุด ของจังหวัดเป็นศูนย์กลางการบริหาร บริการ การค้า การท่องเที่ยว และสถาบันทาง การเงินที่สำคัญให้กับนักลงทุนของจังหวัด และเนื่องจาก เทศบาลเมืองนครศรีอยุธยาตั้งอยู่เกือบ กึ่งกลางของจังหวัด จึงทำให้ชุมชนนี้ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง และมีเขตอิทธิพลในการให้บริการให้ กับประชาชนของจังหวัดได้เกือบทั่วถึง นอกจากนี้ยังมีชุมชนขนาดเล็กทางด้านเหนือของจังหวัดที่ ตั้งอยู่ใกล้กับจังหวัดอ่างทอง และชุมชนทางด้านใต้ของจังหวัด ซึ่งอยู่ภายใต้เขตอิทธิพลของ กรุงเทพมหานคร

ชุมชนลำดับที่ 2 มี 2 ชุมชนคือ เทศบาลตำบลท่าเรือ และเทศบาลเมือง เสนา เทศบาลทั้ง 2 แห่ง เป็นชุมชนทางน้ำที่สำคัญมาตั้งแต่อดีต เทศบาลตำบลท่าเรือตั้งอยู่บนฝั่ง แม่น้ำป่าสัก เทศบาลเมืองเสนาตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำน้อย แม่น้ำทั้งสองเป็นแม่น้ำสายสำคัญ ทั้ง 2 ชุม ชนจึงเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญ

ชุมชนท่าเรือ นอกจากจะเป็นชุมชนที่สำคัญทางน้ำ ยังเป็นชุมชนที่เป็นที่ตั้งของสถานีรถไฟ ตั้งอยู่ห่างจาก อ.พระนครศรีอยุธยา โดยทางรถไฟประมาณ 30 กม. และโดยทางรถยนต์ประมาณ 70 กม. เป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม และคลังสินค้าเกษตร สินค้าเหล่านี้ส่วนมากจะขนส่งเข้ากรุงเทพมหานคร และส่งต่อไปยังต่างประเทศโดยทางเรือ ซึ่งมีค่าขนส่งถูกกว่า และได้ปริมาณมากกว่าการขนส่งโดยทางรถยนต์หรือทางรถไฟ ในสมัยกรุงศรีอยุธยา และกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น แม่น้ำป่าสักยังเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญในการติดต่อระหว่างอ.พระนครศรีอยุธยา และ อ.ท่าเรือ ความสำคัญของการคมนาคมยังคงมีความสำคัญจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

เทศบาลเมืองเสนา เป็นชุมชนสำคัญมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เนื่องจากชุมชนเสนาเป็นจุดตัดของแม่น้ำน้อย และคลองสำคัญต่างๆ เช่น คลองเจ้าเจ็ด ซึ่งสามารถติดต่อได้ถึงอ.บางปลาหมอ จังหวัดสุพรรณบุรี คลองบางบาล คลองบางหลวง คลองรางจระเข้ คลองชานา ในสมัยกรุงศรีอยุธยา และกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น การคมนาคมทางน้ำมีความสำคัญมาก ทำให้การติดต่อกับกรุงเทพมหานครทำได้สะดวก ด้วยการอาศัยแม่น้ำลำคลองเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญจึงทำให้ชุมชนเสนามีความสำคัญเป็นศูนย์กลางการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า ที่มีขอบข่ายการบริการที่กว้างไกลไปตามแม่น้ำลำคลองสายต่างๆ ประกอบกับชุมชนเสนาเป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่สุดในบริเวณพื้นที่ทางด้านตะวันตกของจังหวัด สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยทำให้ชุมชนเสนา ยังคงมีความเป็นศูนย์กลางการบริการที่สำคัญมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีโรงสีข้าวขนาดใหญ่หลายโรง ซึ่งเป็นปัจจัยเสริมให้ชุมชนเสนามีความสำคัญมากยิ่งขึ้น และยังมีเส้นทางสายสำคัญเชื่อมต่อระหว่าง เสนา-ผักไห่, เสนา-อยุธยา, เสนา-สุพรรณบุรี, เสนา-สามโคก-ปทุมธานี-กรุงเทพมหานคร ด้วยเส้นทางดังกล่าวทำให้ชุมชนเสนาเป็นศูนย์กลางการบริการสินค้าเฉพาะอย่างให้กับประชาชนของอำเภอใกล้เคียง เช่นประชาชนของอ.ผักไห่ อ.บางซ้าย และประชาชนบางส่วนของอ.บางบาล และอ.บางไทร

ชุมชนลำดับที่ 3 มี 6 ชุมชนเป็นชุมชนที่เป็นที่ตั้งอำเภอ 5 แห่ง คือ สุขาภิบาลบ้านเลน สุขาภิบาลลำตาเสา สุขาภิบาลโคกม่วง สุขาภิบาลนครหลวง และสุขาภิบาลผักไห่ ชุมชนเหล่านี้จึงมีบทบาทเป็นศูนย์กลางการบริหารและบริการในระดับอำเภอ และมีบทบาทเฉพาะ เช่นเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม มีสถานที่ท่องเที่ยว หรือเป็นชุมทางการคมนาคม เป็นต้น ชุมชนพระอินทราชา เป็นชุมชนซึ่งไม่ได้เป็นสถานที่ตั้งอำเภอ แต่ชุมชนนี้มีความเจริญเท่าเทียมกับชุมชนที่เป็นเทศบาล เนื่องจากเป็นชุมชนทางแยกของเส้นทางหลวงแผ่นดิน

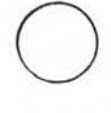
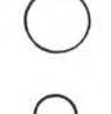
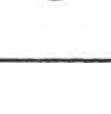

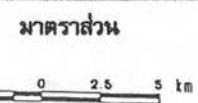
ที่มา : การวิเคราะห์

การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.22 ลำดับความสำคัญชุมชน พ.ศ.2528

สัญลักษณ์

- ชุมชนศูนย์กลางลำดับที่ 1
- ชุมชนศูนย์กลางลำดับที่ 2
- ชุมชนศูนย์กลางลำดับที่ 3
- ชุมชนศูนย์กลางลำดับที่ 4

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมายเลข 32 และ 1 ซึ่งเป็นเส้นทางสายประธานไปยังจังหวัดต่างๆ ในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ในบริเวณชุมชนยังเป็นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่เป็นจำนวนมาก

ชุมชนลำดับที่ 4 มี 14 ชุมชน ชุมชนในกลุ่มนี้จะเป็นชุมชนขนาดเล็กเป็นศูนย์กลางในการให้บริการสินค้าขั้นพื้นฐานให้กับประชาชนโดยรอบ ชุมชนในกลุ่มนี้ส่วนมากจะตั้งอยู่ไม่ไกลจากชุมชนขนาดใหญ่มากนัก กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมมีน้อย เป็นสุขาภิบาลซึ่งเป็นศูนย์กลางการบริหารในระดับอำเภอ 7 แห่ง คือ สุขาภิบาลมหาราช สุขาภิบาลโคกม่วง สุขาภิบาลอุทัย สุขาภิบาลบ้านแพรก สุขาภิบาลบางไทร สุขาภิบาลผักไห่ และสุขาภิบาลบางซ้าย เป็นสุขาภิบาลซึ่งไม่ได้เป็นที่ตั้งอำเภออีก 8 แห่ง คือ สุขาภิบาลหัวเวียง สุขาภิบาลเจ้าเจ็ด สุขาภิบาลบ้านสร้าง สุขาภิบาลราชคราม สุขาภิบาลมหาพรหมณ์ สุขาภิบาลโรงช้าง สุขาภิบาลลาดชะโด และสุขาภิบาลอรัญญิก

3.8.3 โครงสร้างประชากร

โครงสร้างประชากรพิจารณาจาก อายุ เพศ โดยแบ่งช่วงอายุประชากรเป็น 3 ช่วง คือ คือประชากรวัยเด็กอายุ 0-14 ปี วัยแรงงานอายุ 15-59 ปี และวัยชราอายุ 60 ปีขึ้นไป

โครงสร้างประชากรจังหวัด

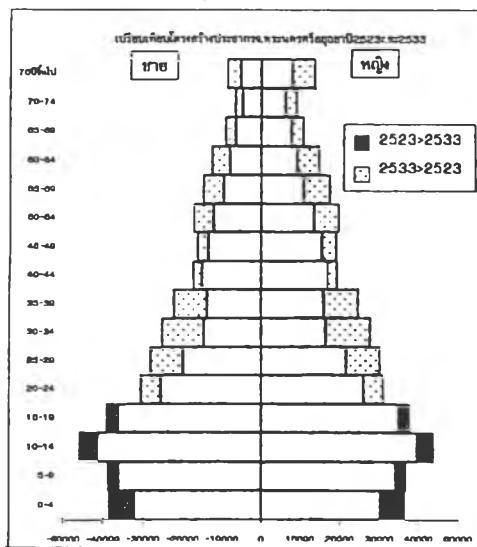
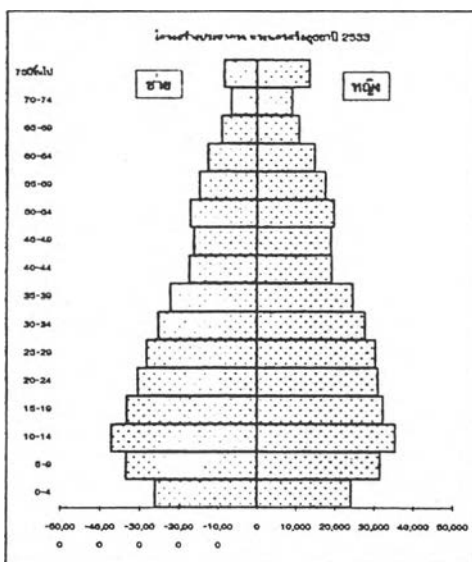
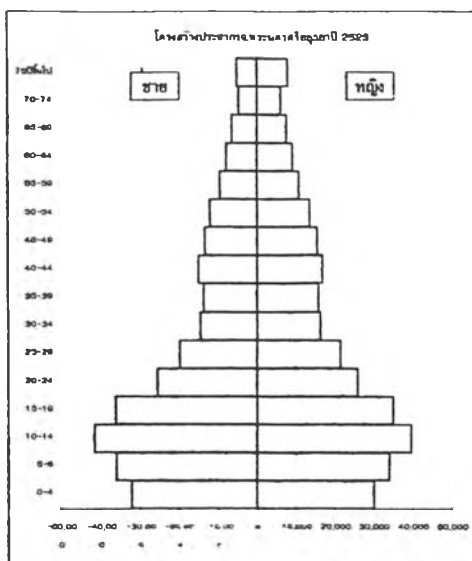
จากการสำมะโนประชากรและการเคหะปี พ.ศ. 2523 ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่ามีประชากรรวมทั้งสิ้น 602,021 คนเป็นประชากรในวัยพึ่งพิง คือวัยเด็ก 213,510 คน วัยชรา 55,730 คน รวมเป็น 269,240 คน (ร้อยละ 44.72) เป็นประชากรวัยแรงงาน 332,781 คน (ร้อยละ 55.28) และประชากรในวัยแรงงานทุก 10 คน ต้องรับภาระเลี้ยงดูประชากรวัยพึ่งพิง 8 คน

ในการสำมะโนประชากรและการเคหะปี พ.ศ. 2533 พบว่า มีประชากรทั้งสิ้น 700,649 คน เป็นประชากรวัยพึ่งพิง คือวัยเด็ก 187,373 คน วัยชรา 85,800 คน รวมเป็น 273,173 คน (ร้อยละ 38.99) ประชากรวัยแรงงานมี 427,476 คน (ร้อยละ 61.01) ประชากรในวัยแรงงานทุก 10 คนต้องรับภาระเลี้ยงดูวัยพึ่งพิง 6.4 คน

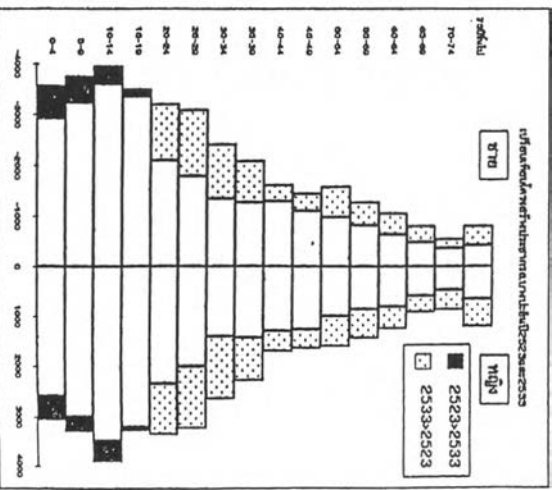
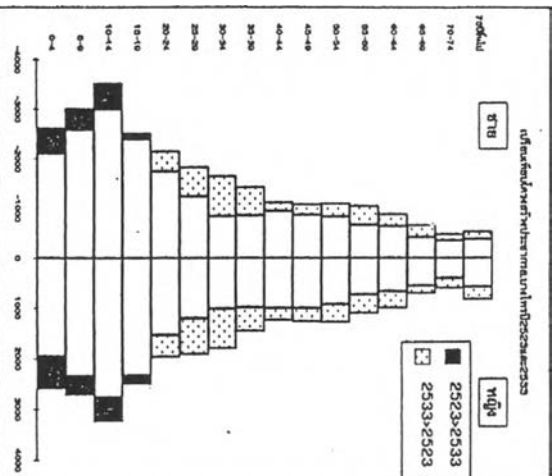
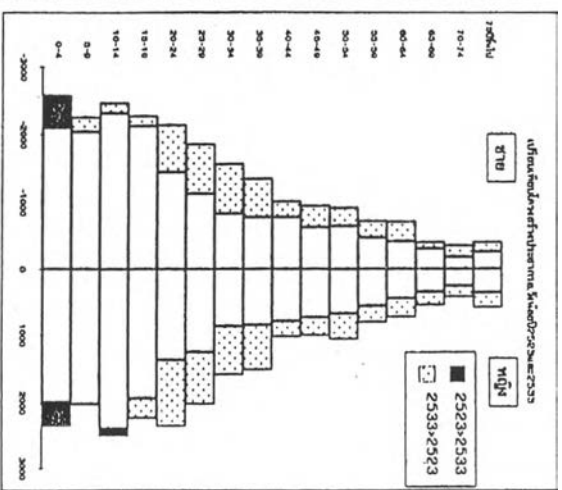
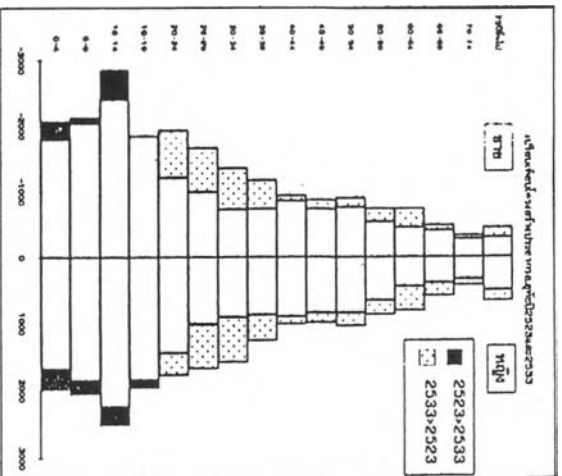
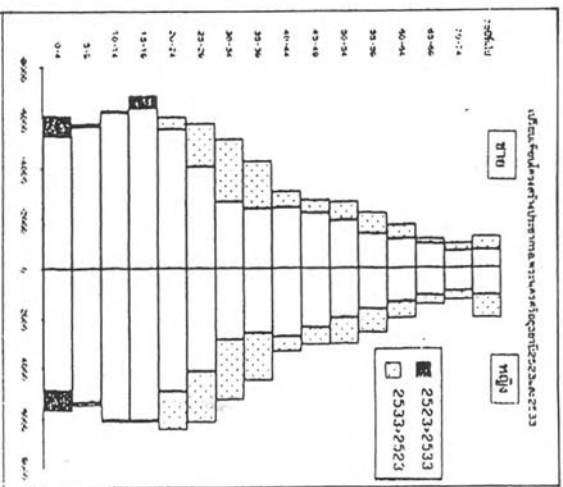
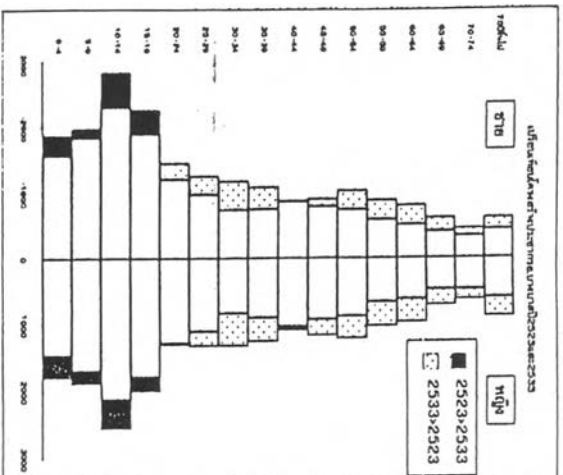
และจากรายงานสถิติจังหวัด พ.ศ. 2538 พบว่า ในปี พ.ศ.2537 มีประชากรทั้งสิ้น 671,451 คน เป็นประชากรวัยพึ่งพิง คือวัยเด็ก 151,105 คน วัยชรา 67,682 คน รวมเป็น 218,787 คน (ร้อยละ 32.58) ประชากรวัยแรงงานมี 426,482 คน (ร้อยละ 67.42) ประชากรในวัยแรงงานทุก 10 คนต้องรับภาระเลี้ยงดูวัยพึ่งพิง 5.1 คน

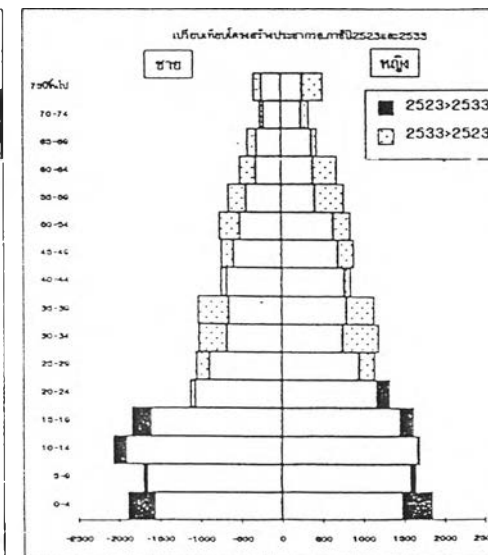
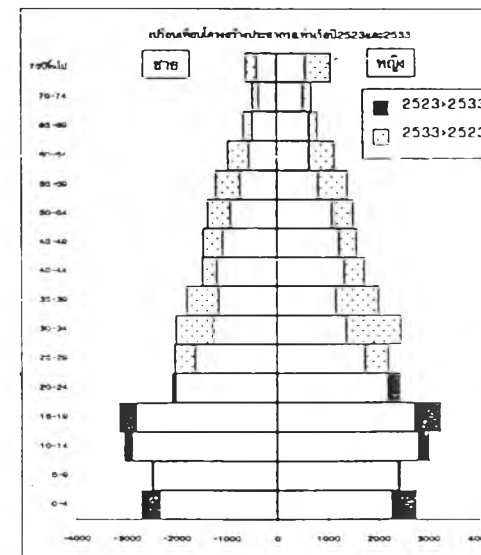
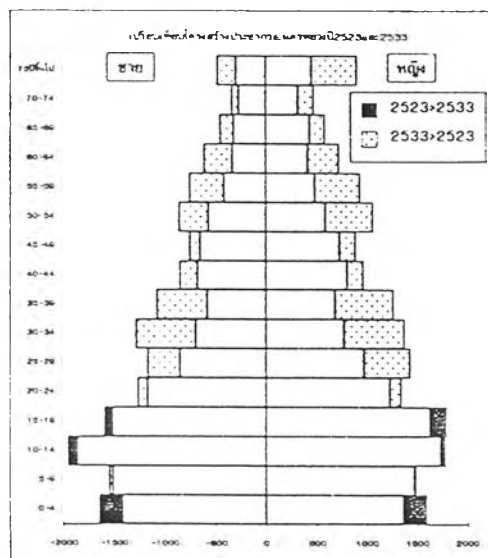
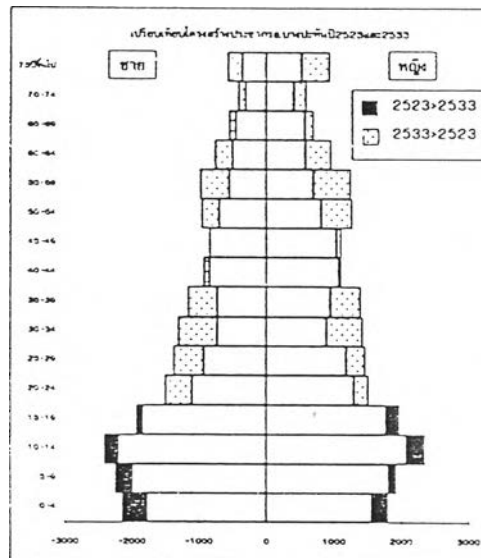
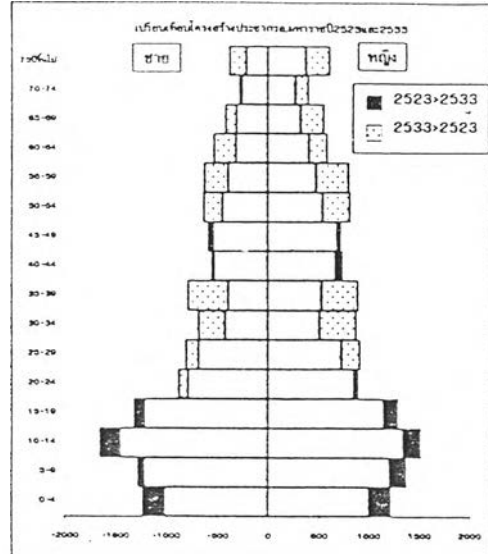
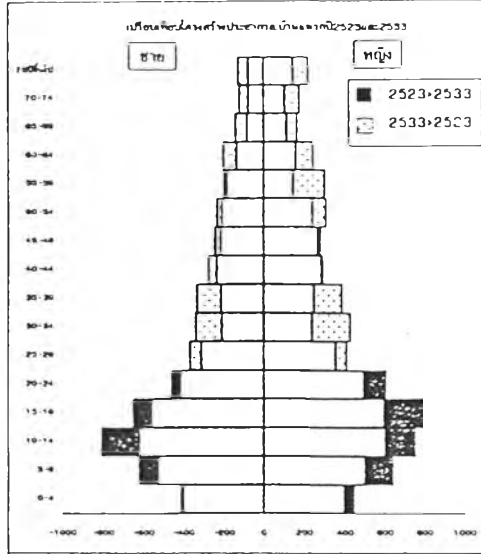
เมื่อนำโครงสร้างประชากรรายอำเภอ พ.ศ. 2523 เทียบกับ พ.ศ. 2533 ในลักษณะทับซ้อน (Overlay) พบว่าโครงสร้างประชากรในปี 2533 มีประชากรในวัย

แผนภูมิที่ 3.5 โครงสร้างประชากร รายอำเภอ พ.ศ.2523 และ 2533

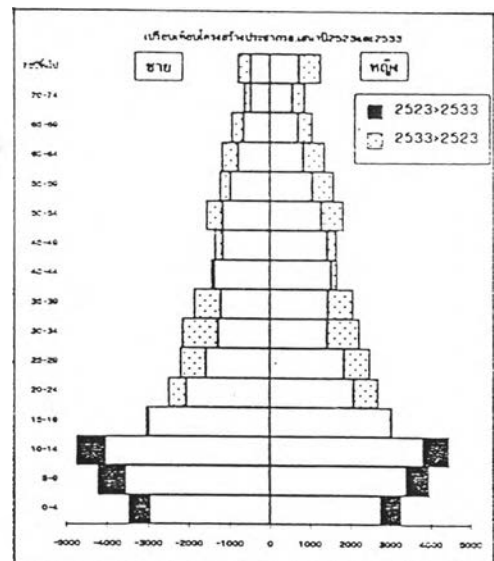
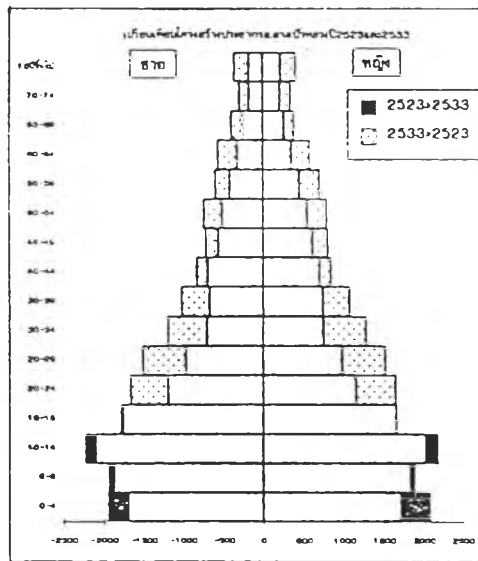
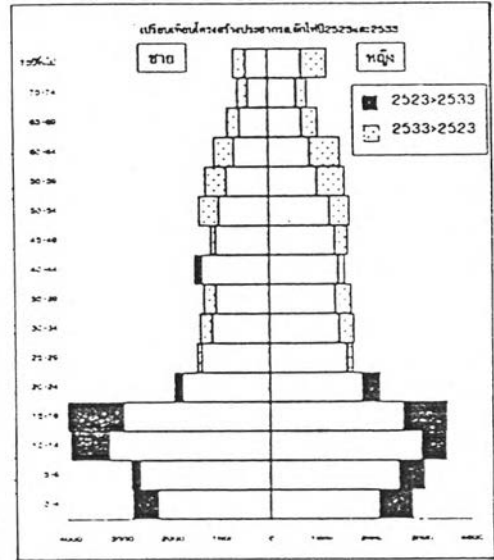
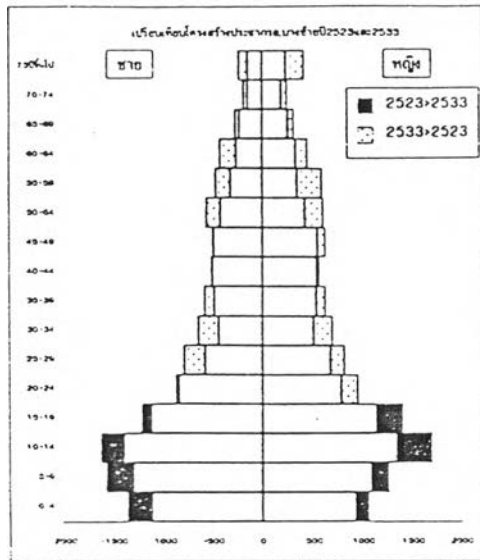

แผนภูมิที่ 3. 5 (ต่อ)

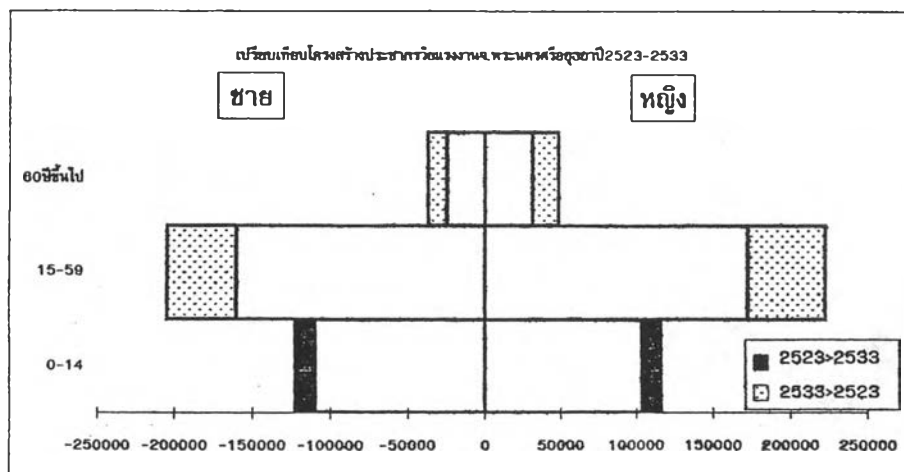
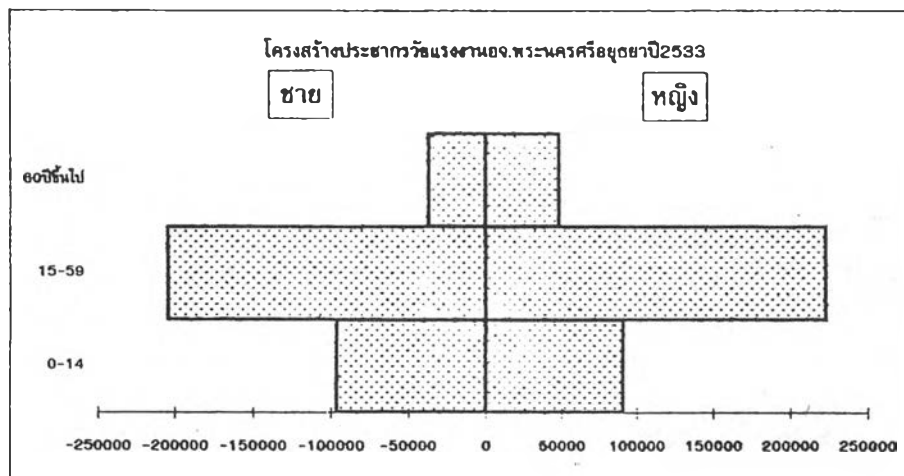
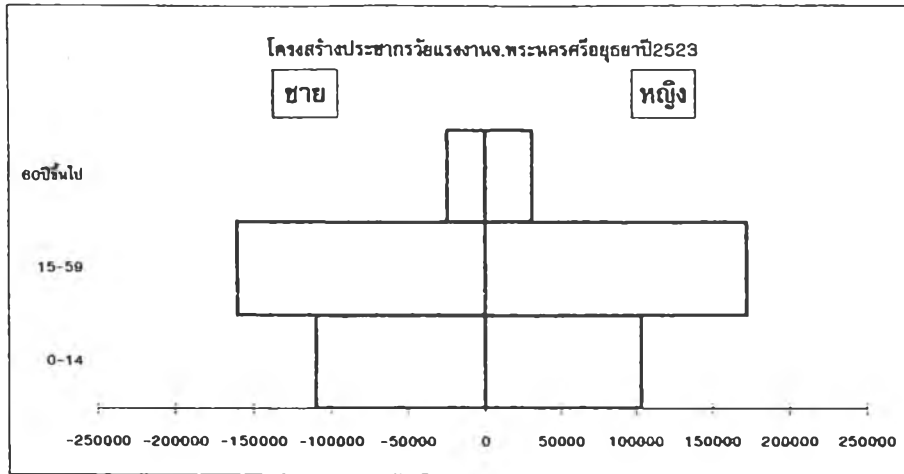

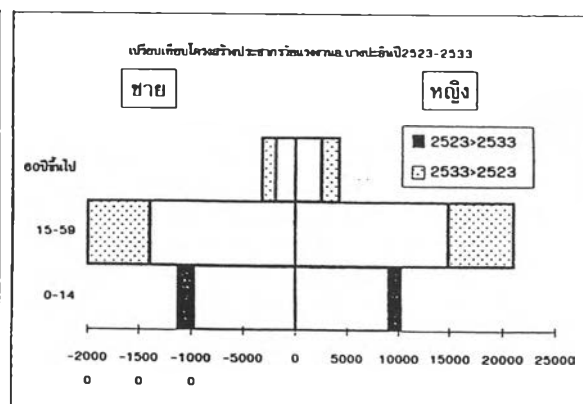
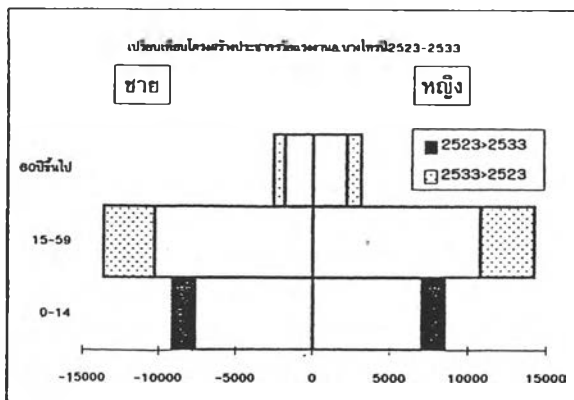
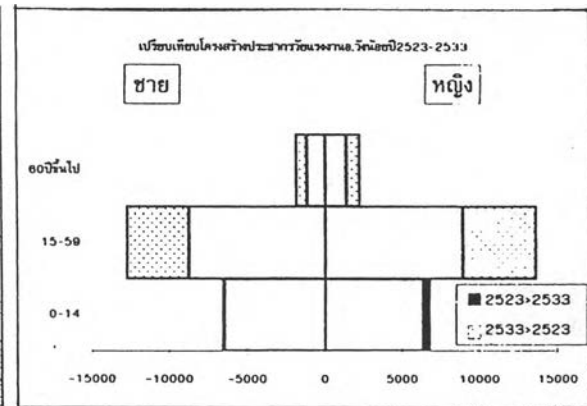
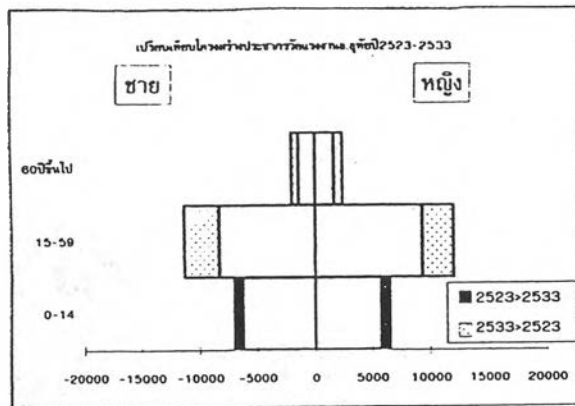
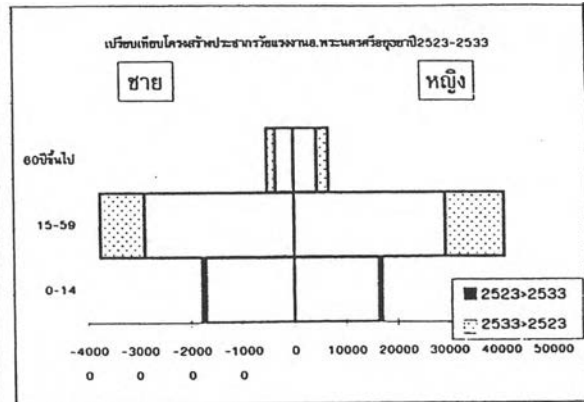
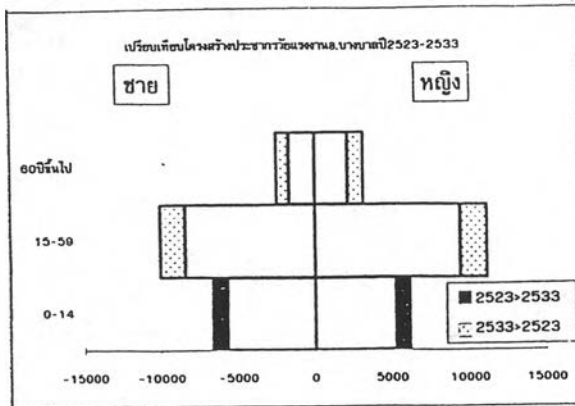
แผนภูมิที่ 3. 5 (ต่อ)

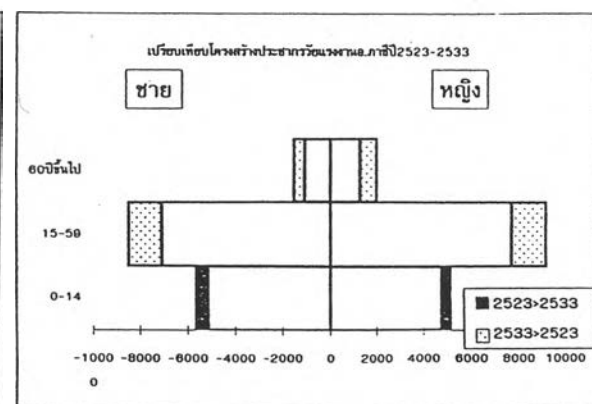
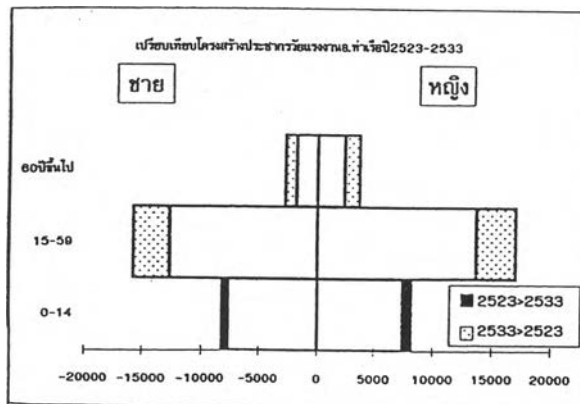
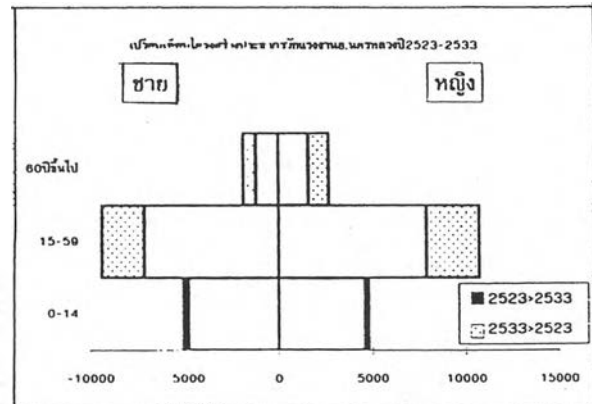
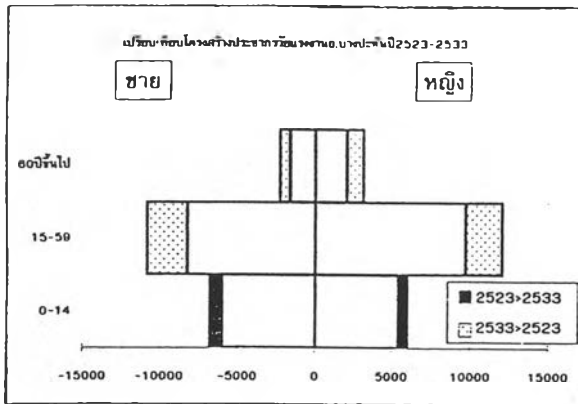
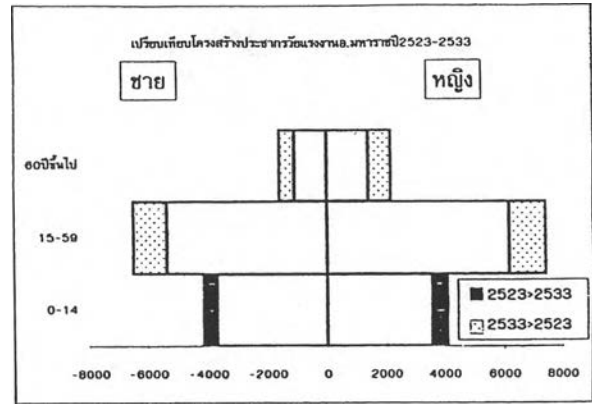
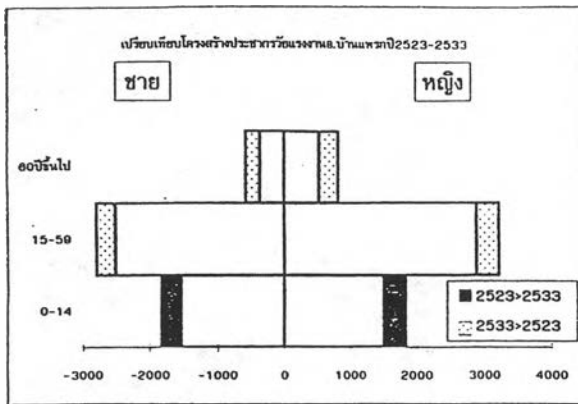
แผนภูมิที่ 3.6 โครงสร้างประชากรวัยแรงงาน พ.ศ.2523 และ2533

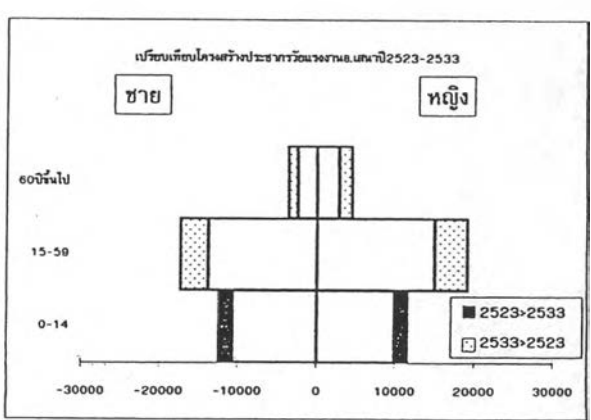
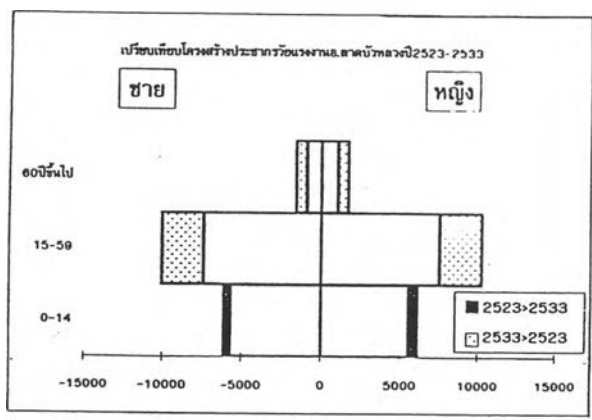
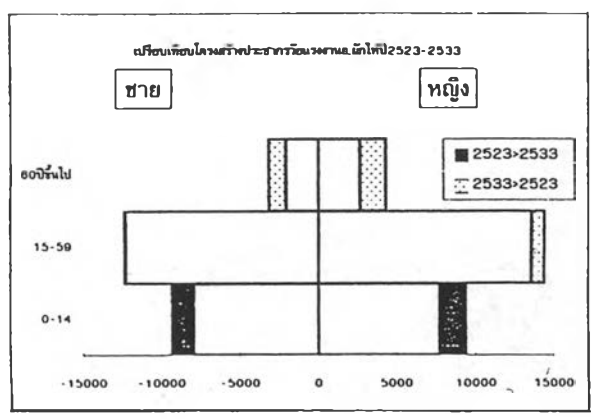
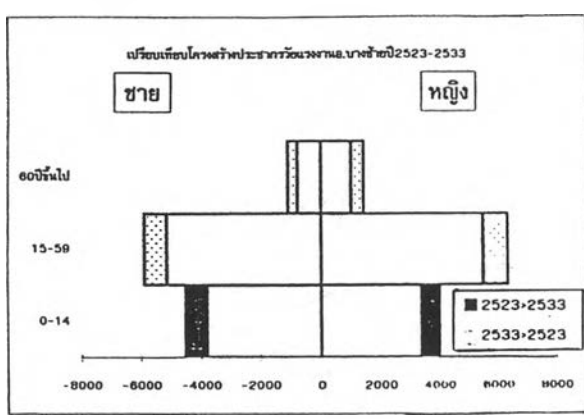
แผนภูมิที่ 3.6 (ต่อ)

แผนภูมิที่ 3.6 (ต่อ)

แผนภูมิที่ 3.6 (ต่อ)

แรงงานเพิ่มขึ้นทุกอำเภอ และทุกอำเภอมีภาวะเลี้ยงดูวัยพึ่งพิงลดลง แสดงถึงการพัฒนาของความ เป็นเมืองของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีแรงดึงดูดแรงงานให้อยู่ในพื้นที่ได้เพิ่มมากขึ้น

แม้สภาพโครงสร้างประชากรเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น แต่ดัชนี จรณ จากตารางที่ 3.24 แสดงการเปลี่ยนแปลงหมวดอายุ ภายได้เงื่อนไขที่ไม่มี การตายของประชากร จะพบว่าประชากรในช่วงอายุ 15-34 ในปี 2533 ลดลงทุกอำเภอ แสดงถึงการอพยพโยกย้าย ประชากรช่วงอายุดังกล่าวออกนอกพื้นที่ ซึ่งออกไปหางานทำและไปศึกษานอกพื้นที่ เนื่อง จากจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร จึงได้รับอิทธิพลจากเมืองหลวงดึงดูด ประชากรไป

จากตารางที่ 3.24 พบว่า มีการอพยพโยกย้ายออกจากพื้นที่ อ.ผักไห่ สูงมาก รองลงมาคือ อ.บางซ้าย อ.เสนา อ.บางบาลและ อ.บางไทร เป็นต้น

3.8.3 การย้ายถิ่น

พิจารณาจากสำมะโนประชากรและเคหะ ปี 2533 แล้ว จะพบว่าประชากร ส่วนใหญ่หรือราวร้อยละ 89.4 ของประชากรทั้งหมดอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล มีเพียงร้อยละ 10.6 เท่านั้นที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล และเมื่อดูถึงการย้ายถิ่นของประชากรระหว่างปี 2528-2533 พบ ว่าประชากรที่ย้ายจากจังหวัดอื่น เข้ามาอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีประมาณ 21,764 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 โดยในเขตเทศบาลมีการย้ายเข้ามาจากจังหวัดอื่นประมาณร้อยละ 9.5 ของ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลมีเพียงร้อยละ 2.3 ที่ย้ายมาจากจังหวัด อื่น ซึ่งเมื่อพิจารณารายละเอียดในการย้ายภูมิลำเนาแล้วจะเป็นดังนี้

1) ประชากรที่ย้ายภูมิลำเนาจำแนกตามสถานที่เกิด พบว่าผู้ที่อยู่ใน จังหวัดที่เกิดในปี 2533 จำนวน 644,085 คน แบ่งเป็นผู้ที่ไม่เคยย้ายถิ่นตั้งแต่ปี 2528 จำนวน 618,776 คน ย้ายภายในจังหวัด 10,228 คน ย้ายมาจากจังหวัดอื่น 2,378 คน ไม่ทราบจังหวัดที่ ย้ายมา 4,691 คน ย้ายมาจากต่างประเทศ 28 คน ไม่ทราบว่าย้ายถิ่นหรือไม่ 7,984 คน ส่วนผู้ที่ไม่ อาศัยในจังหวัดที่เกิดในปี 2533 จำนวน 49,855 คน แยกเป็นไม่เคยย้ายถิ่นตั้งแต่ปี 2528 จำนวน 34,056 คน ย้ายภายในจังหวัด 884 คน ย้ายมาจากจังหวัดที่เกิด 11,189 คน ย้ายมาจากจังหวัด อื่น 2,599 คน ไม่ทราบจังหวัดที่ย้ายมา 836 คน ย้ายมาจากต่างประเทศ 8 คน ไม่ทราบว่าย้ายถิ่น หรือไม่ 283 คน ไม่ทราบจังหวัดที่เกิด 5,655 คน เกิดต่างประเทศ 1,106 คน และไม่ทราบ 588 คน

2) ประชากรที่ย้ายภูมิลำเนาจำแนกตามสถานที่อยู่ก่อนย้าย จากจำนวน 33,005 คน หรือร้อยละ 4.7 แบ่งเป็นย้ายภายในจังหวัด 11,127 คน (ภายในอำเภอ 5,845 คน

ตารางที่ 3.24 การย้ายถิ่นของประชากรวัยแรงงาน พ.ศ.2523-2533

อำเภอ	ช่วงอายุ	ประชากร (คน)	ช่วงอายุ	ประชากร (คน)	ประชากรที่ อพยพ (คน)	อำเภอ	ช่วงอายุ	ประชากร (คน)	ช่วงอายุ	ประชากร (คน)	ประชากรที่ อพยพ (คน)
	พ.ศ. 2523		พ.ศ. 2533				พ.ศ. 2523		พ.ศ. 2533		
เมืองพระนครศรีอยุธยา	รวม	97,814		102,314	4,500	ภาชี	รวม	26,497		24,643	1,854
	0-4	10,130	10-14	12,236	2,106		0-4	3,052	10-14	3,451	399
	5-9	10,975	15-19	12,024	1,049		5-9	3,247	15-19	2,676	571
	10-14	12,246	20-24	12,460	214		10-14	3,590	20-24	2,143	1,447
	15-19	12,425	25-29	11,889	536		15-19	3,069	25-29	2,202	867
	20-24	10,455	30-34	10,273	182		20-24	2,246	30-34	2,219	27
	25-29	8,224	35-39	8,779	555		25-29	1,852	35-39	2,170	318
	30-34	5,558	40-44	6,432	874		30-34	1,431	40-44	1,604	173
	35-39	4,996	45-49	5,822	826		35-39	1,453	45-49	1,635	182
	40-44	5,172	50-54	5,719	547		40-44	1,451	50-54	1,623	172
	45-49	4,596	55-59	4,826	230		45-49	1,285	55-59	1,425	140
	50-54	3,895	60-64	3,746	149		50-54	1,152	60-64	1,192	40
	55-59	2,994	65-69	2,606	388		55-59	842	65-69	843	1
	60-64	2,521	70-74	2,249	272		60-64	694	70-74	606	88
	65-69	2,053	75-79	1,577	476		65-69	674	75-79	439	235
70-74	1,574	> 80	1,676	102	70-74	459	> 80	415	44		
ท่าเรือ	รวม	44,728		44,558	170	นพพราหมณ์	รวม	20,640		20,104	536
	0-4	4,604	10-14	5,310	706		0-4	2,019	10-14	2,429	410
	5-9	4,863	15-19	4,703	160		5-9	2,423	15-19	2,129	294
	10-14	5,687	20-24	3,893	1,794		10-14	2,795	20-24	1,688	1,107
	15-19	5,547	25-29	4,221	1,326		15-19	2,360	25-29	1,714	646
	20-24	4,202	30-34	4,463	261		20-24	1,640	30-34	1,559	81
	25-29	3,361	35-39	3,801	440		25-29	1,409	35-39	1,675	266
	30-34	2,617	40-44	3,201	584		30-34	930	40-44	1,146	216
	35-39	2,299	45-49	3,040	741		35-39	918	45-49	1,143	225
	40-44	2,524	50-54	2,888	364		40-44	1,202	50-54	1,448	246
	45-49	2,303	55-59	2,604	301		45-49	1,224	55-59	1,424	200
	50-54	2,003	60-64	2,108	105		50-54	984	60-64	1,115	131
	55-59	1,541	65-69	1,474	67		55-59	865	65-69	965	100
	60-64	1,189	70-74	1,171	18		60-64	718	70-74	678	40
	65-69	1,121	75-79	827	294		65-69	624	75-79	493	131
	70-74	867	> 80	854	13		70-74	529	> 80	498	31
นครหลวง	รวม	26,422		28,162	1,740	ลาดบัวหลวง	รวม	27,774		27,506	268
	0-4	2,773	10-14	3,468	695		0-4	3,405	10-14	3,835	430
	5-9	2,982	15-19	2,897	85		5-9	3,708	15-19	3,452	256
	10-14	3,595	20-24	2,598	997		10-14	4,126	20-24	3,318	808
	15-19	3,135	25-29	2,593	542		15-19	3,420	25-29	3,035	385
	20-24	2,387	30-34	2,650	263		20-24	2,335	30-34	2,470	135
	25-29	1,821	35-39	2,331	510		25-29	1,937	35-39	2,093	156
	30-34	1,473	40-44	1,817	344		30-34	1,445	40-44	1,668	223
	35-39	1,267	45-49	1,644	377		35-39	1,396	45-49	1,517	121
	40-44	1,482	50-54	1,913	431		40-44	1,382	50-54	1,517	135
	45-49	1,382	55-59	1,685	303		45-49	1,160	55-59	1,292	132
	50-54	1,154	60-64	1,338	184		50-54	1,050	60-64	1,143	99
	55-59	894	65-69	1,033	139		55-59	854	65-69	777	77
	60-64	743	70-74	809	66		60-64	660	70-74	627	33
	65-69	748	75-79	665	83		65-69	515	75-79	361	154
	70-74	586	> 80	721	135		70-74	381	> 80	401	20

ตารางที่ 3.24 (ต่อ)

อำเภอ	ช่วงอายุ พ.ศ. 2523	ประชากร (คน)	ช่วงอายุ พ.ศ. 2533	ประชากร (คน)	ประชากรที่ อพยพ (คน)	อำเภอ	ช่วงอายุ พ.ศ. 2523	ประชากร (คน)	ช่วงอายุ พ.ศ. 2533	ประชากร (คน)	ประชากรที่ อพยพ (คน)
บางซ้าย	รวม	19,179		16,950	2,229	วังน้อย	รวม	32,536		35,253	2,717
	0-4	2,031	10-14	2,164	133		0-4	4,084	10-14	4,741	657
	5-9	2,383	15-19	1,805	478		5-9	4,050	15-19	4,496	446
	10-14	2,736	20-24	1,806	930		10-14	4,705	20-24	4,492	213
	15-19	2,255	25-29	1,597	658		15-19	4,051	25-29	3,881	170
	20-24	1,618	30-34	1,330	288		20-24	2,816	30-34	3,153	337
	25-29	1,246	35-39	1,202	44		25-29	2,376	35-39	2,868	492
	30-34	943	40-44	1,073	130		30-34	1,687	40-44	2,044	357
	35-39	1,012	45-49	1,111	99		35-39	1,613	45-49	1,947	334
	40-44	1,035	50-54	1,158	123		40-44	1,550	50-54	1,975	425
	45-49	1,028	55-59	1,057	29		45-49	1,344	55-59	1,519	175
	50-54	834	60-64	874	40		50-54	1,311	60-64	1,438	127
	55-59	655	65-69	584	71		55-59	1,015	65-69	950	65
	60-64	590	70-74	441	149		60-64	849	70-74	768	81
	65-69	479	75-79	336	143		65-69	648	75-79	482	166
	70-74	334	> 80	312	22		70-74	437	> 80	498	62
บางพริก	รวม	9,151		8,298	853	บางปะหัน	รวม	32,175		33,588	1,413
	0-4	799	10-14	877	78		0-4	3,340	10-14	3,459	119
	5-9	1,027	15-19	871	156		5-9	3,811	15-19	2,819	992
	10-14	1,218	20-24	759	459		10-14	4,291	20-24	3,349	942
	15-19	1,153	25-29	776	377		15-19	3,619	25-29	2,997	622
	20-24	909	30-34	764	145		20-24	2,397	30-34	2,826	429
	25-29	666	35-39	719	53		25-29	2,104	35-39	2,723	619
	30-34	444	40-44	567	123		30-34	1,613	40-44	2,544	931
	35-39	458	45-49	524	66		35-39	1,673	45-49	2,032	359
	40-44	518	50-54	543	25		40-44	1,911	50-54	1,940	29
	45-49	481	55-59	501	20		45-49	1,870	55-59	2,219	349
	50-54	446	60-64	447	1		50-54	1,506	60-64	2,227	721
	55-59	324	65-69	305	19		55-59	1,246	65-69	1,716	470
	60-64	290	70-74	296	6		60-64	1,068	70-74	1,233	165
	65-69	197	75-79	156	41		65-69	1,013	75-79	733	280
	70-74	221	> 80	193	28		70-74	713	> 80	771	58
บางไทร	รวม	38,813		38,279	534	บางปะอิน	รวม	48,461		54,794	6,333
	0-4	4,046	10-14	4,759	713		0-4	5,497	10-14	6,324	827
	5-9	4,915	15-19	4,410	505		5-9	6,218	15-19	6,366	148
	10-14	5,765	20-24	4,111	1,654		10-14	7,093	20-24	6,564	529
	15-19	4,714	25-29	3,746	968		15-19	6,470	25-29	6,323	147
	20-24	3,272	30-34	3,448	176		20-24	4,444	30-34	5,046	602
	25-29	2,434	35-39	2,891	457		25-29	3,800	35-39	4,383	583
	30-34	1,858	40-44	2,365	507		30-34	277	40-44	3,332	3,055
	35-39	1,835	45-49	2,354	519		35-39	2,720	45-49	3,112	392
	40-44	1,948	50-54	2,375	427		40-44	2,607	50-54	3,189	582
	45-49	1,871	55-59	2,143	272		45-49	2,367	55-59	2,728	361
	50-54	1,748	60-64	1,883	135		50-54	1,968	60-64	2,301	333
	55-59	1,386	65-69	1,367	19		55-59	1,665	65-69	1,712	47
	60-64	1,299	70-74	1,064	235		60-64	1,435	70-74	1,400	35
	65-69	968	75-79	711	257		65-69	1,066	75-79	952	114
	70-74	754	> 80	652	102		70-74	834	> 80	1,062	228

ตารางที่ 3.24 (ต่อ)

อำเภอ	ช่วงอายุ พ.ศ. 2523	ประชากร (คน)	ช่วงอายุ พ.ศ. 2533	ประชากร (คน)	ประชากรที่ อพยพ (คน)	อำเภอ	ช่วงอายุ พ.ศ. 2523	ประชากร (คน)	ช่วงอายุ พ.ศ. 2533	ประชากร (คน)	ประชากรที่ อพยพ (คน)
ฝักไถ่	รวม	45,217		39,258	- 5,959	เสนา	รวม	63,375		51,082	- 2,293
	0-4	4,394	10-14	4,979	585		0-4	5,728	10-14	6,563	835
	5-9	5,135	15-19	3,589	- 1,546		5-9	6,980	15-19	6,043	- 937
	10-14	6,197	20-24	3,071	- 3,126		10-14	7,873	20-24	5,171	- 2,702
	15-19	5,547	25-29	3,076	- 2,471		15-19	6,021	25-29	4,683	- 1,338
	20-24	3,572	30-34	3,042	- 530		20-24	4,128	30-34	4,377	249
	25-29	2,867	35-39	2,916	49		25-29	3,402	35-39	3,926	524
	30-34	2,507	40-44	2,666	159		30-34	2,682	40-44	3,088	406
	35-39	2,351	45-49	2,699	348		35-39	2,644	45-49	2,995	351
	40-44	2,692	50-54	2,985	293		40-44	2,882	50-54	3,382	500
	45-49	2,337	55-59	2,747	410		45-49	2,587	55-59	2,802	215
	50-54	2,177	60-64	2,484	307		50-54	2,445	60-64	2,534	89
	55-59	1,783	65-69	1,777	- 6		55-59	2,010	65-69	1,990	- 20
	60-64	1,488	70-74	1,379	- 109		60-64	1,608	70-74	1,487	- 121
	65-69	1,215	75-79	918	- 296		65-69	1,353	75-79	1,038	- 315
	70-74	955	> 80	929	- 26		70-74	1,032	> 80	1,003	- 29
สุทัย	รวม	32,951		31,756	- 1,195	บางบาล	รวม	31,675		30,415	- 1,260
	0-4	3,470	10-14	3,931	461		0-4	3,023	10-14	3,472	449
	5-9	3,873	15-19	3,557	- 316		5-9	3,530	15-19	3,071	- 459
	10-14	4,679	20-24	3,706	- 973		10-14	4,429	20-24	2,752	- 1,677
	15-19	3,678	25-29	3,336	- 342		15-19	3,667	25-29	2,567	- 1,100
	20-24	3,647	30-34	2,933	- 714		20-24	2,482	30-34	2,495	13
	25-29	2,001	35-39	2,432	431		25-29	2,073	35-39	2,330	257
	30-34	1,619	40-44	1,953	334		30-34	1,574	40-44	1,824	250
	35-39	1,599	45-49	1,868	269		35-39	1,642	45-49	2,063	421
	40-44	1,748	50-54	1,948	200		40-44	1,885	50-54	2,234	349
	45-49	1,565	55-59	1,602	37		45-49	1,714	55-59	1,915	201
	50-54	1,591	60-64	1,548	- 43		50-54	1,613	60-64	1,780	167
	55-59	1,195	65-69	1,074	- 121		55-59	1,249	65-69	1,331	82
	60-64	892	70-74	752	- 140		60-64	1,122	70-74	1,081	- 41
	65-69	794	75-79	551	- 243		65-69	870	75-79	674	- 196
	70-74	600	> 80	565	- 35		70-74	802	> 80	826	24

ที่มา:สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากต่างอำเภอ 4,127 คน ไม่ทราบอำเภอ 1,155 คน) ย้ายมาจากจังหวัดอื่น 21,764 คน และย้ายมาจากต่างประเทศ 114 คน

3) ประชากรย้ายภูมิลำเนาจำแนกตามเหตุผลของการย้ายถิ่น จากจำนวนดังกล่าวพบว่า เป็นการย้ายตามครอบครัวมากที่สุดคือ 11,010 คน เป็นการย้ายภายในจังหวัด 5,036 คน และย้ายมาจากจังหวัดอื่น 5,974 คน

ประชากรที่ย้ายมาอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยแรงงานและวัยเด็ก จังหวัดที่มีประชากรย้ายเข้ามาอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่สำคัญเรียงตามจำนวนประชากรที่ย้ายมาจากมากไปน้อย ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สระบุรี ลพบุรี ปทุมธานี นครราชสีมา นครสวรรค์ สุพรรณบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท

ส่วนการย้ายถิ่นระหว่างจังหวัดแต่ตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2534-2537 (ตารางที่ 3.25) การย้ายถิ่นจะเป็นการย้ายเข้ามากกว่าการย้ายออก เนื่องจากช่วงปีดังกล่าวมีอัตราการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมเพิ่มสูงขึ้น เป็นที่น่าสังเกตว่า ในช่วงปี 2534, 2536 มีการย้ายออกมากกว่าย้ายเข้า สาเหตุมาจากในช่วงเวลาดังกล่าว อ.เสนายังมีความเจริญในด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมไม่มากนัก แต่เมื่อเข้าสู่ช่วงปี 2537 การพัฒนาอุตสาหกรรมใน อ.เสนามีสูงขึ้น การพัฒนาเมืองก็มีความเจริญทัดเทียมกับเขตอ.พระนครศรีอยุธยา จึงทำให้มีประชากรย้ายเข้ามาอยู่ในเขตเทศบาลเมืองเสนา และอ.เสนา เพิ่มมากขึ้น แต่ในช่วงปีเดียวกันเทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา และเทศบาลตำบลท่าเรือกลับมีจำนวนประชากรย้ายออกเป็นจำนวนมากเนื่องจากเทศบาลทั้ง 2 มีการพัฒนาความเป็นเมืองมาก่อน มีความแออัด ประกอบกับความเจริญได้พัฒนาไปสู่พื้นที่รอบนอกมากขึ้น ทำให้ประชากรย้ายออกไปอยู่ในเขตชานเมืองมากขึ้น

3.8.4 แรงงานและการทำงาน

1) แรงงาน

จากรายงานผลการสำรวจแรงงาน (รอบที่ 1) กุมภาพันธ์ 2538 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าจากจำนวนประชากรในปี 2538 จำนวน 723,188 คน เป็นชาย 350,294 คน หญิง 372,894 คน สามารถจำแนกเป็นประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไป 569,592 คน อยู่ในกำลังแรงงานรวม 375,287 คน แบ่งเป็นกำลังแรงงานปัจจุบัน 371,078 คน และเป็นกำลังแรงงานที่รอฤดูกาล 4,209 คน ในส่วนที่เป็นแรงงานปัจจุบันยังแบ่งเป็นผู้มีงานทำ 366,642 คน และเป็นผู้ที่ไม่มีงานทำ 4,436 คน และมีผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน 194,305 คน คือพวกที่เป็นแม่บ้านหรือเรียนหนังสือ นอกจากนั้นยังมีประชากรอีก 153,597 คน ที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี (ตารางที่ 3.26)

ตารางที่ 3.25 แสดงการย้ายถิ่นของประชากรใน จ.พระนครศรีอยุธยา

พื้นที่	ย้ายเข้า			ย้ายออก			ย้ายถิ่นสุทธิ		
	2534	2536	2537	2534	2536	2537	2534	2536	2537
จ.พระนครศรีอยุธยา	41,984	45,353	40,583	38,492	35,362	31,339	3,492	9,991	9,244
อ.พระนครศรีอยุธยา	4,586	6,754	4,424	2,903	3,768	2,567	1,683	2,986	1,857
อ.ท่าเรือ	2,270	2,379	1,976	1,726	1,614	1,141	544	765	835
อ.นครหลวง	1,499	2,089	1,724	1,386	1,510	1,191	113	579	533
อ.บางไทร	2,556	2,514	2,324	1,992	1,719	1,504	564	795	820
อ.บางบาล	1,887	1,886	1,690	1,442	1,204	1,094	445	682	596
อ.บางปะอิน	5,227	4,088	3,917	4,641	3,530	2,937	586	558	980
อ.บางปะหัน	1,838	2,155	2,165	1,300	1,408	1,305	538	747	860
อ.ผักไห่	2,065	2,009	2,008	1,988	1,680	1,468	77	329	540
อ.ภาชี	2,299	1,420	1,689	2,144	1,128	1,144	155	292	545
อ.ลาดบัวหลวง	2,100	2,030	1,959	1,801	1,288	1,373	299	742	586
อ.วังน้อย	3,410	3,323	3,344	2,526	2,102	2,049	884	1,221	1,295
อ.เสนา	2,628	2,934	2,675	2,689	2,935	2,598	-61	-1	77
อ.บางซ้าย	1,112	1,174	972	816	790	684	296	384	288
อ.อุทัย	2,202	2,195	2,062	1,439	1,256	1,223	763	939	839
อ.มหาราช	1,125	1,325	1,105	945	828	716	180	497	389
อ.บ้านแพรก	642	623	530	574	418	336	68	205	194
เทศบาลตำบลท่าเรือ	595	572	696	910	760	724	-315	-188	-28
เทศบาลเมืองเสนา	308	962	352	429	306	277	-121	656	75
เทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา	3,635	4,921	4,971	6,841	7,118	7,008	-3,208	-2,197	-2,037

ที่มา:สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 3.26 ประชากรจำแนกตามสถานภาพแรงงาน (รอบที่ 1) กุมภาพันธ์ พ.ศ.2538

สถานภาพแรงงาน	รวม	ชาย	หญิง
รวมยอด	723,189	350,294	372,894
อายุ 13 ปีขึ้นไป	569,592	271,995	297,596
กำลังแรงงานรวม	375,287	201,537	173,750
กำลังแรงงานปัจจุบัน	371,072	198,948	172,130
ผู้มีงานทำ	366,642	196,149	170,493
ผู้ไม่มีงานทำ	4,436	2,799	1,637
กำลังแรงงานที่รอดูฤกษ์	4,209	2,589	1,620
ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	194,305	70,458	123,846
ทำงานบ้าน	45,415	1,590	43,825
เรียนหนังสือ	67,200	32,580	34,620
อื่นๆ	81,690	36,288	45,401
อายุต่ำกว่า 13 ปี	153,597	78,298	75,299

ตารางที่ 3.27 ประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไปที่มีงานทำ จำแนกตามอุตสาหกรรม (รอบที่ 1) กุมภาพันธ์ พ.ศ.2538

อาชีพ	จำนวน
รวมยอด	366,642
เกษตรกรรม การป่าไม้ การล่าสัตว์ และการประมง	79,906
การขุดแร่ โลหะ อโลหะ	157
อุตสาหกรรม หัตถกรรม	133,023
การสร้าง ซ่อม และรีดถอนทำลาย	35,699
การสาธารณูปโภค และสาธารณสุข	4,221
พาณิชยกรรม	40,042
การขายส่ง คลังสินค้า และคมนาคม	16,892
การบริการ	56,680
กิจการที่ไม่ระบุชัดเจน หรือไม่ทราบ	-

ที่มา: รายงานผลการสำรวจแรงงาน (รอบที่ 1) กุมภาพันธ์ 2538 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 3.28 ประชากรจำแนกตามสถานภาพแรงงาน (รอบที่ 1) กุมภาพันธ์ พ.ศ.2538

สถานภาพแรงงาน	รวม
รวมยอด	366,642
นายจ้าง	11,501
ลูกจ้างรัฐบาล	40,537
ลูกจ้างเอกชน	175,771
ทำงานส่วนตัว	85,144
ช่วยธุรกิจครัวเรือน	53,688

ตารางที่ 3.29 ประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไปที่มีงานทำ จำแนกตามอาชีพ (รอบที่ 1) กุมภาพันธ์ พ.ศ.2538

อาชีพ	จำนวน
รวมยอด	366,642
ผู้ที่ปฏิบัติงานที่ใช้วิชาชีพ วิชาการ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	24,718
ผู้ที่ปฏิบัติงานบริหาร ธุรกิจ และการจัดดำเนินการ	11,523
ผู้ปฏิบัติงานอาชีพเสมียน	18,204
ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า	36,622
เกษตรกร ชาวประมง ผู้ล่าสัตว์ คนตัดซีกลากไม้ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ทำงานเหมืองแร่ ผู้ต๋อยย้อยหิน และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	81,745
ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการขนส่ง และคมนาคม	21,461
ช่างหรือผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต และกรรมกรซึ่งมิได้จำแนกไว้ในหมวดอื่น	153,093
ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริการ การกีฬา และการเล่นต่าง ๆ	19,275
คนงานซึ่งมิได้จำแนกไว้ในหมวดอื่น	-

ที่มา: รายงานผลการสำรวจแรงงาน (รอบที่ 1) กุมภาพันธ์ 2538 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 3.30 ประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไปที่มีงานทำ

จำแนกตามชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ (รอบที่ 1) กุมภาพันธ์ 2538

ชั่วโมงทำงานต่อสัปดาห์	รวม
รวมยอด	366,642
ต่ำกว่า 10 ชั่วโมง	341
10-19	4,689
20-29	10,254
30-39	44,739
40-49	137,690
50-59	108,903
60-69	11,531
70-79	41,612
80-89	6,441
90-99	442

ตารางที่ 3.31 ประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไปที่มีงานทำ จำแนกตามชั้นการศึกษาที่สำเร็จ

(รอบที่ 1) กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538

ชั้นการศึกษาที่จบ	จำนวน
รวมยอด	366,642
ไม่มีการศึกษา	4,049
ต่ำกว่าประถมศึกษาตอนต้น	6,740
ประถมศึกษาตอนต้น	192,435
ประถมศึกษาตอนปลาย	55,212
มัธยมศึกษาตอนต้น	47,152
มัธยมศึกษาตอนปลาย	12,039
อาชีวศึกษา	17,144
มหาวิทยาลัย	19,868
สายวิชาการ	10,056
วิชาชีพชั้นสูง	9,812
ฝึกหัดครู	12,000
อาชีวศึกษาระยะสั้น	-
อื่นๆ	-

ที่มา: รายงานผลการสำรวจแรงงาน (รอบที่ 1) กุมภาพันธ์ 2538 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

2) การทำงาน

ในส่วนของกำลังแรงงานปัจจุบันที่มีงานทำจำนวน 366,642 คน ถ้าจำแนกตามอาชีพ (ตารางที่ 3.27) จะทำงานในอาชีพช่างหรือผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตและกรรมกร สูงเป็นอันดับ 1 คือ 153,093 คน หรือ 41.75 % รองลงมาคือ อาชีพทางการเกษตร 81,745 คน หรือ 22.29 % อันดับ 3 คืออาชีพค้าขาย 36,622 คน หรือ 9.98 % ถ้าจำแนกตามอุตสาหกรรมที่ทำ จะทำงานในภาคอุตสาหกรรม หัตถกรรม สูงเป็นอันดับ 1 คือ 133,023 คน หรือ 36.28 % รองลงมาคือ การเกษตรกรรม การป่าไม้ การล่าสัตว์และการประมง 79,906 คน หรือ 21.79 % และอันดับที่ 3 คือ การบริการ 56,680 คน หรือ 15.45 % ถ้าจำแนกตามสถานภาพการทำงาน (ตารางที่ 3.28) กำลังแรงงานส่วนใหญ่จะเป็นลูกจ้างเอกชน ถ้าจำแนกตามชั้นการศึกษาที่สำเร็จ (ตารางที่ 3.31) ส่วนใหญ่จะจบชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ป.4) และถ้าจำแนกตามจำนวนชั่วโมงในการทำงานต่อสัปดาห์ (ตารางที่ 3.30) พบว่าส่วนใหญ่จะทำงาน 40-49 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ประมาณวันละ 8 ชั่วโมง)

3.8.5 การคาดประมาณประชากร

การคาดประมาณประชากร ได้ดูแนวโน้มการเพิ่มของจำนวนประชากรในอดีต ตั้งแต่ปี พ.ศ.2526-2538 แล้วทำการทดสอบแล้ว พบว่ามีการเพิ่มจำนวนประชากรเป็นแบบเส้นตรง (แผนภูมิที่ 3.7) ดังนั้นจึงทำการคาดประมาณไปอีก 20 ปี โดยการคำนวณแบบสมการเส้นตรง โดยใช้อัตราการเจริญเติบโตของประชากรร้อยละ 0.99 คน/ปี ในระดับจังหวัด และร้อยละ 1.23 คน/ปี ในการคาดการณ์ประชากรในเขตเมือง

1) จำนวนประชากรในอนาคต

การคาดการณ์ประชากร ได้จัดทำในระดับจังหวัด และประชากรในเขตเมืองและนอกเขตเมือง ด้วยเหตุที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม จึงมีความเหมาะสมในการทำเกษตร โดยเฉพาะการปลูกพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ข้าว และการทำประมงน้ำจืด ซึ่งสามารถทำรายได้ให้กับจังหวัดเป็นจำนวนมากตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และจากการขยายตัวของความเจริญสู่ภูมิภาค ก็ส่งผลให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการขยายตัวในภาคอุตสาหกรรมสูง จนทำให้สาขาอุตสาหกรรมเป็นสาขาการผลิตที่สามารถสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสูงที่สุด ประกอบกับ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นที่รู้จักในฐานะที่เป็นเมืองเก่าที่มีชื่อเสียงทางประวัติศาสตร์ของประเทศ การขยายตัวของภาคเกษตร การบริการ การค้า การบริการ การศึกษา การสาธารณสุข โครงข่ายการคมนาคมที่สะดวก ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้นำมาคาดการณ์ประชากรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ว่า ในปีพ.ศ.2548 จังหวัดจะมีประชากร

ปี พ.ศ.	ประชากรคาดการณ์ในอนาคต
2526	631,600
2527	637,702
2528	638,546
2529	663,577
2530	666,588
2531	675,293
2532	680,100
2533	689,992
2534	699,131
2535	693,230
2536	691,569
2537	699,400
2538	706,502
2539	718,661
2540	724,918
2541	731,175
2542	737,432
2543	743,689
2544	749,945
2545	756,202
2546	762,459
2547	768,716
2548	774,973
2549	781,229
2550	787,486
2551	793,743
2552	800,000
2553	806,257
2554	812,513
2555	818,770
2556	825,027
2557	831,284
2558	837,541

ประมาณ 774,973 คน มีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ย 0.88 คนต่อปีและในปี พ.ศ.2558 จะมีประชากรประมาณ 837,541คน มีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ย 0.81 คนต่อปี

2) ประชากรในเขตเมืองและชนบท

ในอนาคตพื้นที่เมือง จะมีบทบาทในการรองรับประชากรมากขึ้น เนื่องจากความเจริญเติบโต ในการพัฒนาการให้บริการด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การบริการทางสังคม และอื่นๆ ประชากรจะเปลี่ยนอาชีพจากภาคเกษตร สู่ภาคอุตสาหกรรมและการบริการเพิ่มมากขึ้น จึงต้องย้ายเข้ามาอยู่ในเขตเมือง ทำให้คาดได้ว่าประชากรในเขตเมืองจะมีอัตราการเติบโตสูงกว่า ในเขตชนบท ในปีพ.ศ.2548 จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะมีประชากรในเขตเมืองประมาณ 274,779 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 35.46 ของประชากรทั้งจังหวัด และประชากรในเขตชนบทจะมีประมาณ 500,194 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 64.54 ของประชากรทั้งจังหวัด สำหรับในปี พ.ศ. 2558 จะมีประชากรในเขตเมืองประมาณ 309,257 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 36.92 ของประชากรทั้งจังหวัด และประชากรในเขตชนบทมีประมาณ 528,284 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 63.08 ของประชากรทั้งจังหวัด

ทั้งนี้คาดว่าในช่วงเวลาดังกล่าวจะมีการพัฒนาชุมชนเมือง ในเขตเทศบาล สุขาภิบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นศูนย์กลางการพัฒนาอุตสาหกรรม การค้าและการบริการ เช่น เทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา เทศบาลเมืองเสนา สุขาภิบาลลำตาเสา สุขาภิบาลพระอินทราชา สุขาภิบาลเจ้าเจ็ด สุขาภิบาลอุทัย สุขาภิบาลบ้านสร้าง สุขาภิบาลบ้านเลน และถ้าหากมีการขยายพื้นที่เมือง ให้ครอบคลุมพื้นที่เมืองจริง ที่ขยายออกไปตามการขยายตัวของอุตสาหกรรม จะทำให้จำนวนประชากรในเขตเมืองมีสูงกว่าประชากรในเขตชนบท โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอที่มีโรงงานอุตสาหกรรมเข้าไปตั้งในพื้นที่รอบนอกเมือง

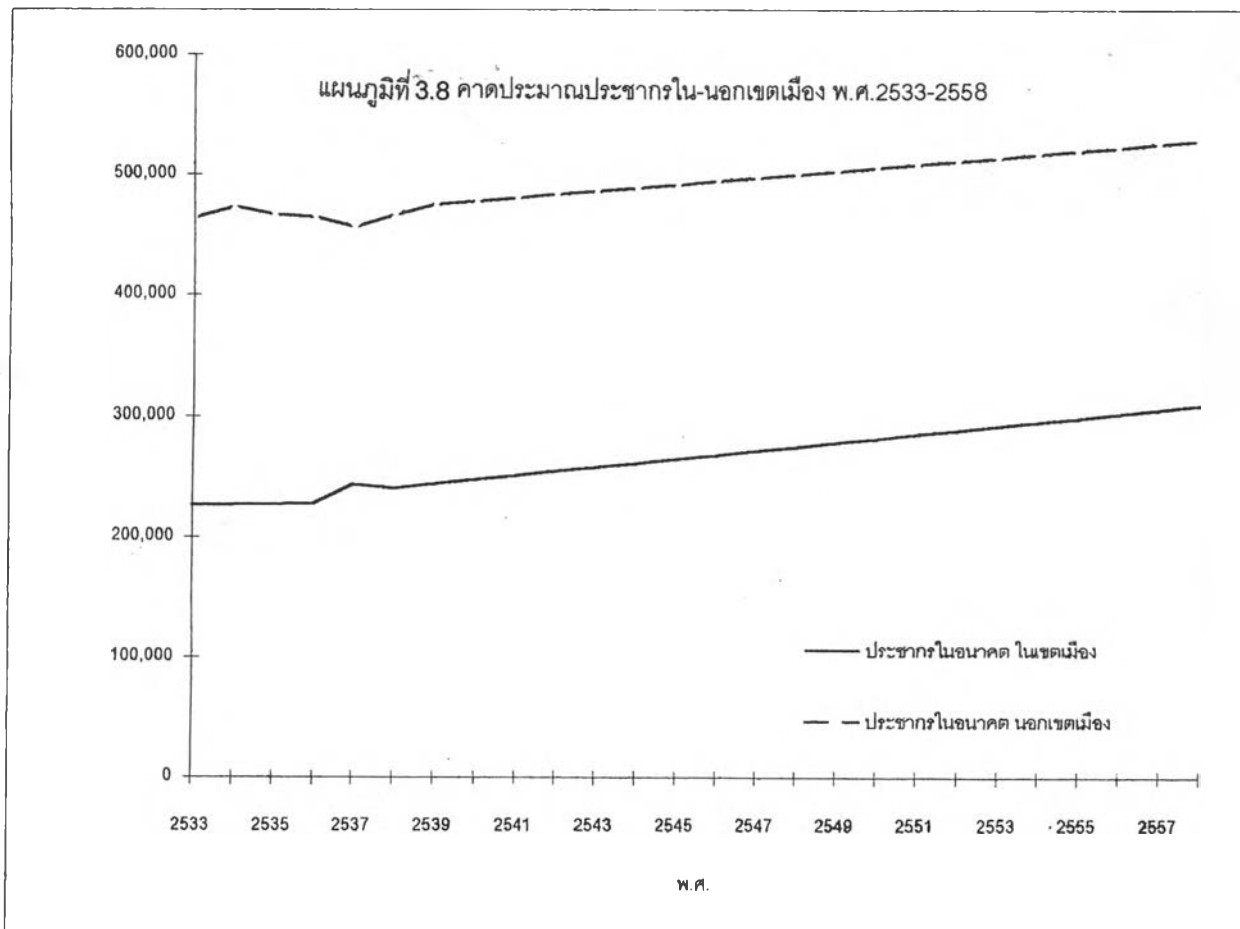
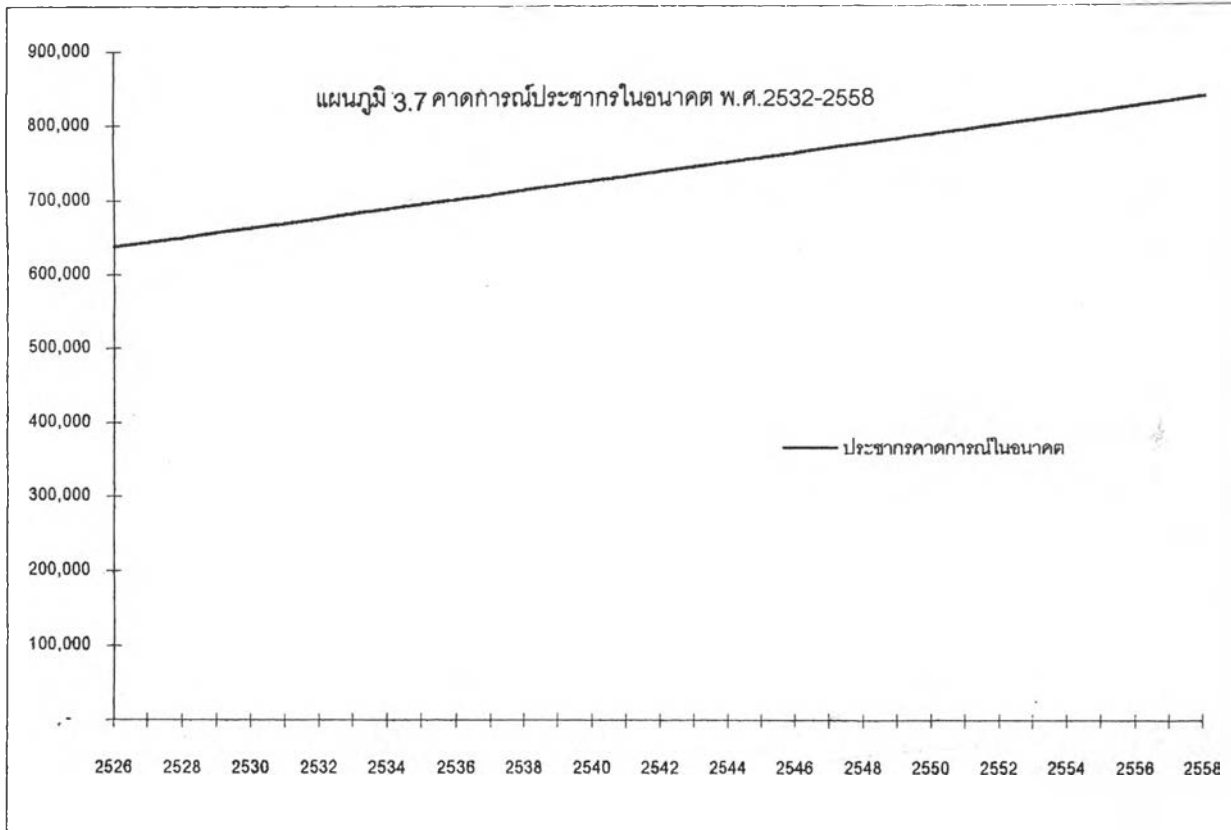
3) โครงสร้างประชากร (ตารางที่ 3.9)

จากการคาดประมาณประชากรของกองวางแผนทรัพยากรมนุษย์ สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คาดว่า จำนวนประชากรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปีพ.ศ.2543 และ 2553 จะมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรจากปีพ.ศ.2533 คือ จำนวนประชากรในวัยเด็กจะลดลง ส่วนวัยแรงงาน และวัยชราจะมีเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะวัยชราที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงมาก ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อภาระการเลี้ยงดูว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยในปี พ.ศ.2543 ประชากรวัยแรงงาน 10 คน ต้องรับภาระเลี้ยงดูวัยพึ่งพิง 6.2 คน ในปีพ.ศ.2553 ประชากรวัยแรงงาน 10 คน ต้องรับภาระเลี้ยงดูวัยพึ่งพิง 6.0 คน

ตารางที่ 3.33. แสดงการคาดประมาณจำนวนประชากรในเขตเมือง-นอกเขตเมือง ของจ.พระนครศรีอยุธยา

พ.ศ.2533-2558

พ.ศ.	ประชากรในอนาคต	
	ในเขตเมือง	นอกเขตเมือง
2533	226,135	463,857
2534	226,548	472,583
2535	226,611	466,619
2536	227,426	464,143
2537	243,350	456,050
2538	240,025	466,477
2539	243,750	474,911
2540	247,197	477,721
2541	250,645	480,530
2542	254,093	483,339
2543	257,541	486,148
2544	260,988	488,957
2545	264,436	491,766
2546	267,884	494,575
2547	271,332	497,384
2548	274,779	500,194
2549	278,227	503,002
2550	281,675	505,811
2551	285,123	508,620
2552	288,570	511,430
2553	292,018	514,239
2554	295,466	517,047
2555	298,913	519,857
2556	302,361	522,666
2557	305,809	525,475
2558	309,257	528,284

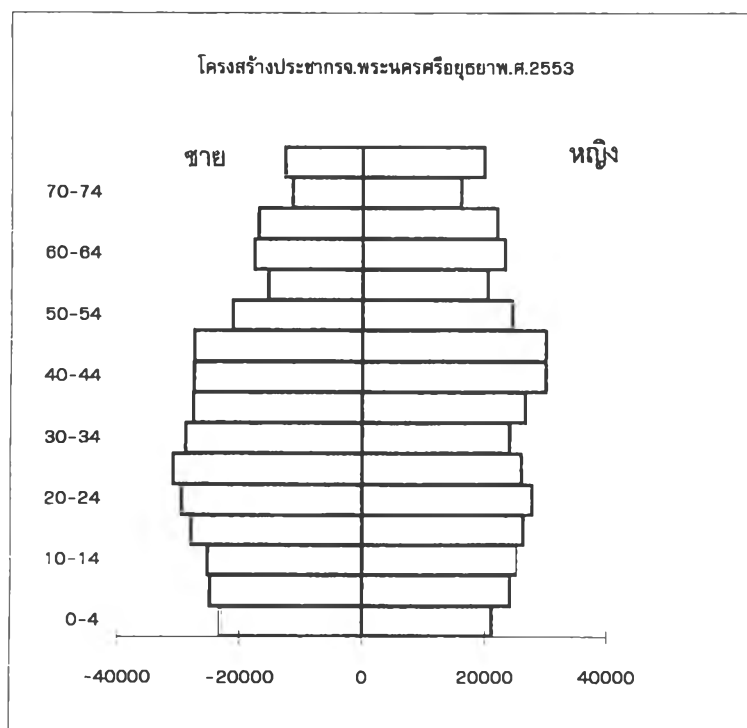
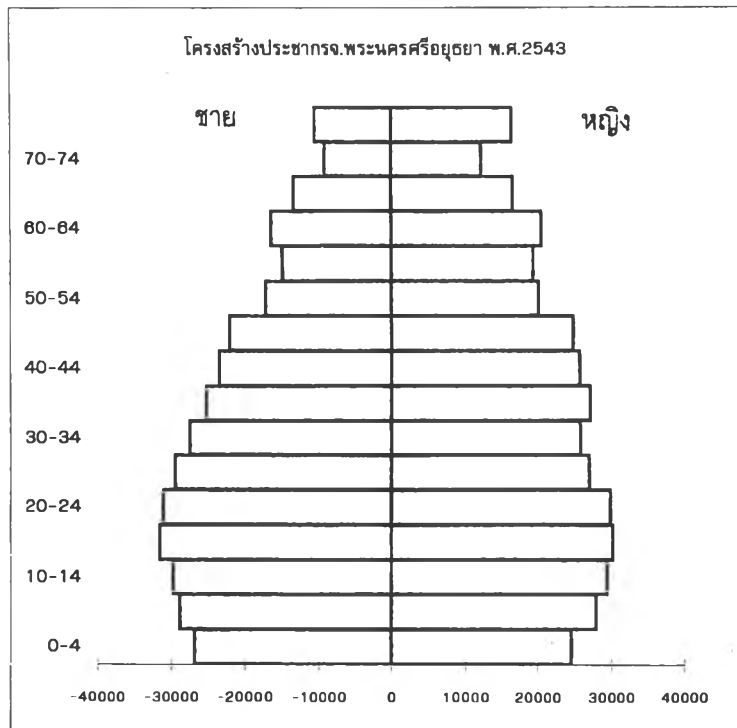

ตารางที่ 3.34 การคาดการณ์โครงสร้างประชากรในอนาคต

กลุ่มอายุ	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542
0-4	28,178	27,986	27,374	26,978	26,769	26,779	26,280	25,982	25,656	25,250
5-9	31,943	31,395	30,864	30,620	30,112	29,609	29,361	28,918	28,729	28,295
10-14	34,592	34,333	33,775	33,252	32,706	32,177	31,380	31,074	30,531	30,012
15-19	32,138	32,413	32,666	32,931	32,916	32,921	32,418	31,890	31,363	30,814
20-24	29,903	29,632	29,423	29,440	29,426	29,447	29,440	29,707	29,964	29,961
25-29	29,762	29,516	29,025	28,535	28,044	27,791	27,307	27,305	27,078	27,076
30-34	27,204	27,429	27,870	28,108	28,095	28,095	27,855	27,356	26,869	26,382
35-39	24,784	25,481	25,946	26,186	26,175	26,625	26,866	27,080	27,306	27,555
40-44	19,437	20,155	21,319	22,283	23,446	24,157	24,846	25,084	25,321	25,535
45-49	19,482	19,477	19,469	19,461	19,719	20,189	20,951	21,951	23,202	24,200
50-54	20,036	20,032	20,025	19,741	19,490	19,476	19,459	19,437	19,458	19,695
55-59	17,860	18,407	19,176	19,475	19,973	20,276	20,245	19,984	19,976	19,698
60-64	14,483	15,069	15,913	16,526	17,350	18,249	18,533	19,065	19,925	20,206
65-69	11,140	11,405	11,422	11,989	12,556	13,106	13,668	14,233	15,062	15,626
70-74	9,293	9,623	9,896	9,917	10,167	10,144	10,483	10,732	11,006	11,556
75+	13,714	13,987	14,294	14,574	14,517	14,833	15,048	15,299	15,552	15,831
หญิง	363,991	366,236	368,189	369,603	370,891	373,150	373,246	374,008	375,619	376,083
0-4	30,628	30,166	29,730	29,303	29,083	28,855	28,568	28,265	27,953	27,423
5-9	32,887	32,317	31,761	31,492	30,595	30,686	30,115	29,672	29,503	29,078
10-14	34,798	34,555	34,032	33,510	32,690	32,156	31,616	31,063	30,775	30,235
15-19	33,441	33,752	34,059	34,332	34,363	34,367	33,870	33,359	32,814	32,017
20-24	30,523	30,554	30,612	30,638	30,447	30,730	30,757	31,034	31,072	31,340
25-29	28,254	28,476	28,712	29,209	29,466	29,705	29,741	29,528	29,566	29,383
30-34	25,116	25,539	25,761	25,984	26,195	26,441	26,650	26,925	27,136	27,399
35-39	22,301	22,972	23,419	23,867	24,102	24,315	24,528	24,741	24,730	24,943
40-44	17,209	18,156	19,055	20,012	20,956	21,850	22,337	22,775	23,011	23,204
45-49	16,053	16,042	16,282	16,521	16,785	17,493	18,225	19,214	20,166	21,153
50-54	17,299	17,055	16,808	16,306	16,059	16,031	16,005	16,011	16,259	16,747
55-59	14,760	15,302	15,790	16,038	16,270	16,272	16,242	15,757	15,496	15,222
60-64	12,090	12,410	13,195	13,769	14,588	15,152	15,435	15,692	16,245	16,502
65-69	9,303	9,275	9,291	9,551	10,129	10,682	11,264	11,522	12,080	12,637
70-74	6,911	7,200	7,485	7,481	7,478	7,741	7,740	8,023	8,287	8,570
75+	8,490	8,528	8,759	8,802	9,055	9,119	9,351	9,626	9,948	10,200
ชาย	340,027	342,326	344,733	346,835	348,554	351,454	352,290	353,016	354,690	355,610
รวม	704,018	708,564	712,930	716,455	719,467	724,636	725,574	727,063	730,349	731,738

กลุ่มอายุ	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553
0-4	24,672	24,368	24,049	23,524	23,273	23,122	22,683	22,335	21,987	21,639	21291
5-9	28,068	27,800	27,264	26,931	26,386	26,091	25,729	25,356	24,983	24,610	24237
10-14	29,538	29,292	28,853	28,640	28,198	28,005	27,068	26,602	26,137	25,672	25207
15-19	30,263	29,522	29,002	28,471	28,187	27,733	27,917	27,557	27,196	26,836	26476
20-24	29,944	29,463	28,966	28,461	27,725	27,237	28,320	28,210	28,100	27,989	27879
25-29	27,090	27,348	27,340	27,606	27,628	27,639	26,730	26,595	26,459	26,324	26189
30-34	25,909	25,690	25,464	25,237	25,249	25,286	24,974	24,765	24,555	24,346	24136
35-39	27,277	27,050	26,579	26,087	25,595	25,156	26,657	26,692	26,727	26,762	26797
40-44	25,770	25,990	26,219	26,673	26,654	26,700	28,298	28,763	29,228	29,692	30157
45-49	24,957	25,695	25,940	26,184	26,417	26,694	27,840	28,439	29,038	29,636	30235
50-54	20,214	21,004	22,021	23,296	24,339	25,118	23,349	23,649	23,949	24,248	24548
55-59	19,429	19,430	19,410	19,405	19,924	20,489	20,215	20,290	20,366	20,442	20517
60-64	20,489	20,157	20,153	20,149	19,875	19,927	21,756	22,138	22,521	22,903	23286
65-69	16,512	17,040	18,566	18,111	18,392	18,683	19,743	20,319	20,895	21,472	22048
70-74	12,167	12,493	13,066	13,641	14,448	15,370	14,666	15,039	15,411	15,784	16156
75+	16,385	16,649	17,212	17,750	18,291	18,892	18,560	18,885	19,209	19,534	19858
หญิง	376,697	376,847	376,639	377,384	377,471	378,658	380,920	381,802	382,685	383,567	384450
0-4	26,872	26,288	25,953	26,669	25,405	24,954	24,632	24,256	23,881	23,506	23131
5-9	28,832	28,305	27,970	27,434	27,101	26,798	26,321	25,929	25,536	25,143	24751
10-14	29,724	29,510	29,041	28,602	28,384	27,920	27,136	26,662	26,188	25,714	25240
15-19	31,479	30,961	30,437	30,134	29,600	29,148	29,371	29,017	28,663	28,308	27954
20-24	31,099	30,862	30,409	29,685	29,181	28,501	29,792	29,712	29,633	29,554	29474
25-29	29,407	29,703	29,965	30,019	30,274	30,113	30,365	30,470	30,575	30,680	30786
30-34	27,405	27,663	27,470	27,511	27,541	27,627	28,196	28,364	28,531	28,698	28866
35-39	25,153	25,403	25,630	25,867	26,124	26,413	26,657	26,892	27,127	27,362	27598
40-44	23,428	23,648	23,855	23,870	24,057	24,318	25,740	26,182	26,623	27,065	27507
45-49	22,094	22,590	23,064	23,293	23,522	23,787	25,051	25,672	26,294	26,915	27537
50-54	17,247	18,016	19,013	19,997	21,018	21,793	20,112	20,407	20,702	20,997	21292
55-59	14,970	14,972	15,196	15,471	15,707	16,240	15,575	15,571	15,567	15,564	15560
60-64	16,485	15,949	15,633	15,382	15,363	15,380	16,811	17,029	17,248	17,466	17684
65-69	13,463	13,715	14,010	14,234	14,511	14,543	15,449	15,868	16,287	16,706	17124
70-74	9,120	9,157	9,441	9,725	10,505	11,363	10,682	10,937	11,192	11,447	11702
75+	10,468	10,729	11,029	11,307	11,563	11,872	11,923	12,157	12,392	12,627	12861
ชาย	356,631	358,890	357,451	357,430	358,916	359,648	362,795	364,032	365,268	366,505	367742
รวม	733,379	733,789	734,149	734,865	736,454	738,368	743,789	745,912	748,036	750,160	752283

แผนภูมิที่ 3.9 โครงสร้างประชากรในอนาคต

4) การประมาณกำลังแรงงาน

จากการคาดประมาณจำนวนประชากรในภาคเกษตร และนอกภาคเกษตร โดยอาศัยข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พบว่า ในช่วงปีพ.ศ.2530-2538 ประชากรในภาคเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีมากกว่าประชากรนอกภาคเกษตร แต่มีแนวโน้มลดลงทุกปี และในช่วงปี พ.ศ.2538-2558 พบว่าประชากรในภาคเกษตรมีน้อยกว่านอกภาคเกษตร และมีจำนวนลดลงมากทุกปี ทั้งนี้เนื่องจากการขยายตัวของภาคนอกเกษตร โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรม มีมากขึ้น ประกอบกับเกษตรกรประสบปัญหาในเรื่องของรายได้ที่ไม่แน่นอน ทำให้เกษตรกรหันมาประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรมากขึ้น ประกอบกับเกษตรกรประสบปัญหาในเรื่องของรายได้ที่ไม่แน่นอน ทำให้เกษตรกรหันมาประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรมากขึ้น

3.7.7 การศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยานับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 88 รองลงมาได้แก่ ศาสนาอิสลาม ร้อยละ 10 และศาสนาอื่นๆ ร้อยละ 2 ศาสนสถานที่ยพบในจังหวัด มีวัดในพระพุทธศาสนาจำนวน 494 แห่ง วัดร้าง 416 แห่ง ที่พักสงฆ์ 13 แห่ง โรงเรียนพระปริยัติธรรม 119 แห่ง โบสถ์คาทอลิก 5 แห่ง และมัสยิด 56 แห่ง

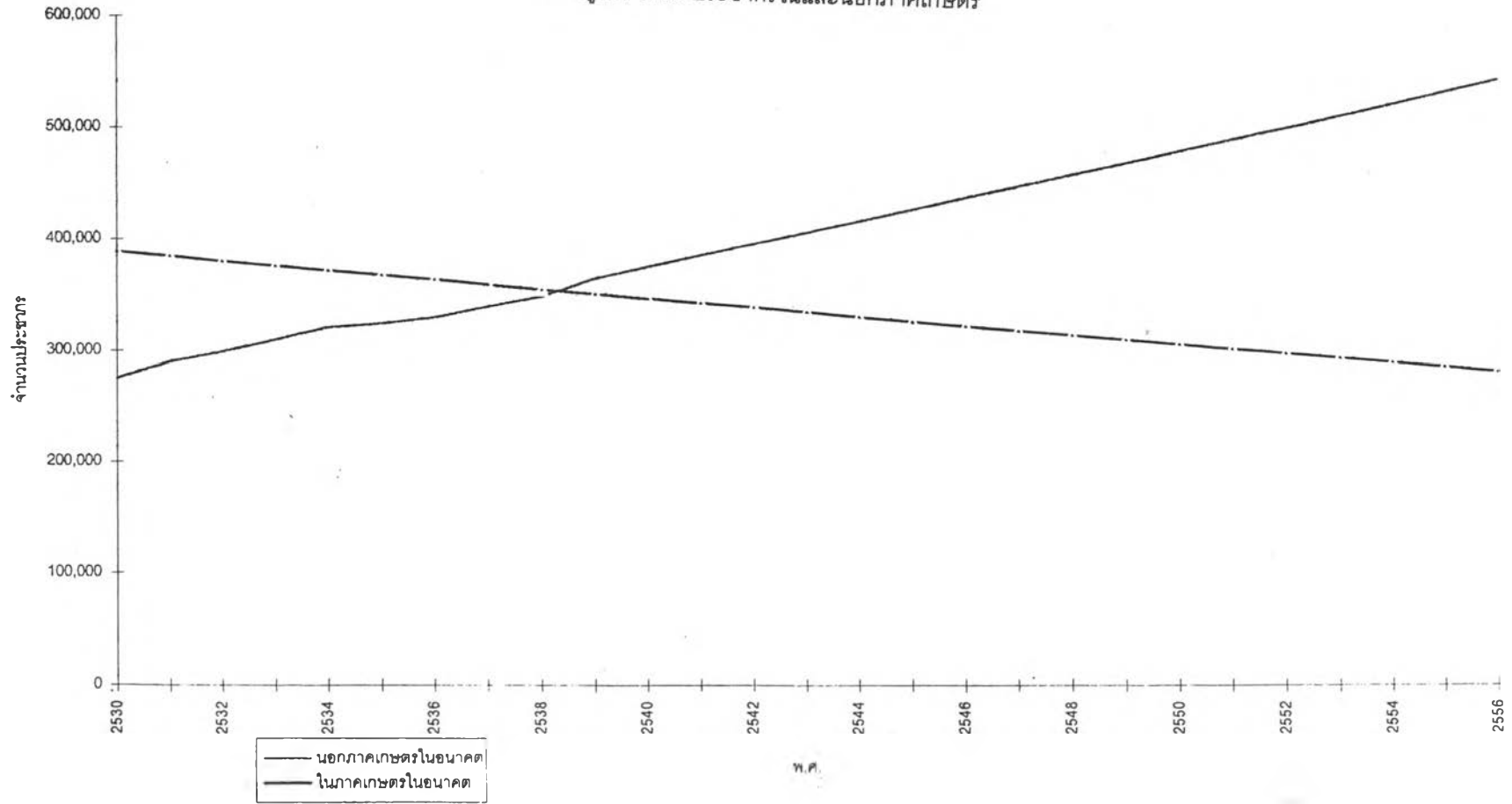
สรุปประชากรและชุมชน

เมื่อพิจารณาค่าความหนาแน่น อัตราการเติบโต และอัตราการเพิ่มประชากรพบว่า ศูนย์กลางของประชากรจะอยู่ที่ อ.พระนครศรีอยุธยา อ.บางปะอิน อ.วังน้อย อ.เสนา อ.อุทัย และ อ.บางไทร ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม หรือเป็นศูนย์กลางการค้า การบริการ ในส่วนของประชากรเมื่อนั้น พบว่า พื้นที่รอบนอก คือ อ.นครหลวง อ.มหาราช อ.บางบาล อ.บางไทร อ.วังน้อย อ.บางปะอิน อ.อุทัย และ อ.ลาดบัวหลวง เนื่องจากชุมชนเมืองในอำเภอเหล่านี้ มีการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคม และการบริการสาธารณะให้ดีขึ้น และมีสุขาภิบาลบางแห่งในเขต อ.บางปะอิน บางไทร อุทัย และวังน้อย นั้นเป็นที่ตั้งของพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม ส่วนอำเภอที่มีสัดส่วนของประชากรในเขตชนบทสูงกว่าในเขตเมือง คือ อ.เสนา อ.ผักไห่ อ.ท่าเรือ อ.บ้านแพรก อ.ภาชี อ.พระนครศรีอยุธยาและ อ.บางซ้าย ซึ่งอำเภอเหล่านี้ส่วนใหญ่ในอดีตเคยเป็นศูนย์กลางของประชากรมาก่อน แต่เมื่อเกิดความแออัดขึ้นในเมือง และมีการพัฒนาความเจริญไปสู่พื้นที่รอบนอก และที่สำคัญคือ มีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นในพื้นที่เกษตร ของอำเภอเหล่านี้ และก่อให้เกิดกิจกรรมเกี่ยวเนื่องตามมา จึงเป็นการดึงประชากรให้เข้ามาอยู่ในพื้นที่ชนบทเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดปัญหาตามมา เช่น ความขัดแย้งในการใช้ที่ดิน มลภาวะเป็นพิษ ขาดแคลน

ตารางที่ 3.35 การคาดการณ์จำนวนประชากรใน-นอก ภาคเกษตรในอนาคต

พ.ศ.	นอกภาคเกษตรในอนาคต	ในภาคเกษตรในอนาคต
2530	276,381	388,992
2531	290,714	384,879
2532	299,516	380,767
2533	310,703	376,654
2534	321,530	372,542
2535	325,264	368,429
2536	330,708	364,317
2537	340,538	360,204
2538	349,789	356,092
2539	366,682	351,979
2540	377,052	347,867
2541	387,421	343,754
2542	397,790	339,642
2543	408,160	335,529
2544	418,529	331,416
2545	428,898	327,304
2546	439,268	323,191
2547	449,637	319,079
2548	460,006	314,966
2549	470,376	310,854
2550	480,745	306,741
2551	491,114	302,629
2552	501,484	298,516
2553	511,853	294,404
2554	522,222	290,291
2555	532,592	286,179
2556	542,961	282,066
2557	553,330	277,954
2558	563,700	273,841

แผนภูมิที่ 3.10 ประชากรในและนอกภาคเกษตร

ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ที่จะมารองรับชุมชนเมืองใหม่ที่ตั้งอยู่ห่างไกล ดังนั้นจึงต้องมีการประกาศขยายพื้นที่เมืองให้ครอบคลุมพื้นที่เมืองจริง ในอำเภอเหล่านี้ ในเรื่องของชุมชนนั้น จะมีชุมชนขนาดใหญ่ คือ เทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา เทศบาลเมืองเสนา และเทศบาลตำบลท่าเรือ ซึ่งค่อนข้างจะน้อยสำหรับการให้บริการกับประชากรทั้ง 16 อำเภอ และแนวโน้มประชากรในอนาคตก็จะเพิ่มขึ้นเนื่องจากการพัฒนาอุตสาหกรรม ดังนั้นจึงควรมีการปรับปรุงโครงข่ายการคมนาคม ให้ชุมชนขนาดเล็กสามารถติดต่อกับชุมชนใหญ่ได้สะดวก และส่งเสริมให้มีการกระจายความเจริญสู่ชุมชนขนาดเล็ก ให้พึ่งตนเองได้มากขึ้น โดยการขยายพื้นที่ชุมชนให้ครอบคลุมพื้นที่เมืองจริง ปรับปรุงระบบโครงข่ายการคมนาคมให้ดีขึ้น เพิ่มระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจกับผู้ประกอบการ ที่จะมาลงทุนในชุมชนขนาดเล็ก ส่วนโครงสร้างของประชากรจะมีวัยแรงงานสูง มีภาระการเลี้ยงดูค่อนข้างต่ำ และมีการอพยพของคนในวัยแรงงานเข้ามาทำงานในพื้นที่อุตสาหกรรมของจังหวัด เพิ่มขึ้นด้วย อาชีพที่ทำส่วนใหญ่จะทำงานในภาคอุตสาหกรรม รองลงมาคืออาชีพเกษตร แต่คาดว่าในอนาคตวัยแรงงานจะลดลง คนสูงอายุจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันวัยเด็กได้ลดจำนวนลง แต่การอพยพแรงงานเข้ามาอาจจะมาอยู่ในลักษณะของประชากรแฝง ซึ่งจะเป็นตัวปัญหาในการวางแผนพัฒนา และการจัดระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ

ข้อดีและข้อเสียของการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีต่อลักษณะประชากร

ข้อดี

1. เกิดแหล่งงานแหล่งใหม่
2. เกิดแรงกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพประชากร (การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น)
3. มีประชากรวัยแรงงานเพิ่มขึ้น เพราะมีการอพยพของวัยแรงงานมาจากพื้นที่อื่น

ข้อเสีย

1. แรงงานภาคเกษตรเคลื่อนย้ายสู่ภาคอุตสาหกรรม ทำให้ขาดแรงงานภาคเกษตร ส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลง
2. เกิดปัญหาประชากรแฝง
3. เกิดปัญหาความแออัดของประชากร ในชุมชนศูนย์กลางการค้า การบริการ และพื้นที่อุตสาหกรรม

4. การเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต ระบบครอบครัวเปลี่ยนจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยว ซึ่งอาจจะส่งผลถึงจำนวนประชากรในอนาคตว่าจะมีจำนวนลดลง เนื่องจากการมีบุตรน้อยลง